Acta Politica Polonica

nr 2/2025 (60)

Uniwersytet Szczeciński

Rada Naukowa

Fulvio Attinà, University of Catania; Urszula Chęcińska, Uniwersytet Szczeciński; Ali Salih Hamdan, University of Zakho; Tengiz Iremadze, New Georgian University; Artur Kopka, Europa-Universität Viadrina; Agnieszka Łukasik-Turecka, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II; Henri Menudier, Sorbonne Nouvelle; Partha Pratim Basu, Jadavpur University; Walter Rothholtz, Babeş-Bolyai-Universität Klausenburg; Janusz Ruszkowski, Uniwersytet Szczeciński; Bogdan Szajkowski, University of Exeter; Bogdan Szlachta, Uniwersytet Jagielloński; Andrzej Stelmach, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza; Konstanty Adam Wojtaszczyk, Uniwersytet Warszawski; Muzaffer Bimay, Batman University; Marek Górka, Politechnika Koszalinska

Redaktor naukowy

Małgorzata Kamola-Cieślik

Redaktor numeru

Małgorzata Kamola-Cieślik

Redaktorzy tematyczni

lista dostępna na stronie www.wnus.usz.edu.pl/ap

Redaktor statystyczny

Andrzej Dąbrowski

Redakcja językowa

Anna Ciciak – język polski

Zuzanna Zawadka – język angielski

Korekta

Zespół Wydawnictwa

Recenzenci

lista dostępna na stronie: www.wnus.usz.edu.pl/ap

Skład komputerowy

Karolina Janiak

Adres redakcji

71-004 Szczecin, ul. Krakowska 71–79; e-mail: app@usz.edu.pl

Wersja papierowa czasopisma jest wersją pierwotną
Elektroniczna wersja czasopisma jest dostępna na stronach: www.ap.whus.pl, www.wnus.usz.edu.pl/ap
Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne online w międzynarodowej bazie danych
The Central European Journal of Social Sciences and Humanities http://cejsh.icm.edu.pl
Pełne wersje opublikowanych artykułów dostępne są w bazach: CEEOL i Bazhum

© Uniwersytet Szczeciński 2025

ISSN (print): 2451-0432 | ISSN (online): 2719-4388

WYDAWNICTWO NAUKOWE UNIWERSYTETU SZCZECIŃSKIEGO
Wydanie I. Ark. wyd. 11,0. Ark. druk. 9,3. Format B5. Nakład 68 egz.

Spis treści

Neslihan Topcu Alparslan
Space security: An approach from the Copenhagen School 5–16

Abdulrasheed Abdulyakeen, Nurain Abayomi Mumuni
Impeachment in the Nigerian presidential system: A review of recurrent issues 17–39

Fatima Ahmed Isa, Abdulrasheed Abdulyakeen
Nigeria's contribution to the development of international organisation in Africa: A study of African Union 41–64

Marcin Lasoń
Siły zbrojne jako instrument odgrywania roli dobrego obywatela społeczności międzynarodowej przez Nową Zelandię w trzeciej dekadzie XXI wieku 65–76

Rasheed Oyaromade, Habeeb Oladayo Adewoyin
Foreign exchange rate reforms and economic growth in Nigeria: Further reassessment 77–93

Augustine Idowu Omoruan, Stella Ozioma Abah, Oluwaseun Foluso Phillips, Akinfemi Philip Bamidele
Gender bias and barriers to women's career advancement in the civil service of Kebbi State, Nigeria 95–108

Hlib Bohutskyi
Wieczny cień demokracji? Partie populistyczne w Europie Środkowo-Wschodniej – analiza porównawcza 109–118

Sylwia Sas
Inteligentne Systemy Transportowe a bezpieczeństwo transportu miejskiego 119–128

Dorota Rdzanek
Od teorii do praktyki – innowacyjne metody w dydaktyce szkoły wyższej na przykładzie nauki o państwie i systemach politycznych 129–139

Sprawozdania

Radosław Zych

Sprawozdanie z debaty pt. „Prawo wyborcze – proces wyborczy. Dylematy i konieczne zmiany" (Poznań, 26.02.2025) 141–144

Krzysztof Jurek

Sprawozdanie z I Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Filozofia a człowiek: wokół problemów filozofii politycznej, społecznej i filozofii prawa" 145–148

Acta Politica Polonica nr 2/2025 (60) | www.wnus.usz.edu.pl/ap | 5–16

ISSN (print): 2451-0432 | ISSN (online): 2719-4388 | DOI: 10.18276/ap.2025.60-01

Space security: An approach from the Copenhagen School

Neslihan Topcu Alparslan
Dr

ORCID: 0000-0002-0822-0062
Space Politics in International Relations
Independent Researcher, Konya, Türkiye
e-mail: neslihan.topcu@outlook.com

Keywords Space security, Copenhagen School, Securitisation, Discourses, Main Actors, Referent Objects

Abstract The concept of space security emerged, with the beginning of access to space. As the competition between the USA and the USSR spread to space, space formed the background of ideological conflict. States' demonstration of power in space raised concerns about space security. However, it is not only the power struggle between states that threatens security in space. Rising satellite debris in Earth orbit is another issue that threatens space security. In addition, the increase in space weapons, especially anti-satellite weapons tested in space, is another reason that endangers space security. As can be understood from this, space is becoming increasingly insecure. This study explores the dynamics underlying the issue of space security by addressing the key questions of what the threats inherent in the space security discourse are; to whom these threats are directed; and which actor(s) propose solutions to these threats. Drawing on the securitization theory of the Copenhagen School, the study examines how space security is framed as an existential threat; and how certain issues are elevated to the status of security concerns by the main actors. According to this approach, security threats in space are not inherent, but are socially constructed through political processes, where specific actors actively define and promote particular issues as security threats that require urgent attention and action.

Introduction

As can be remembered from Maslow's Hierarchy of Needs, humans need to ensure their safety and live in a safe environment after fulfilling their most basic biological and physiological needs, such as food, shelter, and sleep. Security has always been one of the most delicate matters for human beings. Other elements, such as development and progress, come after security. In Plato's words, states are like people (Plato, 2017, p. 148). Security is also placed at the top among the issues that states prioritize. A state always thinks first of all about the continuity of the state. Where there is security, other issues can be addressed sturdily, and likewise, where there is security, steady progress can be made. It is difficult to talk about development and progress in an insecure environment.

Security has always been very important at both the individual and state levels, and continues to be so. Until the 20th century, wars between states were mostly classified as threats to security. However, in the 21st century, the scope of security is gradually expanding. It is possible to extend the list with different security problems such as ethnic conflicts, terrorist activities, environmental problems, and cyberattacks. As security vulnerabilities become increasingly diverse, the range of security measures developed by states also varies.

Another type of security that we have started to hear frequently about lately is space security. With the rapid breakthroughs in the field of information and technology and the integration of many activities on Earth with space-based applications, dependence on space has increased. Therefore, some threats and dangers to space have begun to emerge. In this context, this study seeks to understand the dynamics behind the issue of space security by seeking answers to the questions of what the threats underlying the space security discourse are, to whom these threats are directed, and which actor(s) offer solutions to these threats.

The study is organized into four main sections. The first section presents a theoretical framework based on the Copenhagen School's securitization theory. The second section analyses the securitization discourses surrounding space security. The third section examines the actors involved in these discourses and the impact of these discourses on the relevant targets. The fourth section explores the actors who attempt to address and resolve the threats to space security. Finally, the conclusion offers a comprehensive evaluation based on the insights provided throughout the study.

Methodology

The content analysis process followed in this research consists of the following stages:

Data Collection and Selection. The literature on space security within the field of International Relations has been reviewed. Books, academic articles, book chapters, newspaper articles, and opinion pieces related to the topic were examined. In addition to classic texts on space security, priority was also given to the works of theorists from the Copenhagen School, such as Barry Buzan, Ole Wæver, and Jaap de Wilde. This phase allowed for a comprehensive examination of the topic from a wide range of perspectives.

Theoretical Analysis. The gathered information was evaluated within the framework of the Copenhagen School theorists' discourse. During this stage, the theory of securitization was analysed in relation to space security, examining how it applies to the subject matter. The theoretical framework facilitated a deeper understanding of security threats in space and how these threats are interpreted through the interactions of various actors.

Case Study Analysis. This method is an exceptionally effective approach for examining complex and multidimensional issues such as space security. This method facilitates a deeper understanding of situations that pose threats to space security. For instance, phenomena such as space debris, anti-satellite (ASAT) weapons, and cyberattacks can be concretely analysed through such studies. Consequently, since these threats encompass not only physical, but also political, strategic,

and technological dimensions, the case study method enables a comprehensive understanding of how relevant actors have responded to these threats and the measures taken to address them.

Coding. Based on the evaluation, the texts were classified into categories: issues that pose threats to space security; referent objects that may be affected by these security threats; and actors who can develop measures to address these security concerns. The coding process ensured that the data was systematically categorized, allowing for a more nuanced analysis of each category.

Interpretation. The findings were interpreted in relation to the security of space. In particular, discussions within the Copenhagen School regarding the concept of securitization highlighted that space security is not merely a military issue, but a multifaceted phenomenon that also involves political, economic, and social dimensions. In this context, space security is shaped by power dynamics in international relations and the strategic interests of various actors.

Through this method, the various threats to space security and the strategies developed to counter these threats have been systematically outlined. Furthermore, the roles and interests of different actors in space security have been more clearly understood.

Theorical perspective: Securitisation approach

The Copenhagen School is a group whose pioneers are Barry Buzan, Ole Waever, Jaap de Wilde, Morten Kelstrup, Pierre Lemaitre and Elzbieta Tromer, all of whom are based in Copenhagen and study security at the Centre for Peace and Conflict Research. Bill McSweeney gave this group the name "Copenhagen School", and it was then adopted by both the members of the group and the academic circles (Baysal and Lüleci, 2015, p. 70). The Copenhagen School has made significant contributions to the literature on security. Securitisation and desecuritisation, sectoral security, and regional security complex are the security approaches that come to mind when the Copenhagen School is mentioned. Thanks to these different approaches, to the literature, the perspective for examining the security issue has broadened. Since this study is based on the securitisation approach, it is important to focus on this approach in order to better understand the course of the study.

The concept of securitisation was first put forward in Ole Waever's article "Securitisation and Desecuritisation", published in 1995, and later became a theory that formed the basis for other works of the Copenhagen School authors (Baysal and Lüleci, 2015, p. 63). Barry Buzan, one of these scholars, has discussed many of his works around the securitisation approach. In his own words, Buzan expresses this situation as follows: "I have sustenance on the deck of Waever's securitisation theory" (Buzan, 2015, p. 6).

The Copenhagen School embarked on a constructivist approach when answering the question of what security requires. It provides a framework for examining the nature and impacts of security issues. The Copenhagen School proposes to expand the study of security beyond the traditional focus on military issues and nation-state actors, to include a variety of threats emerging in a variety of sectors (Fichtner, 2018, p. 3). Along with many others, the Copenhagen School has in recent years found it increasingly necessary to include more than just military-political security in security studies (Buzan and Waever, 2003, p. 70). Securitisation's constructivist perspective on

security states that nothing is a security issue in itself, rather, issues are constructed as security issues. Constructing something as a security issue is a discursive move that gives the issue a sense of urgency and priority, and can be used to persuade the audience to take action (Fichtner, 2018, p. 4).

Securitisation is the construction of something as a threat to the existence of a subject considered to be valuable, and the use of this construction to support measures taken in response (Buzan, 2008, p. 108). Securitisation refers more precisely to the process of presenting an issue in terms of security (Buzan and Hansen, 2009, p. 214). There are some threat perceptions behind the emergence of a security issue. These threats are directed at certain referent objects, and some actors are needed to protect these referent objects, and eliminate the threat. The referent object created within the framework of the claim of survival is shaped by the speeches and actions of securitizing actors regarding threats (Topcu, 2021, p. 160). Therefore, it is necessary to study the discourses in order to understand which referent object is referred to (Buzan et al.,1998, pp. 39–43).

Studying securitisation is the study of how and when an argument exerts sufficient influence on the audience to make them accept extraordinary measures that they would not accept under normal circumstances. While studying securitisation, the researcher's task is not to find out whether an issue is a real security problem or not, but to reveal how and when the securitisation action takes place, what or who its elements (*securitizing actor, referent object, audience*) are, and what its consequences are (Baysal and Lüleci, 2015, p. 77).

The securitisation approach opens the door to the dynamics behind the evaluation of an issue as a securitisation element. While performing discourse analysis, threatened elements (*referent object*) and actors trying to ensure the security of the threatened element (*main actor*) are identified. As mentioned at the beginning, this approach focuses on the process that creates the security problem rather than the reality of the securitized issue.

What is space security?

Before analysing the threats in space, it is important to first understand what is meant by the concept of space security. When something is intended to be securitized, it is necessary to establish how it is intended to be transformed. Therefore, how space security is defined will be discussed first.

Indeed, space security is a relatively new concept. Activities in space began to take place in the mid-20th century. Since the beginning of the 21st century, space has become a more actively used domain. Subsequently, while discussions about where space begins continued, the concept of space security began to emerge. Since space is a new field and space security is a newly developing security perspective, it is not possible to talk about a consensus definition of space security. Therefore, the main lines of space security will be *outlined through* several definitions.

According to Charlotte Burke (2023, p. 2), "Space security: The measures taken to ensure the safety, stability, and sustainability of space activities. It involves protecting space infrastructure, space assets, and the environment in space from physical and non-physical threats, such as natural hazards, human error, technical malfunctions, intentional attacks, and space debris. Space security also encompasses international cooperation and coordination to prevent conflicts, mitigate risks

and promote responsible behaviour in space." Emphasis is placed on protecting assets in space and developing cooperation against threats there.

According to Michael Sheehan (2014, p. 7), "Space security relates to guaranteed access to space and the ability to freely exploit space for various purposes." Sheehan emphasizes that space security is a prerequisite for access to space and the ability to operate in space. In other words, a country or institution must have the right to access space and conduct activities there, while also being able to carry out these activities without any hindrance. This means not only the ability to launch into space, but also the protection of space infrastructure and the secure utilization of space resources.

According to Almudena Azcárate Ortega and Victoria Samson (2023, p. 39), "Space security is concerned with the relationship among space objects and activities, and the maintenance of international peace and security, and disarmament, including the prevention of an arms race in outer space. Space security is also commonly understood to refer to measures designed to prevent deliberate harms to a space system, including its component parts, from intended or intentional threats undertaken by another actor." Similar to Burke's definition, the protection of objects in space and the elimination of threats are accentuated.

In the light of these definitions, it is possible to say that space security generally includes 1) the safe and free implementation of activities; 2) taking precautions against possible dangers; 3) preventing weaponization; and 4) the use of space on behalf of humanity. While ensuring these conditions creates space security, threats that may arise against these conditions are an indication that space is becoming an insecure place. In recent years, statements that space security is under threat have become more common. Since space has become an unsafe place, the need for space securitisation has arisen. Within this scope, space securitisation, which is the subject of the study, will be evaluated through discourses, referent objects, and securitizing actors.

A new perception of threat: Discourses related to space security

Under this section, three main discourses will be evaluated regarding the classification of space under threat and its securitisation. As shown in Table 1, these are 1) conflict in outer space; 2) satellites safety 3) an attack on critical infrastructures. These discourses are created by analysing the speeches of state officials and concrete events.

Table 1. Three discourses of Space security (adapted by the author)

Discourses	An attack in outer space	Satellite safety	An attack on critical infrastructures
Main actors	–states –intelligence agency –military institutions	–states –private companies –space agencies	–states –intelligence agency –technical measure –internet providers
Main referent object	–satellites –state –individuals	–satellites –state –individuals –trader	–state –individuals –trader –public and political infrastructures –communication infrastructure

An attack in outer space

Within the framework of the securitisation of space, protecting space against possible attacks is one of the prominent discourses. For now, this is expressed as an attack against space objects rather than a conflict or war. The first reason for the emergence of such a discourse is the anti-satellite (ASAT) and hypersonic weapons developed by states. Although ASAT has various components, ASAT is capable of destroying satellites in certain orbits (Boyer et al., 1987, p. 7). Nowadays, the term "hypersonic weapon" is understood as any combat aerial vehicle capable of developing hypersonic or high hypersonic velocities. Five countries - the USA, France, Russia, India, and China - are currently developing the technology in question (Bielawski, 2019, p. 2).

The development of space-based weapons dates back to the 20th century. Following the Soviet launch of ASAT tests in the 1970s and US President Ronald Reagan's announcement of the Strategic Defence Initiative in 1983, there were periods of increased military friction and competition in space (Krepon, 2013, p. 16). These seeds sown into space marked the beginning of its transformation into a militarized domain. Following China's ASAT test in 2007, the USA's ASAT test in Earth orbit in 2008 demonstrated that the use of space-based weapons continues into the 21st century. In fact, the number of actors using space-based weapons is increasing today. Space-based weapons are possible for any state with the economic and technological capacity to manufacture and launch ICBMs or rockets capable of placing satellites into orbit and controlling the movements of missiles and/or space objects from the ground. For instance, these states include the USA, Russia, China, the European Union, Japan, India, Ukraine, and Israel (McDougall, Baines, 2002, p. 13). As access to space-based weapons becomes easier, security in space becomes more fragile.

Secondly, the establishment of space commands by states is another factor that strengthens the discourse on the securitisation of space. Space capabilities are central to many military operations, including missile warning, geolocation and navigation, target identification, and monitoring of enemy activity (Defense Intelligence Agency, 2019, p. 7). For this reason, states attach importance to space in defence. States adopting such an approach bring space into a military dimension. To put it from a realistic perspective, the military steps of a few states towards space

create security concerns in other states, causing them to start militarizing space. This cycle leads to the perception of space as unsafe, because only places where there is a security vulnerability should be militarized.

The words of US President Donald Trump in 2018, "We must have American dominance in space" (Johnson-Freese, Burbach, 2019, p. 139) and the establishment of the Space Force Command as the sixth branch of the United States Space Force in 2019 (Congressional Research Service, 2024, p. 1) are examples illustrating the militarization of space. In addition, the renovation of Russia's military launch site in Plesetsk and the creation of Russian Aerospace Forces in 2015 provide another example (Myers, 2018, p. 91). States' attempts to take such actions reinforce the discourse surrounding space-based attacks and the potential for future conflict. These initiatives highlight the growing concerns over the militarization of space, as nations increasingly view space as a strategic domain where competition and conflict could arise.

Satellite safety

Another security discourse is related to satellite safety. The place of satellites is of capital importance in the 21st century information and technology age. Satellites play a key role in supporting applications from global communications to financial operations, farming to weather forecasting, and environmental monitoring to navigation, surveillance, and treaty monitoring (West, 2018, p. 4). However, space debris, which increases day by day in space, poses an increasingly substantial problem for satellites.

Space debris is an umbrella term that refers to any human-made object found in orbit that does not serve a useful purpose. Every launch into orbit creates debris – such as defunct or unused satellites, spent rocket stages, detached explosive couplings, a runaway toolkit, flecks of paint, and anything else that does not serve a human-derived purpose in orbit (Bowen, 2014, p. 3). Even tiny pieces of material orbiting in space can cause the destruction of a satellite or numerous satellites, as such debris moves at very high speeds (Hitchens, 2002, p. 30). There are 29,000 pieces larger than 10 cm, 670,000 pieces larger than 1 cm, and more than 170 million pieces larger than 1 mm as space debris in Earth orbit (European Space Agency, 2024). Both active satellites and satellites planned to be sent into space are in danger due to space debris.

A problem that occurs on any satellite has the potential to affect many activities on Earth. As a result of a malfunction in the US communications satellite in 1998, many people could not make payments, hospitals could not communicate with doctors, television channels could not present their programmes, and many other services were disrupted (Defense Intelligence Agency, 2019, p. 11).

Since even a small malfunction in a satellite can lead to significant problems, the potential consequences of damage to the satellites can be carefully predicted. Such malfunctions may result in disruptions to satellite services, the breakdown of critical communication networks and data flow, and, in some cases, even pose national security threats. Therefore, it is crucial to implement effective measures to ensure the security of satellites. Additionally, the security of satellites

operating in space is critical for the uninterrupted functioning of global communication infrastructure and international cooperation. In this context, ensuring the protection of satellites is not only a technical issue, but also a major necessity from a strategic and national security perspective.

An attack on critical infrastructures

It is possible to evaluate threats to critical infrastructures within the scope of securitisation discourses. Unlike the other two discourses, this discourse relies on space-based applications rather than a direct threat to space assets. In this context, cyber-attacks carried out via space are considered. Space systems, comprising satellites, ground segments, and communication links, are complex and can also be vulnerable to cyber-attacks (UK Space, 2014, p. 9). A cyber-attack on critical infrastructures can slow down the development of a country, disrupt social order, cause injuries or deaths (Fichtner, 2018, p. 11).

There are many examples of cyber-attacks. Indeed, many small and large cyber-attacks occur around the world every day. It is very difficult, and sometimes impossible, to determine who carries out cyber-attacks. Some, however, are attributed to particular states through analysis of the conjunctural situation. It is possible to show Russia as an example. Russia conducted cyber-attacks against Estonia in 2007; Georgia and Lithuania in 2008; Kyrgyzstan in 2009; and Ukraine in 2014 to paralyze public services and prevent public access to the internet (Darıcılı, 2014, p. 4). Since Russia conflicted with these countries at that time, there was a great perception that Russia was carrying out these cyber-attacks. However, at this point, it is more accurate to focus on the effects of the cyber-attack rather on who did it or not. As a result of these cyber-attacks, many people have been deprived of many services such as payment, access to public services, notifications, and communication.

Space-based systems play a major role in the execution of cyber-attacks. There are people who carry out such attacks, but what gives them this opportunity is space-based systems. Cyber-attacks cause harm such as loss of time, material damage, and service disruption. That is why, there is increasing talk about making space safe.

Those under threat: Referent objects

When securitisation discourses emerge, they are directed towards someone or something. In other words, they highlight fact that someone or something, which is important for people, is under threat. The purpose of this is to legitimize moves to provide the security in the specified area in order to ensure the security of those people. So, who or what is affected by the threats in space? It is essential to answer this question, because this audience must be convinced of the securitisation discourse of space and the main actors to take security measures against threats.

Threats in space generally affect the same referent objects, with satellites being the primary assets targeted in such attacks. When satellites are damaged or rendered nonfunctional, the functioning of numerous systems and services that rely on space infrastructure is disrupted. This can lead to a cascade of problems, impacting critical sectors such as communications, navigation,

and data transmission. As a result, damage to space assets can cause widespread disturbances across global systems. Ensuring the protection of satellites is therefore essential for maintaining the stability and continuity of these vital services.

It causes both states and individuals to be affected by this damage. This damage has far-reaching implications in various capacities. When space assets, such as satellites, are compromised, they disrupt critical communication systems, navigation services, and data flow that are integral to both governmental operations and everyday activities. For states, the consequences can range from impaired national security capabilities to disruptions in economic and diplomatic functions. The loss or degradation of space-based assets, such as communication satellites, can severely hinder military operations, intelligence gathering, and emergency response efforts. Additionally, interruptions in satellite navigation systems and global financial networks can lead to significant economic setbacks, affecting everything from trade to the functioning of global markets.

For individuals, disruptions in daily life create problems. Problems occurring in daily activities – such as people communicating with each other, locating commercial vehicles and ships, navigating flights, farmers planning according to the weather, doing business, and exchanging information – have the potential to turn people's lives into chaos. A problem with space assets or a space-based application can trigger a chain effect that generates many other problems. Thus, damage to space assets generates a complex web of consequences that ripple across both states and individuals, highlighting the interconnectedness of space security with global stability.

As space is increasingly turning into a commercial domain, businesses and the commercial sector are also highly dependent on space-based applications. A problem in space could undermine commercial activites. This situation may cause companies to experience disruptions in their business and financial losses. Moreover, the perception of space as unsafe also creates challenges for space companies in carrying out their work. The commercial space sector is involved in space launches, communications, space situational awareness, remote sensing, and even human spaceflight (Defense Intelligence Agency, 2019, p. 7). It is crucial that space remain a safe place to carry out such activities.

Main actors in ensuring space security and their role

Main actors come into play to eliminate or minimize space-based problems and to ensure that referent objects carry out their activities smoothly. First of all, states are the leading securitizing actors. Since states have many powers at their disposal, they have the ability to act faster and in a more coordinated manner. Therefore, states play a crucial role in ensuring national security and combating international threats in strategic areas such as space. Additionally, states can coordinate resources and capabilities, collaborate with other actors, or take unilateral security measures within the framework of international norms. This allows them to play an effective role in solving complex and global issues such as space security.

Secondly, intelligence agencies are among the prominent actors for securitisation. Intelligence agencies are important in detecting and reporting threats in advance, based on, the information

they obtain, and finding the source of the threat if it has emerged. Intelligence agencies play a critical role in shaping the state's security strategies by gathering such information. Additionally, early detection of threats allows for timely intervention, helping to prevent large-scale security risks. Therefore, intelligence agencies are of crucial importance as actors who assess the security environment from a broader perspective and intervene proactively.

Thirdly, military organizations can be mentioned. Military organizations play a role, particularly in countering attacks that occur in space and in developing alternative ways to deter such activities. Military organizations develop defence strategies against threats occurring in space, establish critical infrastructure to ensure space security, and maintain the capacity for rapid intervention when needed. Additionally, to provide deterrence against space threats, they conduct military drills and simulations, developing strategies to prevent potential adversaries from attempting attacks in space. Hence, military organizations stand out in terms of ensuring security in space and predicting threats in advance.

In addition to state institutions and organizations, private companies are also key actors in securitisation. Some private companies use space-based applications, while others profit directly from space-based activities themselves. Therefore, ensuring space security is essential for the private sector. For this reason, the private sector supports the state as an auxiliary institution in solving problems in space. Many private companies undertake critical tasks such as space research, satellite launches, data collection, and the operation of space-based infrastructure. These companies strive to contribute to creating a safer environment in space through technological advancements, innovative solutions, and global collaboration.

Finally, technical measures and internet providers are especially significant in preventing cyber-attacks. They take responsibility for controlling the flow of information and data regarding cyber-attacks. Internet providers protect against cyber threats by using strong encryption techniques, security protocols, and monitoring systems to ensure network security. Additionally, by providing training to their users on detecting and preventing cyber threats, they contribute to creating a more informed digital environment. Technical measures help limit the impact of these attacks and secure critical infrastructure. Therefore, internet providers and technical measures stand out as key elements of cybersecurity strategies.

Conclusion

Each era brings different security concerns. This situation might emerge as a result of human development and progress. In nomadic societies, there were no concerns about protecting land; but when people transitioned to settled life, such issues emerged. Similarly, while there was no problem like global warming in the past, with industrialization, it became a concern. Over time, security concerns change and diversify. While space security was not an issue before, today it is an important security matter. So why does a situation that previously had no security concerns later raise worries about security?

According to the Copenhagen School, stating that a situation is under threat creates the possibility of presenting it as something that could endanger a state, society, or way of life. The perception that something is under threat and that it will have larger consequences leads to the implementation of measures and efforts to save humanity from the danger. If something is at risk, the door is opened for intervention. This is because the threat is presented as a danger to the existence of the subject, creating a sense of fear, urgency, or crisis. The constructed threat provides a justification for exceptional measures or responses, and intervention becomes a necessity.

Space debris, satellite security, cyberattacks, and weapons like ASAT are being raised to create the perception that space security is under threat. The threat to space is a significant issue because every application in today's world relies on space-based infrastructure. Any malfunction in space could lead to numerous problems, such as communication disruptions, payment failures, interruptions in international flight traffic, and disarray in commercial activities. This situation is catastrophic. Therefore, the main actors in ensuring space security must intervene to address this threat. These main actors include states, intelligence agencies, defence organizations, private companies, technical personnel, and internet providers.

At this point, the following question arises: why are the main actors and the actors causing security issues often the same? It is states and private companies that send satellites into space without control. It is states and defence organizations that develop weapons like ASAT. It is intelligence agencies that have the ability to manipulate the data they obtain from space-based systems and carry out cyberattacks on space-based infrastructure. It is technical personnel and internet providers who make security more vulnerable by integrating many applications into space-based systems. Considering all of this, doubts arise as to whether space security is under threat, or whether space is being made insecure.

References

Baysal, B., Lüleci, Ç. (2015). Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, *11* (22), 61–96.

Bielawski, R. (2019). Space as a New Category of Threats to National Security. *Safety & Defense*, *5* (2), 1–7.

Bowen, B.E. (2014). Cascading Crises: Orbital Debris and the Widening of Space Security. *Astropolitics: The International Journal of Space Politics and Policy*, *12* (1), 46–68.

Boyer, Y., et al. (1987). *Satellite Warfare A Challenge for The International Community*. New York: United Nations.

Burke, C. (2023). *Addressing Space Security and the Military Use of Outer Space*. BSAMUN Conference. Amsterdam.

Buzan, B. (2008). Askeri Güvenliğin Değişen Gündemi. *Uluslararası İlişkiler*, *5* (18), 107–123.

Buzan, B. (2015). *İnsanlar, Devletler ve Korku*. İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık.

Buzan, B. (2015). İnsanlar, Devletler ve Korku. İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık.

Buzan, B., Hansen, L. (2009). *The Evolution of International Security Studies*. New York: Cambridge University Press.

Buzan, B., Waever, O. (2003). *Regions and Powers The Structure of International Security*. New York: Cambridge University Press.

Buzan, B., Wæver, O., de Wilde, J. (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. London: Lynne Rienner Publishers.

Congressional Research Service. (2024). *Defense Primer: The United States Space Force*. CRS Report. Retrieved from: https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF12610/2.

Darıcılı, A B. (2014). Rusya Federasyonu Kaynaklı Olduğu İddia Edilen Siber Saldırıların Analizi. *Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *7* (2), 1–16.

Defense Intelligence Agency. (2019). *Challenges to Security in Space*. Retrieved from: https://aerospace.csis.org/wp-content/uploads/2019/03/20190101_ChallengestoSecurityinSpace_DIA.pdf.

European Space Agency. (2024). *How Many Space Debris Objects Are Currently in Orbit?.* Retrieved from: https://www.esa.int/Space_Safety/Clean_Space/How_many_space_debris_objects_are_currently_in_orbit.

Fichtner, L. (2018). What Kind of Cyber Security? Theorising Cyber Security and Mapping Approaches. *Internet Policy Review*, *7* (2), 1–19.

Hitchens, T. (2002). *Space Weapons: More Security or Less?.* In: J.C. Moltz (ed.), *Future Security in Space: Commercial, Military, and Arms Control Trade-Offs* (pp. 28–31). California: Center for Nonproliferation Studies.

Johnson-Freese, J., Burbach, D. (2019). The Outer Space Treaty and the Weaponization of Space. *Bulletin of the Atomic Scientists*, *75* (4), 137–141.

Krepon, M. (2013). *Space and Nuclear Deterrence*. In: M. Krepon and J. Thompson (eds.), *Antisatellite Weapons, Deterrence and Sino-American Space Relations* (pp. 15–40). Washington DC: Stimson Center.

McDougall, R., Baines, P.J. (2002). *Military Approaches to Space Vulnerability: Seven Questions*. In: J. C. Moltz (ed.), *Future Security in Space: Commercial, Military, and Arms Control Trade-Offs* (pp. 11–17). California: Center for Nonproliferation Studies.

Myers, N. (2018). The Russian Aerospace Force. *Security Forum*, *2* (1), 91–103.

Ortega, A.A., Samson, V. (2023). *A Lexicon for Outer Space Security*. UNIDIR. Geneva. https://doi.org/10.37559/WMD/23/Space/05.

Platon. (2017). *Devlet*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

Sheehan, M. (2014). *Defining Space Security*. In: K.U. Schrogl, P.I. Hays, J. Robinson, D. Moura, C. Giannopapa (eds.), *Handbook of Space Security*. New York: Springer.

Topcu, N. (2021). Siber Güvenlik: Tehditler Ve Çözüm Yollari. *Cyberpolitik Journal*, *6* (12), 155–181.

UK Space. (2014). *National Space Security Policy*. Retrived from: https://www.ukspace.org/wp-content/uploads/2019/05/National-Space-Security-Policy-1.pdf.

West, J. (2018). *Space Security Index 2018*. Ontario: Waterloo Printing.

Citation

Alparslan, N.T. (2025). Space security: An approach from the Copenhagen School. *Acta Politica Polonica*, *2* (60), 5–16. DOI: 10.18276/ap.2025.60-01.

Acta Politica Polonica nr 2/2025 (60) | www.wnus.usz.edu.pl/ap | 17–39

ISSN (print): 2451-0432 | ISSN (online): 2719-4388 | DOI: 10.18276/ap.2025.60-02

Impeachment in the Nigerian presidential system: A review of recurrent issues

Abdulrasheed Abdulyakeen

ORCID: 0000 0002 8467 8710
Department of Political Science, Al-Qalam University, Katsina. Katsina State
Email: abdulrasheedabdulyakeen90@gmail.com

Nurain Abayomi Mumuni

ORCID: 0009-0001-7949-6963
Department of Political Science, Al-Qalam University, Katsina. Katsina State
Email: lordmumuni@gmail .com

Keywords Democracy, Governance, Impeachment, Separation of Powers, Presidential System

Abstract This article examines the politics of impeachment in Nigeria, examining its roots and consequences for appropriate and long-lasting democratic practices. This study centers on the consequences of multiple impeachment cases that have occurred in Nigeria since civil rule was reinstated in 1999. Using a qualitative method, and content analysis, findings reveal that many forms of abuse and criminality were present in the impeachment trials. The study also revealed the main reason is just that our politicians view politics as a tool for achieving economic empowerment, which ought to be accomplished by any means at all. As a result, the nation is currently experiencing political instability and the subversion of the democratic process. This study recommends amending the Nigerian constitution to make the impeachment procedure the final resort for ousting the executive branch. Additionally, it suggests that civic education be included in the curriculum of our schools, teaching students how to instill a love and service for their country in their hearts. Of course, this would help our young people realize that serving the country in politics offers opportunities to do good deeds without bringing in large sums of money.

Introduction

The concept of separation of powers and the theory of checks and balances are embodied in the majority of contemporary presidential constitutions (Hochstetler, 2011). Essentially, a shared power structure is intended to mitigate the risk of a single person holding all the authority in an absolute monarchy. How to prevent the misuse of these distinct powers and penalize elected officials who engage in wrongdoing is one of the primary issues with a presidential system (Kada, 2002; Abdulyakeen, 2022). The ability of the legislature to impeach an incompetent administration is one of the tools to reduce the misuse of power. Kim (2008) found that impeachment proceedings

are frequent under presidential systems with divided government, dispersed political parties, and an unequal distribution of power between the legislative and executive branches in his research of several Latin American nations. He believes that MPs frequently pursue impeachment proceedings as a result of popular dissatisfaction with the administration, due to scandals involving wrongdoing by the leaders and bad economic performance. Put differently, the legislature acts in response to public demands and preferences, which are typically fostered by the current political climate, and which frequently serve as the driving force behind impeachment trials.

According to American statistics, since 1789, the US Congress has only brought about an impeachment proceeding 64 times, and just 19 of those cases have led to the impeachment process being completed. In the USA, impeachment has only been applied in very rare circumstances. In Nigeria, this is not the case. There have already been hundreds of political office holders dismissed by state legislatures nationwide between 1999 and the present. There have been numerous additional examples, in addition to those of the Deputy Governors of Kebbi, Lagos, Sokoto, Cross River, and Enugu, as well as the Governors Chief D.Sp. Alameiyeisagha of Bayalsa, Ayo Fayose of Ekiti, Joshua Dariye of Plateau State, and Rashidi Ladoja of Oyo, and Shuaibu of Edo State (Kargbo, 2014; Kumolu, 2014; Leke, 2014; Jega, 2014; Abdulyakeen, 2024).

The Nigerian government's three branches are engaged in political warfare as a result of impeachment. There have been cases where state governors have openly used the harsh process of impeachment to remove speakers of the State House of Assembly who show some degree of independence. Normally, the application of the doctrine of separation of powers should serve to improve good governance. There have been times when those in charge of the impeachment process have neglected to use their authority, even in clear-cut cases of official misconduct. This power has been abused on multiple occasions, since legislators at all levels of government are its guardians and have neglected to exercise it when needed. These days, it's a bazaar tool, a merciless agglomeration tool up for grabs at exorbitant prices. Nigerian democracy is commonly said to have been inspired by American democracy; nevertheless, although impeachment is taken very seriously in the US, it is quickly spreading throughout this country. Pundits have attributed the tendency to the executive branch's influence and engagement with the legislative. Additionally, they have held public office holders accountable for their disdain for the rule of law (Baiyewu, 2014; Okunade, Muhammad, 2014; Abdulyakeen, 2022). Every democratic society contains checks and balances to prevent its leaders from taking on an authoritarian role. According to Lord Acton, "Power corrupts, and absolute power corrupts absolutely," which aligns with his statements. Regretfully, between 2005 and 2014, this mechanism nearly brought down Nigeria's fragile democracy due to egregious abuses of the impeachment process (Kehinde, 2014; Olumide, 2014). Unfortunately, the use of the inherent impeachment powers has turned into a threat to the institutions it was intended to defend, much like the application and practice of other components of presidential and parliamentary democracy in Nigeria.

Since Nigeria returned to civil rule in 1999, the country has seen egregious abuses of the impeachment process, which is intended, like in any other democratic society, to be a check on elected public office holders to prevent them from overstepping their bounds or becoming

autocratic. Recent events pertaining to the impeachment of public officials have raised concerns about the definition of an impeachable offense and the constitutional interpretation of the word impeachment (Okunade, 2014). The Nigerian political system has been dealing with many impeachments on a general basis for a while now. The nation's wave of impeachments began with the removal of Alhaji Balarabe Musa from office as the second republic governor of Kaduna State. The governor, who belonged to the Peoples Redemption Party (PRP), an opposition group, had a tumultuous relationship with the National Party of Nigeria (NPN), which was then in control of the Kaduna State House of Assembly. On June 23, 1981, he was dismissed after being charged with egregious misconduct (Leke Baiyewu, 2014; Kayode Ketefe, 2014). Early in the Fourth Republic, the wave of impeachments increased after Balarabe Musa was successfully removed from office without receiving a break from the courts. The governors of Anambra, Bayelsa, Ekiti, Oyo, and Plateau were impeached by their respective legislatures. Likewise, the Deputy Governors of the states of Abia, Akwa Ibom, Cross River, Ekiti, Gombe, Jigawa, Katsina, Kebbi, Lagos, Osun, and Taraba were ousted by their respective legislatures19. There were multiple violations of constitutional provisions concerning the legally mandated procedure in each of these cases. Three of the four impeached governors received relief through judicial review of the legislative measures, in contrast to the circumstances surrounding Balarabe Musa's case during the Second Republic. The impeachment of Governors Rashidi Ladoja, Joshua Dariye, and Peter Obi of the states of Oyo, Plateau, and Anambra was revoked by court rulings. Though it hasn't slowed down the frequency with which state legislators use their authority to intimidate or settle political scores, legislatures have recently been led by this court decision.

The study covered a few of the impeachments that have occurred in Nigeria, paying special attention to the processes followed, issues that arose, and the fallout that followed the impeachment. We talk about the offenses and the processes for dismissing the Federal Republic of Nigeria's president, vice president, governor, and deputy governor of a state, and other key officials in our political structure. The study emphasized the definition of impeachable offenses, stressing that a serious constitutional breach justifies the removal of a public official who has committed such an offense.

1. Statement of the problem

According to the Nigerian constitution, certain officers who commit errors are subject to impeachment. However, the incorrect usage of the term impeachment hinders the separate branches of government from operating as intended. The issues have had a negative impact on how political systems are managed, which has led to system inefficiencies throughout Nigerian political history. It is important to keep in mind that Western liberal scholars and natural law played a major role in the development and shaping of the concepts of the rule of law, human rights, and democratic governance. These ideas were later introduced into the domain of Nigerian constitutional law as a result of the nation's forced, or colonial, formation throughout the course of the previous century. These principles have been included in the 1999 Constitution, which is modeled after the 1979

Constitution, but not exactly. In practical terms, though, these objectives continue to be abstract paper pronouncements as the country is progressively, but catastrophically, engulfed in the current "crisis of governance." Before this change, political instability, regular military interventions, bad governance, mass murder, a flagrant contempt for fundamental freedoms and human rights, and intolerance towards religion had all repeatedly threatened constitutional democracy (Badamasy, Okene, 2011; Kehinde, 2014).

Constitutional limitations were blatantly "abused," democratic standards were "disregarded" without remorse, and the independence and integrity of the judiciary were frequently called into question. The public's trust in the legal system and its efficacy was steadily declining. This posed significant obstacles to the shift to democratic rule. The difficulties pertaining to the judiciary were far more severe. In addition to attempting to uphold its independence, honesty, and impartiality especially when it comes to constitutional matters and other matters brought before it for decision, the judiciary has been working hard to mend its damaged reputation. The judiciary has made numerous important statements over the years, demanding that the other branches of government strictly adhere to the rule of law and constitutional values. The courts have consistently made a significant contribution to Nigeria's excellent governance through this duty and other oversight responsibilities. However, the judiciary has been stifled both inside and outside and can scarcely be considered to be performing up to expectations, as seen in numerous previous examples.

The process of impeachment is grave and ought not to be used to settle small-scale political disputes. It is noted that when our legislatures begin the impeachment process, they don't necessarily follow section 188(4) of the 1999 Constitution as modified. The constitution does not consider the offenses committed by the legislatures against the governor to be serious enough to justify the removal of the state's head of government. Accused parties shouldn't be assumed guilty prior to trial. It is rare for the two-thirds of the house members to sign the impeachment procedure, as mandated by the constitution. The majority of assembly chambers' impeachments are deemed to be unconstitutional. The specifics of the Economic and Financial Crimes Commission's role in the majority of impeachment proceedings are dubious. Former Ekiti State Governor Ayodele Fayose was charged with financial misappropriation by the Economic and Financial Crimes Commission after it was alleged that he had diverted medical funding to a contentious poultry project. Later, he was impeached. The Economic and Financial Crimes Commission has led the effort to impeach Dariye, Alamieyeseigha, and other individuals in Plateau State.

2. Conceptual clarification

Curzon (1987) defined impeachment as the same as questioning the veracity of a statement or making accusations against an individual. It is when the House of Commons prosecutes an offender in front of the House of Lords. According to Suleiman (2000), impeachment means both removing someone from office following a legislative trial and casting suspicion on a statement. A legislative body can initiate a criminal procedure against a public official through impeachment under common law. The Latin origins of the word impeachment convey the concept of being captured

or ensnared. The act of questioning someone's integrity or trustworthiness is known as impeachment in its more common and formal sense. Because of this, impeachment in modern Nigeria may be better understood as the accusation made against a politician or holder of public office for a major offense or violation of the constitution (Section 143 of the 1999 Constitution as amended).

In the US, it is defined by Henry Campbell Black as follows: a criminal case brought against a public official before a quasi-political court, initiated by a written charge known as "articles of impeachment"; an example of this would be a written charge brought against an officer by the US House of Representatives to the US Senate (Black, 1968, p. 886). The Nigerian constitution gives a different meaning to this one. The term "impeachment" in this study refers to the removal of a president, vice president, and governor via a legislative or judicial process.

Since the Second Republic, impeachment has been frowned upon in Nigeria because it has never been carried out on the proper grounds. However, in political discourse, no absolute conclusion is ever definitive. Over the years, the people in charge and those in positions of legislative authority have consistently demonstrated complete disrespect and contempt for the people they are sworn to represent (Obi, 2014). Impeachment of a governor for gross wrongdoing resulting from the discharge of official duties occurs very infrequently. Politics has been the driving force behind each case. The misuse of the impeachment process runs counter to the people's maturity and prudence in using the recall process to remove incompetent lawmakers.

3. The problem of impeachment and its effects in Nigerian politics

3.1. Impeachment procedure in the 1999 Constitution

In respect of the President and the Vice-President, Section 143 of the 1999 Constitution provides that Section 143 of the 1999 Constitution as amended:

1. The requirements of this section may be followed to remove the President or Vice-President from office.
2. Whenever a written notice of any allegation is signed by a minimum of thirty percent of the National Assembly members,

a) it is submitted to the Senate President;
b) it declares that the President or Vice President has engaged in flagrant misbehavior while carrying out the duties of their positions, and specifics of this offense must be included.

The Senate President shall, within seven days of receiving the notice, cause a copy of it to be served on each member of the National Assembly, as well as to the office holder. In addition, the President of the Senate shall cause any statement made in response to the allegation made by the office holder to be served on each member of the National Assembly.

3. Each House of the National Assembly shall determine by motion, without discussion, whether or not the allegation shall be investigated within fourteen (14) days of the notice being presented to the Senate President – regardless of whether the office holder has made a statement in response to the allegation in the notice.

4. The National Assembly's motion to investigate the accusation cannot be deemed successful unless it receives the support of a two-thirds majority of the members in each House of the National Assembly.
5. The Chief Justice of Nigeria shall, at the request of the President of the Senate, appoint a Panel of Seven persons who, in his opinion, are of unquestionable integrity and who are not members of any legislative house, political party, or public service, to investigate the allegation as provided in this section within seven (7) days of the motion under the foregoing provisions.
6. The holder of an office whose behavior is being investigated under this section is entitled to a personal defense or to have a lawyer of his choice represent him before the panel.
7. A panel constituted under this section shall:

a) a. have the authority to carry out its duties in line with any procedures that the National Assembly may specify; and

b) b. report its findings to each House of the National Assembly within three months of its appointment.

8. No further action shall be taken in relation to the case if the panel informs each House of the National Assembly that the accusation has not been proven.
9. In the event that the panel's report substantiates the allegations made against the office holder, each House of the National Assembly shall review it within fourteen days of receiving it. Should a resolution from each House of the National Assembly adopt the panel's report, with the support of at least two-thirds of its members, the office holder will be removed from office as of the report's adoption date.
10. No court shall hear or consider any proceedings, decisions, or matters pertaining to the panel, the National Assembly, or any associated matters.
11. Under this section, "gross misconduct" refers to either a serious infraction of the Constitution's provisions or behavior that, in the National Assembly's judgment, qualifies as gross misconduct.

With respect to the Governor and Deputy Governor, Section 188 of the 1999 Constitution as amended provides that:

1. The provisions of this section may be used to remove a State's governor or deputy governor from office.
2. Whenever a written notice of any allegation is signed by a minimum of thirty percent of the House of Assembly members, it is given to the Speaker of the State's House of Assembly, and states – among other things – that the person holding the office has engaged in egregious misconduct while carrying out his official duties. Specific details of the wrongdoing must be provided.

   The Speaker of the House of Assembly shall, within seven days of receiving the notice, cause a copy of the notice to be served on the office holder and each member of the Assembly. Additionally, the Speaker shall cause any statement made in response

by the office holder to the allegation to be served on each member of the Assembly. This is mandated by the Constitution.

3. The House of Assembly shall decide by motion, without discussion, whether or not the allegation shall be investigated within fourteen (14) days of the notice being presented to the Speaker of the Assembly – regardless of whether the office holder has made a statement in response to the allegation in the notice.
4. A motion requesting that the allegation be investigated by the House of Assembly cannot be deemed successful unless it receives the backing of a two-thirds majority of the Assembly's members.
5. The Chief Judge of the State shall, at the request of the Speaker of the House of Assembly, appoint a panel of seven persons who, in his opinion, are of unquestionable integrity and who are not members of any legislative house, political party, or public service, to investigate the allegation as provided in this section within seven (7) days of the motion being passed under the previously mentioned provisions of this section.
6. The holder of an office whose behavior is being investigated under this section is entitled to a personal defense or to have a lawyer of his choice represent him before the panel.
7. A panel constituted under this section shall:

a) a) have the authority to carry out its duties in line with any procedures that the House of Assembly may specify; and
b) b) report its findings to the House of Assembly within three months of its appointment.

8. No further action on the case shall be taken if the panel reports to the House of Assembly that the claim has not been proven.
9. In the event that the panel's report substantiates the allegations made against the office holder, the holder of the office shall be removed from office on the date of adoption, provided the House of Assembly adopts the panel's report with the support of a minimum of two-thirds of its members, within fourteen days of receiving the report.
10. No court shall hear arguments or consider matters pertaining to any panel or House of Assembly proceedings, determinations, or matters.
11. Under this section, "gross misconduct" refers to either a serious infraction of the Constitution's provisions or behavior that, in the National Assembly's judgment, qualifies as gross misconduct.

In respect of the President or Deputy President of the Senate and the Speaker or Deputy Speaker of the House of Representatives, Section 50(2) of the 1999 Constitution as amended provided that:

1. The Speaker or Deputy Speaker of the House of Representatives, or the President or Deputy President of the Senate, shall resign from their positions in the following cases:

a) If they are no longer members of the House of Representatives or the Senate, respectively;
b) If the Senate or the House is dissolved by a vote of at least two-thirds of its members; or.
c) When the House reconvenes following any dissolution of the House.

As per Sections 143, 188, 50(2), and 99(2) of the 1999 Constitution as amended, they may be removed from office by a resolution of the House of Assembly passed by a two-thirds majority of the members of the House or Section 92(2) of the 1999 Constitution of Nigeria gives the State House of Assembly the authority to remove the Speaker or Deputy Speaker while they are in the State.

The State House of Assembly has the last say in any impeachment proceeding at the state level, while the National Assembly has the ultimate say in any proceedings at the federal level. Thus, the State House of Assembly retains the final authority in state-level impeachment processes.

3.2. What constitutes an impeachable offence?

A serious constitutional breach that justifies the impeachment of a public office holder is known as an impeachable offense.

According to Sections 143(2) and 188(2) of the 1999 Constitution as amended, specific details must be included in any written notice of any allegation that the holder of an office is guilty of gross misconduct in the performance of his official duties, provided that the notice is signed by at least one third of the members of both Houses of Assembly and presented to the leadership.

According to Sections 143 (11) and 188 (11) of the 1999 Constitution as amended, gross misconduct is defined as a serious violation or breach of the Constitution, or other misbehavior.

Regarding the Inajoku v. Adeleke case (2008, pp. 423–755), Tobi, J.S.C. then noted that in accordance with section 188 of the 1999 Constitution, the following constitutes gross misconduct for the purposes of removing a governor or deputy governor: "The word gross in section 188(11) of the 1999 Constitution means generally in the context atrocious, colossal, deplorable, disgusting, outrageous, odious, and shocking." These are all extremely bad expressions of behavior. As a result, behavior that contradicts the aforementioned cannot be considered gross misconduct. The grossness of misconduct will depend on the facts as they are revealed; it cannot be judged on its own merits, but rather in light of the case's circumstances and how the law interprets them. The actions listed below, in my opinion, could be considered gross misconduct according to the House of Assembly":

- Failure to carry out constitutional duties
- Malfeasance in office or misuse of authority
- Sexual harassment. Because of the narrow-minded social understanding that limits its application to men, I believe I should make this clear: depending on the situation, either a male or female governor or deputy governor may be the source of the misbehavior.
- A drunkard whose drinking habits expose him or her to public scrutiny, consumption, disapproval, and shame unworthy of the office of the governor or deputy governor.
- Using, transferring, converting, or embezzling money from state or municipal governments for the electioneering governor, deputy governor, or any other individual.
- Racketeering and forging of certificates. In my opinion, it does not matter whether the misconduct occurred before the person was sworn in; once it enters the office, it qualifies as gross misconduct because the person could not have held office absent the misconduct. This is especially true if the misconduct is directly related to, traceable to, or connected with

> the procurement of the office of governor or deputy governor. Furthermore, I believe that such a person is unfit and improper to serve as governor or deputy governor.

In the same case, Mustapher J.S.C. (2004, p. 10) notes that egregious wrongdoing is a prerequisite for articles of impeachment to be applicable.

Gross in this context refers to something that is "obviously noticeable due to involuntary badness, or objectionableness, or a conduct in violation of the Constitution." Therefore, not all wrongdoing will result in impeachment. It appears, however, that the legislature has the authority to decide what constitutes egregious wrongdoing at its discretion. Everyone is expected to recognize that the wrongdoing is instantly and obviously visible.

The legislature appears to have the final say on whether or not severe misbehavior qualifies for a governor's dismissal, and it appears to be a political matter. The legislature is constrained by other constitutional provisions in the course of its legislative duties, which include determining whether a certain behavior qualifies as an impeachable offense. Every time the legislature decides whether a certain course of action qualifies as flagrant misconduct, it should, in my opinion, proceed responsibly and civilly. The offending behavior must, in my opinion, at the very least be a violation of the code of conduct that the legislature finds impeachable; the courts have the authority to determine whether a behavior qualifies as gross misconduct or as a constitutional violation.

4. The Nigerian judiciary and good governance: Evidence from some decided cases

The nation's ongoing political unrest and instability over the past century have had a significant impact on Nigeria's judiciary. First, the colonial administration's judiciary was far from independent. The executive's imperialist goal to solidify British power in the nation encompassed it. The colonial government had no interest in democratic government; constituent power did not exist; the people's political sovereignty and political will were suppressed by force; liberties and civil rights were ignored (Nwabueze, 1989). As a result, effective governance was completely opposed by the colonial government. That being said, there were other rulings from colonial tribunals that demanded that colonialists adhere to the rule of law and due process. For example, the Privy Council ruled in E Shugbayi Eleko v. Government of Nigeria (1931) AC 663 that the removal of the Oba of Lagos from his domain was void, illegal, and had no effect. The Council maintained that no official in the executive branch could interfere with a subject's property or liberty unless they could prove their case in a court of law.

Many political unrests incidents in some regions of the nation clouded the joy that greeted independence. The 1962 declaration of emergency gave the courts a chance to participate in national government. The cases of 63 Adegbenro v. A-G Western Nigeria (1962) NLR 431; Adegbenro v. Akintola (1963) 3 WLR 413; and Williams v. Majekodunmi (1962) NLR 413 were the result of making such a declaration. Due to the impending leadership crisis at the Western Regional House of Assembly, the federal government suspended the elected regional government and, in accordance with the 1960 Constitution and the Emergency Powers Act, declared a state of emergency.

In these cases, the courts interpreted the law in a relatively passive manner, endorsing a serious violation of democratic governance and undermining the people's sovereign right to elect their representatives. The courts in DPP v. Chike Obi (1961) 1 All NLR 187, Olawoyin v. A-G Northern Region (1961) 1 All NLR 269, Amalgamated Press (1961) 1 All NLR 199 all displayed the same apathy, especially in light of the narrow perspective on human rights protection highlighted in Tijjani and Ashi (2008). The judges most likely anticipated that an aggressive and interventionist approach to liberally interpreting the constitution would result in direct conflict with the legislators and a subsequent erosion of the judicial authority, according to Eziojiofor, G.A.

According to Babamasi and Okene (2011), this judicial mindset is a reflection of the "infancy" of the legal profession as well as the effects of the transplanted legal system, which is based on legislative rather than constitutional primacy. Second, it was suggested that apparent political and ethnic bias contributed to the judiciary's powerlessness under the First Republic (Nwabueze, 1977). The colonial system of administration, in which the court was completely controlled by the executive, meant that it lacked the necessary independence. This is also reflected in the attitudes of the judges. Therefore, one of the main detrimental effects of colonialism that resurfaced after independence was achieved was "judicial dependence."

During the military regime, however, there was a more noticeable "clipping" of the judicial wings, especially at the lower trial courts. Innumerable democratic standards were mutilated under the military regimes, and the constitution was expressly suspended, altered, or revoked in order to strengthen their autocratic hold on power. In the well-known case of Lakanmi v. A-G. (West) (1971) U.I.L.R. 201, a military tribunal that was set up to look into the assets of certain public officials prevented the plaintiff from selling his land. The Military Government issued a decree intended to influence the outcome of the appeal while the case was on appeal. The Supreme Court mustered the courage to overturn the statute that gave the tribunal its authority and subject the armed forces to constitutional restraints. The Federal Military Government (Supremacy and Enforcement of Powers) Decree No. 28 of 1970 was enacted by the military in response to this ruling, with the explicit goal of regaining government authority and overturning the Supreme Court.

It is obvious that the military government continuously attempted to sway the judiciary and interfere with its work, frequently directly using decrees as a tool (see, for example, Ransom-Kuti v. A-G. Federation (1985) 2 NWLR (Pt. 6) 211; Ojukwu v. Governor of Lagos State (1985) 2 NWLR (Pt. 8) 806; Military Governor of Ondo State v. Adewomi (1988) 3 NWLR (Pt. 82) 280). One approach is the implementation of ad hominem laws. There were more than forty decrees that nullified particular transactions and targeted individuals or groups between 1966 and 1979 alone (Nwabueze, 1979). The second approach is giving executive functionaries judicial authority (Nwabueze, 1979). Eliminating the courts' jurisdiction is the third and riskiest approach (Sambo, Abdulkadir, 2012). This is equivalent to outright prohibiting judicial duties. For example, "there was no dancing around the issue" of expulsion of jurisdiction in Nwosu v. I.S.E.S.A. (1990) 2 NWLR; Obaba v. Military Governor of Kwara State (1994) 4 NWLR (Pt. 266) 39 is where the same thing occurred. It is important to emphasize, nevertheless, that opposition to this "military legalism" that silenced the judiciary did exist. Many brave judges disapproved of it. The instances

of Okoroafor v. Miscellaneous Offences Tribunal & Ors (1995) 4 NWLR (Pt. 387) 57 and Abacha v. Fawehinmi (1995) 5 NWLR (Pt. 398) 703 demonstrate this.

The Second Republic's democratic experimentation brought about a notable enhancement in the judiciary's function, specifically with constitutional interpretation. Regarding A-G. Bendel State v. A-G. Federation (1980) 9 S.C. 1, the Supreme Court vehemently contested the Federal legislature's constitutional authority over the income sharing formula. Equally historic was the liberal reading of the constitution that was adopted in Nafiu Rabiu v. The State (1980) 8–11 S.C. 130, which influenced judges' views on accurate constitutional interpretation. Technological problems that impede the use of judicial authority, however, affected the validity of the Supreme Court's ruling. The *locus standi* principle was the main obstacle. See also A-G. Ondo State v. A-G. Federation (2002) 9 NWLR (Pt. 772) 222; Ovie Wisky v. Olawoyin (1985) 6 NCLR 156; and Onuoha v. Okafor (1983) 1 FNLR 217, where the courts declined to consider the merits of the cases and instead adopted a restrictive approach to the *locus* of the litigants. In Adesanya v. The President (1981) 2 NCLR 358, for example, where the appellant sought to challenge the violation of the constitution, the Supreme Court fell short of expectations under the guise of lack of *locus standi*. In the case of Fawehemi v. Akilu (1987) 4 NWLR (Pt. 67) 794, where the appellant attempted to compel the performance of a public duty, the restrictive approach was loosened. The Supreme Court distinguished between *locus* to enforce a private right and locus to enforce a public right, holding as follows.

The 1999 Constitution brought increased court activity, and the use of judicial authority to support the democratic process was demonstrated in a number of cases. The Vice President's defection to a political party that differed from the platform on which he and the President were jointly elected led to the President declaring the Vice President's office vacant in A-Federation v. Abubakar (2007) NWLR (Pt. 1041) 1 S.C. The Vice President contested the President's action, and the Supreme Court ruled that it was both undemocratic and unconstitutional. The Attorneys-General of Abia, Delta, and Lagos States filed a lawsuit in A-G Abia State v. A-G Federation (2007) 7 J.N.S.C. 1, contesting the validity of the Monitoring of Revenue Allocation to Local Government Act, 2005. In the following lines, the Supreme Court emphasized how important it is to uphold both the letter and the spirit of the Constitution: "Whether the melody sounds good or unpleasant, the three branches of government must move to the rhythm and chorus of the Constitution."

Similarly, when the President withheld Lagos State's statutory allocation in A-G Lagos State v. A-G Federation (2004) 18 NWLR (Pt. 904) 1 S.C., the spirit of constitutionalism was protected against the arbitrary excesses of the President. The State contested the President's decision, arguing that it was illegal under s. 162(5) of the CFRN. The Supreme Court ruled that the President's action was unlawful. In Alamieyseigha v. Federal Republic of Nigeria (2006) 16 NWLR (Pt. 1004) 1 (Alams v. FRN), the EFCC filed criminal charges against the appellant after he was impeached from his position as governor. He requested that the accusation be dropped on technical grounds and asserted his right to executive immunity from prosecution. He appealed after the application was denied. In rejecting the appeal, the Court of Appeal ruled that the executive branch's immunity "is not intended to foster corruption or, make the beneficiaries of such immunity impudent

and above the law," and that the government had an obligation to uphold the law. The judiciary made a brave and admirable decision that helped put the appellant in jail for crimes relating to corruption. Regretfully, President Jonathan pardoned the felon, making him a legal innocent in the eyes of the law, by using his prerogative to show mercy under section 175 of the Constitution. This unhealthy, unethical use of the prerogative of mercy has demonstrated that political arms can undermine judicial work without taking the rule of law and national interests into consideration.

Thus, by upholding constitutionalism and the rule of law, the judiciary has worked to ingrain democratic values into the functioning of government during the past ten years. Examples of this include cases involving immunity and corruption (Alams v. FRN, above), as well as impeachment (Adeleke v. Oyo State House of Assembly (2007). All FWLR (Pt. 345) 211; Umanna v. Ekpenyong (2010). All FWLR (Pt. 520) 1387), federalism (A-G Federation v. A-G Abia, supra), and constitutional interpretation regarding seat vacancy Ngige v. Obi (2006) All FWLR (Pt. 330) 1041; People's Democratic Party v. INEC (2001) 1 WRN 1; Obi v. INEC (2007) 45 WRN 1; Dingadi v. INEC (2010) 49 WRN 1, at 148), and internal democracy in political parties (Amaechi V, INEC (2008)). Every FWLR (Pt.407)1. On the idea of internal democracy in political parties, the case of Amaechi v. INEC (2008) All FWLR (pt. 407) 1 is instructive. Although the winner of the primary did not run for office and did not request that the court declare him the winner, the Supreme Court ruled that the person who won the primary but was illegally and forcibly replaced with another by the party was the election's victor. The Court described INEC as a "spineless body whose preoccupation is the dissemination of injustice."

But the judiciary cannot be completely removed from the nation's growing crisis of governance, especially when it comes to the unchecked issuance of *ex parte* injunctions (Ndu, 2006), technicalities, and their literalist, constrictive interpretation of the statutes, or what some have referred to as the "plain-fact jurisprudence" (Hakeem, 2007). The Oputa & Ors, v. General Ibrahim Babangida & Ors (2003) M.J.S.C. 63 case highlights the former military leaders' almost untouchable status and their rejection of fundamental constitutional values. The Oputa Panel had called the Respondents to appear and address important charges regarding the death of renowned journalist Dele Giwa. However, the Generals contested the action's legality, arguing that it violated their rights to dignity – which they had consistently infringed upon while in office. Furthermore, despite the Generals' sufficient opportunity to appear before the Panel, the Supreme Court declared the Tribunals of Inquiry Act, which allowed for their summons, to be blatantly illegal, violating their rights to a fair trial and dignity.

The string of election rulings that were made ostensibly to address "national security concerns" and technicalities rather than the law and facts in an effort to solidify the shift to a more developed democracy were more concerning. This is illustrated by the well-known Buhari v. INEC case. The 2007 presidential election was widely condemned, so the petitioner filed a complaint alleging various forms of corruption, abuse of executive power, manifest bias, and flagrant violations of the Electoral Act of 2006. These violations included the delayed delivery of electoral materials such as ballot papers; voting in private homes without authorization; manipulated voting results; results witnessed by agents who were not affiliated with any party; undated results; unsigned

result sheets; unstamped results; unsigned results by party agents; and noncompliance with s. 45(2) of the Electoral Act, which called for the serialization of ballots. In a split decision, the Supreme Court upheld the election as legitimate due to the so-called."

However, the incessant validation of elections that have been publicly denounced since 2003 has implicitly given undue weight to the baseless fear of the Fourth Republic's collapse. In the same case, the Court of Appeal (Fabiyi JCA) maintained, per incuriam, that "it is impossible to overstate the significance of the election and the crucial role it plays in affecting the welfare and security of the entire country."

This makes the attitudes of some of the judges very evident. It is inconceivable to argue that an apparent Electoral Act violation like the non-serialization of ballots, which sparked intense animosity and criticism, is beneficial to the state's existence as a business entity. On the other hand, data indicates that widespread election tampering, electoral fraud, and a seeming contempt for the law during the political process feed unrest and frequently result in disorder following the poll. Due to irregularities in election petitions, the wishes and ambitions of the populace – which form the foundation of democratic governance and legitimacy – were often ignored. The concept of "significant compliance" should be reexamined since, while beneficial to the legal system, it hinders the implementation of popular laws.

5. Legislature and the burden of impeachment in the Nigerian presidential systems

The first impeachment case in Nigerian constitutional history is said to have involved Alhaji Balarebe Musa, the former governor of Kaduna State during the Second Republic. The House of Assembly's members were mostly drawn from various political parties. The People's Redemption Party (PRP) platform was used to elect the governor. As a result, the House had no trouble assembling a comfortable two-thirds majority to begin the process. Many legal actions were started to contest the impeachment procedure, despite section 170(10) of the 1979 Constitution, which provided for restricted recourse to the courts (as amended in section 170(10) of the 1999 Constitution). The proceedings of the investigating committee, which was formed by the Speaker of the Kaduna State House of Assembly, were stayed in Abdulkadir Balarebe Musa v. Auta Hamza (1982) 3 NCLR. The Court of Appeal had to decide how section 170 (10) of the 1979 Constitution, which removed the courts' authority in impeachment cases, should be applied. The legal position was summed up in the dicta of Adenakan Ademola, JCA, and Adolphus G. Karibi-Whyte, JCA, at the time. The JCA stated in its ruling that Ademola Adenakan.

According to section 170 of the 1979 Constitution, the Speaker of the House must obtain the consent of the members of the House before appointing a committee of seven people to look into allegations against the governor or his deputy in Nigeria. The exercise cannot be said to guarantee independence, objectivity, and impartiality by the norms of section 33(1) of the Constitution until the committee reports that the allegation has not been proven, and members of the House of Assembly were not called to finish the work it has begun. This is a trial by the State's legislative

branches, and the law they are tasked with enforcing is a lenient version of what section 170(10) of the Constitution stipulates; it is hardly the kind of law that a regular court would handle.

The ruling made by the house is a legislative ruling. Do the regular courts in the country have the authority to review such a judgment? The purpose of section 170(10) of the Constitution is to prevent any interference with decisions made by the House. This is where the true meaning and intent of the section come in. It is clear that the legislature's actions are required to remove the governor or his deputy.

This leads to the conclusion that no court has the authority to halt any proceedings or overturn a committee's or the House's decision. The invitation issued to it obviously suggests that it is a political ticket, and in my opinion, that would be asking for the gates and walls to be painted with muck and the throne of justice, from which its verdict is delivered, to be polished with mire.

As a result of the court's denial of jurisdiction, Alhaji Balarabe Musa was impeached. At the time, the majority of people believed that the impeachment process was a political maneuver. The majority of Nigerians believed it was unjustified and had anticipated that the court would be their last resort for overcoming obstacles and defending the Governor and their fledgling democracy. Diepreye Alamieyeseigha, the former governor of Bayelsa State, was impeached in 2005 despite his protests regarding the makeup of the investigative committee that recommended his removal.

Recall that Alamieyeseiogha had filed a legal complaint against the head of the seven-member investigative panel with the Chief Judge of Bayelsa State. Eighteen (18) of the thirty-two (32) lawmakers in Oyo State sent a notice of impeachment to Justice Afolabi Adeniran, the acting chief judge, pleading with him to form a panel to look into allegations of financial theft and other offenses against the governor. He failed to take judicial notice of the fact that, according to the constitution, 18 of the 32 members of the Oyo State House of Assembly do not represent the two-thirds majority of the legislators (Daily Independent Newspaper, Thursday, January 19, 2006). In addition, Justice Bamishile Kayode of Ekiti State was ordered to assemble a seven-member panel to conduct an investigation and report back to the House on findings. However, the chief judge's list of names was allegedly tainted with the names of people who had benefited from Fayose's administration at some point, so the lawmakers rejected it, and the judge was suspended by the Assembly. Jide Aladejana, the new acting Chief Judge, quickly assembled the second panel, stifling the voices calling for the rule of law and due process. He disregarded Justice Alfa Belgore's admonition – which at the time was that it was a mistake for him to be appointed acting Chief Judge in the first place. Additionally, there have been instances where judges failed to ensure that the legislature complied with section 188(1)–(4) of the Constitution before enacting section 188(5) (section 188(5) of the 1999 Constitution, as amended). The same applied to the situations in the Plateau States and Anambra. These all called into doubt the nation's claim to be an example of constitutional democracy. Every time someone is impeached, section 88 of the 1999 Constitution's constitutional provisions are completely disregarded. The Nigeria Bar Association and the populace at large expressed concern over the nation's drift away from the rule of law and toward the authority of federal might. The highest point of those constitutional transgressions has been

characterized as the Plateau State case, in which only six out of the twenty-four members of the House of Assembly allegedly impeached the Governor.

The most shameful deed in our democratic system is that six persons have no authority whatsoever to remove a governor under any pretext, according to Olisa Agbakoba, SAN, President of the Nigerian Bar Association (Agbakoba, 2004).

In addition, he argues that due process should not be disregarded, regardless of Dariye's wrongdoing; in the community of nations, it will make us look foolish (Agbakoba, 2004).

A House of Assembly can only legitimately impeach a governor with the support of at least two-thirds of its members, as stated in section 188(9) of the Constitution.

The flagrant violations of the Constitution that are being committed across the nation may have become too common, which is why many people are concerned – particularly about the federal government's apparent complicity in all of the illegalities. But later, the Supreme Court declared that the impeachment of the governor of a state with twenty-four Assembly members was unconstitutional and that the Constitution was clear about the requirement of a quorum of the House in order to carry out such an action. A two-thirds majority of the House of Assembly's members must vote for impeachment. Sixteen out of twenty-four is therefore not even close to a simple majority, let alone a two-third majority.

The Anambra State House of Assembly impeached Governor Peter Obi on the grounds of grave misconduct. He was charged with holding State funds at Fidelity Bank, where he previously served as Chairman. He claimed to have spent over N100 million renovating the government house, but it was later found that the House of Assembly had actually approved N245 million for the project, of which he had only used N31 million. This Day, the Sunday Newspaper (December 2009), reported that the Assembly's main grievance was that he had failed to bring their portion of the remaining funds. Investigations by a variety of interest groups refuted another accusation –that local government funds were mismanaged. They also revealed that no additional withdrawals were made from the account other than line charges. Additionally, because he gave several contracts to Vivid Construction, in which Engineer Anthony Akpulu had significant interests, he was accused of giving contracts to the residents of his town. Nonetheless, Vivid Construction Company had already been working in Anambra for the State Government. After that, he was impeached. The Anambra High Court in Awka invalidated Peter Obi's impeachment on Thursday, December 28, 2006, for violating sections 188 (1) through (9) of the 1999 Constitution. In accordance with section 188(2) of the 1999 Constitution as amended, Justice Umebolu Nri-Ezedi also affirmed the process, which states that the notice of impeachment must be delivered in person to the target of the charge in order for it to be deemed valid.

The elected governor of Oyo State, Senator Rashidi Adewolu Ladoja, also experienced some of the drama surrounding his impeachment. The state legislators allegedly suspended the Oyo State House of Assembly's draft rules at D'Rovan's Hotel on Ring Road in Ibadan. On December 22, 2005, they allegedly sent him a notice of allegations of misbehavior without adhering to the constitution's established guidelines. The House of Assembly members were not supplied with the notice of the alleged misbehavior against Ladoja, and a two-thirds majority was not obtained.

The Governor received it through a newspaper advertisement rather than in person, and the Speaker and Deputy Speaker of the House were largely excluded from the proceedings.

Following the case to the Court of Appeal, Ogebe, JCA, ruled as follows: "In my opinion, no factional meeting involving any member of the House of Assembly can be considered a constitutional meeting of the entire House of Assembly, as defined by the Constitution." Therefore, in accordance with Section 188 of the 1999 Constitution, none of the actions taken by the faction of defendants/respondents claiming to have started the process of impeaching Senator Ladoja as governor of Oyo State were taken by the Oyo State House of Assembly. "I now grant the reliefs and issue judgment in favor of the appellants." (Ogebe, 2005).

After thoroughly reviewing every issue raised in the appeal, the Supreme Court granted a further appeal. In the lead judgment, Justice Tobi, JSC, held that the legislature is responsible for maintaining a nation's constitution in the same manner as the executive branch is responsible for overseeing government policy and implementing it, and that the judiciary is responsible for maintaining constitutional constructions and interpretations. Keeping matters under its care under lock and key to prevent abuse or desecration is one of a custodian's main responsibilities. The legislature is supposed to establish the constitution's provisions, just like a mother tends to her elderly child. The Bible is expected to be followed by the Legislature, and the Qur'an by the Imam. Therefore, society and its citizens – in this case, the Oyo State Society and the respondents, especially the third respondent – are the victims and sufferers when the legislature, the custodian, is accountable for the desecration and abuse of the constitution's provisions through an apparent violation and breach. Thankfully, society and its functions are protected by Section 6 of the Constitution from acts of indiscretion, breach, and violation by the legislature (Tobi, 2009).

The appeal was denied for these and other reasons, and eight declarations and one order were issued to remove any possibility of confusion. According to Tobi, JSC, His Lordship came to the following conclusion: "Given the above, I thus order that Senator Ladoja, the third respondent, continue to serve as Oyo State's legitimately, constitutionally, and popularly elected governor." (Tobi, 2010).

During this regime, state deputies from several states were among the other people impeached. The Deputy Governor of Abia State, Chief Abaribe, was impeached by the State House of Assembly due to allegations of misbehavior. Iyiola Omisore and Femi Pedro, the former deputy governors of Osun and Lagos states, respectively, were dismissed from office for suspected egregious misconduct, as was Abiodun Aluko, the former deputy governor of Ekiti state. The first Senate President was the late Senator Evan (s) Enwerem of Imo State, and he was also the first to be impeached by the Senate. On the basis of serious misbehavior charges that almost amounted to certificate falsification, he was impeached. In addition, he was charged with being a convicted felon, which disqualified him from leading the Senate. Senator Evan(s) Enwerem (Late) was succeeded as Senate President by Dr. Chuba Okadigbo (Late). The National Assembly impeached him as well. The accusations against him that resulted in his impeachment concerned whether the Senate President's office could incur costs without the consent of every House member. The spending under consideration was costly and was not documented. The House removed

him from office since there was no information provided regarding how the money was used. The second Senate President to be impeached was Senator Adolphous Wabara in 2005, when he became embroiled in the "money-for-passage of appropriation of bill" scandal, which led to his impeachment." Dr. Chuba Okadigbo's deputy was the late deputy president of the Senate, Haruna Abubakar. Despite resigning on the House floor due to his speech, he was impeached on the same charge as his boss. Nevertheless, despite his resignation, the National Assembly continued with the impeachment process.

6. Constraints and challenges to the effective exercise of impeachment in the Nigerian presidential systems

From the discussion above, it is possible to identify the following as obstacles to the exercise of judicial and executive authority, as well as the benefits that the legislative, executive, and judicial branches provide to Nigeria's democratic governance.

6.1. The nature and dynamics of executive-legislature relations in the practice of the presidential system in Nigeria

General Obasanjo, who became president of Nigeria in 1999, wanted to control everything around him and had no idea that the legislature was an independent branch of government as stipulated by the constitution. On the other hand, he might have believed that – in contrast to his previous military role – as a civilian "Head of State," he was entitled to authority over all branches of government and their employees (Ashafa, Jungudo, 2011). Fifty-two of the 79 PDP senators who made up the 109 senators-elect in 1999 are reported to have signed a letter endorsing Dr. Chuba Okadigbo's election as Senate President prior to their swearing-in. The same paper was later confirmed and endorsed by the PDP's National Executive Council, which includes the president-elect. Subsequently, the President betrayed his commitment by endorsing Senator Evans Enwerem (National Interest, 2001:13), purportedly employing vast resources to 'help' his favorite candidate win the election. To the dismay of the president and the Executive, Enwerem was removed, and Okadibo, the Senate's favored candidate, was elected after some time, setting the stage for instability in the Senate and a crisis of confidence against the administration. Unhappy with this turn of events, the Presidency was reported to have set off a crisis in the Senate, resulting in Okadigbo's dismissal and Anyim Pious Anyim's appointment as his replacement. It was claimed that the Presidency had used a significant number of resources to achieve the intended goal during both the Okadigbo removal and Enwerem installation processes (National Interest, 2001:14).

6.2. Lack of judicial activism

The Nigerian judiciary has demonstrated an unhealthy lack of involvement in both its general administration and its main adjudicatory duties over the years. This has also contributed to the judiciary's declining role in the nation's overall governance. The court's conclusions have been

manifestly inconsistent in certain circumstances, and in some cases they have remained unsettled for decades. Despite the growing vibrancy of society, courts implement long-standing legal concepts with ease and without question. The courts are still primarily uncreative; they feel conveniently enslaved by the black texts of the law and readily give in to the executive's intimidation. This apathy may be attributed to the common law history of strict adherence to precedents, the effects of military asphyxiation, and colonial dominance through locus standi, expulsion clauses, and the enactment of ad hominem laws. Regretfully, many courts perceive the purposive interpretation approach as genuine lawmaking and therefore a violation judicial limits. In the Dipianlong v. Dariye case, for example, Aderemi, JSC, sharply but mockingly criticizes "judicial creativity."

With all due respect to the Law Lord, this mindset is evocative of the Judex of the Victorian era, and it clearly links modern judges to antiquated principles of adjudication while neglecting the increasingly difficult and complex societal issues that are far too urgent to wait for a specific legislative solution, given the regrettable inertia of the nation's legislative process and the ineptitude of the vast majority of lawmakers. For the judges to continue to be "legislative robots" – controlled and directed by inept and bench-warming politicians – is not in line with the urgent realities of the nation and will not be good for the rule of law. In order to prevent the inevitable crack in the system from occurring, the courts must accept the challenge of creatively applying and interpreting the law to make up for legislative shortcomings.

6.3. Lack of financial autonomy

The judiciary's financial situation clearly contradicts the notion of an independent judiciary. Undoubtedly, a lack of independence in the creation and execution of budgets is a surefire recipe for executive abuse, disrespect for the law, and growing executive lawlessness.

6.4. Executive manipulation and the disregard of the rule of law

The executive branch has a reputation for controlling, politicizing, and frequently interfering with the judiciary's adjudicative function as a direct result of the judiciary's financial dependence. The story of Justice Salami is one obvious example. The use of the executive branch's prerogative of mercy to pardon a widely condemned criminal clearly undermines the judiciary's ability to improve good governance by fostering a society free from corruption. At another level, the executive branch, which viewed itself as superior to all other branches of government, completely ignored the judiciary and undermined it in the Fourth Republic. Although adhering to the constitution's directives was a significant challenge during the period under review, it remains a crucial catalyst for democratic administration. Selective justice permeated the entire political system, with court orders being flouted with disdain and several judicial declarations being disregarded. The position of the rule of law under the Obasanjo civilian administration was summed up by two cases. The first case concerned the establishment of local government councils and included the federal government and the Lagos State government, which was governed by Bola Tinubu. The Federal Republic of Nigeria's 1999 Constitution gave the states authority to establish, manage,

and oversee local government councils, the National Assembly was simply granted consent. The so-called "almighty" Obasanjo federal government ordered a reversal of the Lagos State government's exercise of this constitutional power to establish more local government units. The Lagos State government maintained and cited the strength of the constitutional provision supporting its conduct, arguing that other states had promptly reversed their actions simply because their governments were PDP-led.

7. Summary of major findings

According to the study, the political elites in Nigeria's presidential system frequently employ this reward system to create a united front when it comes to using impeachment as a tool for both reward and punishment. The current governance issue in Nigeria's presidential system is caused by the legislature's disregard for the rules governing the use of the impeachment power as a monitoring tool. Therefore, impeachment has become little more than a tool for political vengeance in a political system where systemic corruption is prevalent. Legislators are acting politically when they refuse to initiate impeachment proceedings against state governors who have a history of corruption allegations and official abuse. The Nigerian political system's ongoing governance dilemma is a result of this willful docility (Agbamuche, 2014).

The study demonstrates how the executive's broad appointment authority increases the degree of favoritism that neither the legislature nor the judiciary possess. In actuality, this retinue of appointees is made up of supporters of the executive branch leaders, whose continued allegiance to the president or the governor who nominated them is crucial to their survival. They defend government acts, even when they are known to be against the interests of the people – not out of a sense of patriotism, but rather out of political devotion to their sponsors. It is also mentioned that political elites in positions of authority seek to hold their positions for as long as possible. To achieve this goal, they devise a number of policy measures to penalize opponents and reward dependable allies and coalitions (Agbamuche, 2014).

The study discovered that psychological conflicts within the competition for influence and status are the primary cause of executive-legislative friction (Aiyede, 2006). The two branches' leaders have repeatedly disagreed over how to interpret the constitution in terms of who has the last say. This is not constructive constitutional participation; rather, it is sheer personality or psychological struggle. In order to fight for supremacy, both branches of government have abandoned constitutional provisions, making the judiciary the last arbiter in these situations. It is instructive to note that the Federal Republic of Nigeria's powers are clearly provided for in Part II, Section 4 of the 1999 Constitution.

According to the analysis, there has never been a greater number of impeachments or threats of impeachment in the history of any democratic country. Thomas (2008) reminded us that the impeachment clause is rarely used, and that its purpose is to protect the interests of the people and the country when it is in place in both developed and developing democracies – such as the United States of America, Germany, Iran, Philippines, Romania, Taiwan, Australia, Brazil, and

Russia – where presidential democracy is popular. It also encourages morality and honesty in government. Public officers' impeachment has been a common occurrence in Nigeria, particularly during the Fourth Republic, and it has had a disastrous impact on the nation's political and developmental processes. According to a review of the literature, since 1999, there have been at least 25 impeachments in Nigeria, including those of Speakers, Vice Presidents, Governors, and five Governors and ten Deputy Governors. President Olusegun Obasanjo and his Vice, Atiku Abubakar, have also escaped multiple attempts at impeachment (Ben Nwabueze, 2007; Kayoed Keteti, 2014).

The investigation found that the primary source of contention between the executive and the legislature was the executive's attempt to select the legislature's leadership, aside from concerns over the budget and constituency projects. The constitutional interpretation of the Legislature's role in relation to the President's as the Head of State gave rise to the initial source of disagreement between the two branches of government. General Obasanjo, who became president of Nigeria in 1999, sought to control everything around him and did not recognize the legislature was an independent branch of government as stipulated by the constitution. On the other hand, he might have believed that, in contrast to his previous military role, as a civilian Head of State he was entitled to authority over all branches of government and their employees (Ashafa, Jungudo, 2011).

The analysis demonstrates that while legislative officers were also impacted by the Fourth Republic's wave of impeachments, the process was not entirely immune to executive manipulations. In the case of the executive branch, the precise definition of "gross misconduct," which serves as the basis for impeachment, has never been established. Therefore, it can be argued that rather than being a constitutional issue, impeachment has largely functioned a political move to settle scores.

According to the study, the presidential system's unequal power distribution among the three main branches of government – the legislative, executive, and judicial branches – partially erodes the fundamental idea of the checks and balances system. As such, the political elites' other informal considerations and vested interests will render the institutional safety values useless. This is especially true in divided societies found in developing nations like Nigeria, where government institutions function primarily through impunity and corruption. In this approach, the constitutionally mandated government structures that police powers against misuse progressively lose their ability to uphold law and order. The preponderance of governance crises is the result of this. Good governance is threatened by competition among political elites for political space since institutional means to restrict power continue to be inadequate (Francis, Fagbadebo, 2016).

Finally, Nigeria has had a constitution that seems to establish a division of powers since 1999. Its increasingly imperial-style president, who has monopolized authority since 1999, governs the nation through aspects of personal governance, similar to many other African nations. This has sparked debate over whether Nigeria's constitution's purported separation of powers actually represents anything more than the executive branch's hegemony over the other two branches of government. Is the theory of separation of powers a component of the Nigerian constitutional order, or is it just an impersonal philosophical legacy that has no bearing on the current state

of affairs in the nation? To provide an answer to this question and to fully understand how the ideology functions in Nigeria, further analysis is required.

Conclusions and recommendations

When using their impeachment authority, legislatures are required to always act in good faith. A motion of the House of Assembly requesting an investigation into an accusation should not be deemed valid until it receives the votes of a minimum of two-thirds of the Assembly members. The legislature ought to hold the supreme Nigerian Constitution in the highest regard. To advance the rule of law, the legislature must adhere to the letter of the constitution. Politicians and the legislators ought to adopt the required impartiality and tolerance mindset. Serving the nation should be their foremost goal, rather than pursuing political vandettas. The Chief Judge should act in the state's best interest and with integrity when exercising his authority to form a seven-member panel to look into allegations made against a governor. The EFCC must avoid assuming partisan roles and prosecuting political rivals. In addition, the governor himself ought to refrain from blatant misconduct. Anything that might cast doubt on his competence and honesty should be avoided. Achieving good governance should be the overarching objective that guides constitutional interpretation. Since the beginning of this democratic regime, the spirit of the separation of powers doctrine outlined in the Constitution –which aims to prevent arbitrary behavior and authoritarian tendencies – has not been upheld. Of the three branches, the judiciary is undoubtedly the least assertive and dominant, but it plays the most significant role in establishing and maintaining societal balance, equity, and justice in the nation. However, in terms of function, the judiciary's standing does not correspond with its significant responsibility. To fulfill their constitutional duty, the courts must confront the aforementioned problems. As a result, the following ideas are put forth as recommendations for the future.

Recommendations

1. It is best to stop any authoritarian tendencies early on, since this will prevent the administration from usurping authority, stop elected officials from becoming corrupted, and manipulation of the electoral process.
2. Restoring and strengthening institutions, restructuring the government, and creating a capable and effective technocracy are essential. This includes strengthening the judiciary and reforming the police and security systems.
3. Combating corruption requires stopping partisanship and retaliation in the fight against it, broadening the scope to include local governance, and providing genuine models of accountability.
4. Taking into consideration Nigeria's historical experience and the pressing need to modernize where necessary, the state should uphold the principle of separation of powers, as is the practice in other democratic systems worldwide.

References

Abdulyakeen, A. (2020). An appraisal of Charles De Montesquieu theory of separation of power within the prism of power relations among the structure of government in Nigerians presidential system: The dilemma and critical issues. *Fudma Journal of Management Sciences*, *3* (2).

Abdulyakeen, A. (2022). The role of international law in the resolution of boundary disputes in Africa: A case study of Bakassi Pennisula. *Journal Penegakanhukum Dan Keadilan*, *3* (1), 1–16. https://doi.org/10.18196/jphk.v3i2.14267.

Abduyakeen, A. (2023). Nigeria on the brink: Imperatives of managing diversity in a multi-ethnic society. *Acta Politica Polonica*, *1* (55), 23–43. https://doi.org/10.18276/ap.2023.55-02.

Agbamuche, M. (2014) Impeachment: The need for constitutional review. *Thisday*, August 19.

Ahrens, R.Z. (2001). There shall be no Kings upon the land: Discussions of monarchy during the drafting and ratification of the U.S. Constitution. *Student Research Papers*. Paper 233. Retrieved from: http://digitalcommons.law.byu.edu/student_papers/233. (12.10.2009).

Alabi, M. (2010). Interrogating the scope and limit of legislative powers in a nascent democracy, in communist democracies. *Comparative political studies*.

Ashafa, A., Jungudo, M. (2011). Executive-legislature relations in Nigeria's Fourth Republic: An analysis of predatory influence on an African nascent democracy. *Kaduna Journal of Historical Studies (KJHS)*, Special Edition, 192–216.

Awom, U. (2014). Impeachment as weapon against opposition leadership. *Leadership Newspaper*, July 20.

Badamasiuy, J., Okeene, A. (2011). Shariah implementation and democratic Nigeria: Historical background and the quest for developmental legality. *Journal of politics and law (JPL)*, *4* (2).

Baiyewu, L. (2014). Incessant impeachment: A blot on Nigeria's democracy. *Punch Newspaper*, July 20.

Curzon, L. (1987). *Dictionary of Law*. London: MacDonald & Evans Ltd.

Daily Independent. (2006). January 19.

Fagbadebo, O., Francis, S. (2016). Power relations among institutions of government in Nigeria's presidential system: Issues and contentions. *International Journal of Good Governance*, *7* (1), 1–17. ISSN 0976-1197.

Inajoku v. Adeleke. (2007). *NWLR*, *4* (1025), 423–477.

Jega, M. (2014). Danger of impeachment. *Daily Trust Newspaper*, July 7.

Kada, N. (2002). *The politics of impeachment in Latin America*. Doctoral dissertation. University of California, San Diego, United States of America.

Keteti, K. (2014). Impeachment: Problematic issue in Nigeria's jurisprudence. *National Mirror*, July 21.

Kim, Y.K. (2008). The politics of interrupted presidencies in third wave democracies. *Doctoral dissertation*. The Pennsylvania State University, Pennsylvania, United States of America.

Kumolu O.L. (2014). Abuse of impeachment in Nigeria. *Businessday*, September 14.

Linz, J. (2010). *Problems with the dual legitimacy, personalized legislative power and the presidency.* London: The New Press.

Nichols, J. (2011). *The genius of impeachment: The founders cure for royalism*. New York: The New Press.

Nigeria Constitution. (1999). African Training and Research Center in Administration and Development. 271–304.

Nurain, A., Abdulyakeen, A. (2024). Intergovernmental relations in Nigeria's Fourth Republic: Issues, challenges and prospects. *Kaduna Journal of History and International Relations*, *6* (1).

Nwabueze, B. (2007). *How President Obasanjo subverted the rule of law and democracy*. Lagos: Gold Press Ltd.

Nwabueze, O. (1979). *The individual and the state under the constitution: Government powers in relation to economic affairs and the economy under the constitution*. Public Lecture delivered at The Nigerian Institute of International Affairs, Lagos, February 19.

Obayemi, O. (2014). *Procedural and substantive rules of impeachment of governors in Nigeria*. Retrieved from https://www.proshareng.com/news/24218.

Ojo, E.O. (2012). Leadership crises and political instability in Nigeria. *Global Advanced Research Journal of History, Political Science and International Relations*, *1* (1), 6–17.

Okunade A., Muhammed Y. (2014). Impeachment gale in the land. *Hallmark Newspaper*, October 17.

Pérez-Liñán, A. (2007). *Presidential impeachment and the new political instability in Latin America*. Cambridge: Cambridge University Press.

Sambo, A., AbdulKadir, B. (2010). Ouster clauses, judicial review and good governance: An expository study of the experience in Nigeria and Malaysia. *OIDA Intl Journal of Sust. Devt*, Retrieved from: http://wwwssrn.com/link/OIDA-Intl-Journal-Sustainable-evhtml (20.01.2014).

Samuels, D., Shugart, M. (2010). *Presidents, prime ministers, and political parties*. New York: Cambridge University Press.

Sartori, G. (1994). *Comparative constitutional engineering* (2nd ed.). New York: New York University Press.

Scheuerman, W.E. (2005). American kingship? Monarchical origins of modern presidentialism. *Polity*, *37* (1).

Section 143 (11) and 188 (11) of the 1999 Constitution, as amended. (2008) 4 NWLR (Pt. 20125), 423–755.

Section 143 (2) and 188 (2) of the 1999 Constitution, as amended.

Section 143 of the 1999 Constitution, as amended.

Section 143, 188, 50(2), and 92 (2) of the 1999 Constitution, as amended.

Section 170 (10) of the 1979 Constitution, as amended. (1982) 3 NCLR (Vol.3), 229.

Section 188 (5) of the 1999 Constitution, as amended.

Section 188 of the 1999 Constitution, as amended.

Solomon, S. (2014). The abuse of impeachment process under the 1999 Nigerian Constitution. *The Lawyers Chronicle Magazine*.

Suleiman, I. (2000). *The Nigerian Law Dictionary*. Jos: Tamaza Press.

Citation

Abdulyakeen, A., Abayomi Mumuni, N. (2025). Impeachment in the Nigerian presidential system: A review of recurrent issues. *Acta Politica Polonica*, *2* (60), 17–39. DOI: 10.18276/ap.2025.60-02.

Acta Politica Polonica nr 2/2025 (60) | www.wnus.usz.edu.pl/ap | 41–64

ISSN (print): 2451-0432 | ISSN (online): 2719-4388 | DOI: 10.18276/ap.2025.60-03

Nigeria's contribution to the development of international organisation in Africa: A study of African Union

Fatima Ahmed Isa

ORCID: 0000 0002 7856 9845
Department of Political Science, Al-Qalam University, Katsina. Katsina State
Email:fatimaahmedisa3@gmail.com

Abdulrasheed Abdulyakeen

ORCID: 0000 0002 8467 8710
Department of Political Science, Al-Qalam University, Katsina. Katsina State
Email: abdulrasheedabdulyakeen90@gmail.com

Keywords African Union, development international organizations, Nigeria, Structural Functionalism

Abstract This study examines Nigeria's contribution to the development of international organizations in Africa, with a specific focus on the African Union (AU). Utilizing structural functionalism theory, this research highlights how Nigeria has played a pivotal role in the establishment, sustenance, and evolution of the AU. Through its diplomatic initiatives, financial support, and strategic leadership, Nigeria has significantly influenced the organizational structure and functional capabilities of the AU. The study adopts a secondary method of data collection, drawing from a wide range of scholarly articles, historical records, official documents, and reports to provide a comprehensive analysis of Nigeria's impact on the AU. The findings reveal Nigeria's commitment to regional integration and its efforts to promote peace, security, and socio-economic development across the African continent. The study underscores the importance of Nigeria's contributions to shaping the operational dynamics and policy frameworks of the African Union.

Introduction

Africa, the world's second-largest continent in terms of land area and population, is separated into small territorial units based on ethnicities, natural physical characteristics, transportation and communication links, and abundant resources, which provide an endless supply of wealth. The continent spans over 11.7 million square kilometers, including the neighboring islands. The Mediterranean Sea separates Africa from Europe, while the Suez Canal connects Africa to Asia. Africa is limited to the northeast by the Red Sea and the Suez Canal, to the southeast by the Indian Ocean, to the north by the Mediterranean Sea, and to the west by the Atlantic Ocean (Chepkemoi, 2017). Africa

is home to diverse cultures and languages, with over 2,000 distinct ethnic groups. Additionally, the continent is known for its incredible biodiversity, housing a wide range of plant and animal species found nowhere else in the world.

Numerous compelling arguments support Nigeria's claim to African leadership. Nigeria has abundant and diverse energy resources for interstate competition. Nigeria's population strength is a key indicator of its supremacy in international affairs. Nigeria is presently the world's sixth most populous country, with an estimated population of more than 200 million people. Nigeria has the world's largest concentration of black people, with one out of every five Africans living there. Nigeria substantially outperforms and outnumbers the other top ten African countries in terms of population (Akindele, 2011; Saliu, Oshewolo 2018; Worldometer, 2020). Nigeria benefits significantly from its population advantage in regional and global affairs. Nigeria, with its enormous population, has a vast pool of human resources that can be harnessed for economic development and political influence. Additionally, the country's demographic strength gives it a strong voice in international organizations and negotiations, allowing it to assert its interests and shape global agendas.

The West African sub region has been the first line of execution in Nigeria's Afrocentric foreign policy. Nigeria considers itself to have a mission to wield hegemonic power in the West African sub region and in the black world, given its massive size, natural, economic, and human resources, and large market potential (Okunnu, 2010). Nigeria's Afrocentric foreign policy in the West African subregion has been characterized by its efforts to promote regional integration and stability. By leveraging its resources and market influence, Nigeria aims to foster economic cooperation, resolve conflicts, and strengthen political ties among its neighboring countries. This proactive approach reflects Nigeria's aspiration to play a leading role in shaping the future of the subregion and contributing to the overall development of Africa as a whole.

Nigeria's participation in various international organizations, such as the African Union (AU) and the Economic Community of West African States (ECOWAS), has been proactive over the years, leading to its recognition as a "Frontline State" in the fight against apartheid, racism, and colonialism. Since the founding of the Organization of African Unity in 1963 and the subsequent creation of African Union, regional integration has been a top priority in Nigerian foreign policy. As a result, to examine the fundamental premise of Africa as a centerpiece established in Nigeria's foreign policy, it is necessary to assess Nigeria's position in Africa. Nigeria's foreign policy focus considers three key tiers of international relationships: West Africa, Africa in general, and the rest of the world, referred to as the "Concentric Cycle". To study and evaluate Nigeria's involvement in the African Union, Dunmoye (2011) emphasizes that the contribution of Nigeria contribution must be understood from the historical viewpoint of its establishment, survival, and contributions to the Organization of African Union and later the African Union. Nigeria's involvement in the African Union can be traced back to its active participation in the establishment of the OAU in 1963. As one of the founding members, Nigeria played a crucial role in shaping the organization's agenda and promoting unity among African nations. Over the years, Nigeria has continued to

contribute significantly to the AU's objectives, particularly in areas such as peacekeeping, conflict resolution, and regional integration.

Thus, the leadership role played by Nigeria in the formation of the African Union has given it a perception of a leading umpire in all affairs, ranging from politics, social, cultural, and economic matters. However, Nigeria's role in West Africa can be envisaged as a stabilizer in the context of Africa. Accordingly, Nigeria can be perceived as a hegemon, and can it bring the much needed security, peace, economic, and political integration in Africa? Therefore, this study seeks to examine Nigeria's contribution to the development of international organizations in Africa, with emphasis on the African Union.

1. Statement of the problem

Nigeria has played an important role in various international organizations throughout the years. Nigeria, as a member of various international organizations, has long worked for and supported African issues and interests. The country has used this platform to promote Africa's interests in the true spirit of Pan-Africanism. Nigeria has been a supporter of regional conflict resolution, and its participation in peacekeeping efforts reflects its concern and regard for the importance of prioritizing and clearly expressing the value of the bond that all Africans, particularly those living on the continent's West Coast, share. Nigeria's commitment to Pan-Africanism can be seen through its active involvement in promoting economic cooperation and development within the African continent. The country has played a significant role in initiatives such as the African Union's Agenda, which aims to achieve a prosperous and united Africa. Additionally, Nigeria has been at the forefront of advocating for fair trade practices and addressing issues of inequality and poverty that affect many African nations.

The African Union, established in 2001, is a continental organization that seeks to promote unity, cooperation, and development among African nations. Despite the AU's overarching goals, there is a need to critically assess Nigeria's specific contributions to the organization, considering the challenges and opportunities that have shaped its engagement. This study aims to investigate the extent and nature of Nigeria's influence within the African Union and its implications for the organization's overall development. The main objective of the study is to examine Nigeria's contribution to the development of international organization in Africa, with focus on the African Union.

Specific objectives include:

1. To analyze the historical context of Nigeria's involvement in international organizations in Africa.
2. To examine Nigeria's role in the establishment and development of the African Union.
3. To assess the impact of Nigeria's contributions on the effectiveness and efficiency of the AU.
4. To identify challenges and opportunities faced by Nigeria in its engagement with the AU.

2. Conceptual clarifications

2.1. International organization

The term "international organizations" refers to a wide variety of formal structures with both common elements, as well as specific peculiarities, which call for clarification. As noted by Brechin and Ness (2013), scholars of international organizations "seem to typically focus on intergovernmental organizations, and at times, seem to use the term interchangeably, which can be confusing". In the same vein, Dijkzeul and Beigbeder (2003) claim that "sometimes the term "international organizations" is used to include multinational corporations, bilateral organizations, multilateral organizations, and international non-governmental organizations (INGOs)." At other times, only UN organizations are covered by this term.

Most commonly, the term "international organizations" is used to refer to "all forms of non-state actors working at international or global levels" (Brechin, & Ness, 2013). According to this definition, intergovernmental organizations (IGOs) can be considered a subset of the international organizations category, together with international non-governmental organizations (INGOs). The reference work on this topic is the *Yearbook of International Organizations* published yearly, since 1999, by the Union of the International Associations (UIA). It contains a list of all types of international organizations classified according to different criteria.

Another debated aspect concerning the definition of international organizations is the reference to international bureaucracies. In fact, some authors (Barnett, Finnemore, 2004; Reinalda, Verbeek, 2004) use these terms interchangeably, giving them the same meaning, while others (Biermann et al., 2009; Cortell, Peterson, 2004; Bauer et al., 2017) use them distinctly, considering international bureaucracies to be the administrative body of international organizations. In their study on the influence of the international environmental bureaucracy, Biermann et al. (2009) define international bureaucracies as "a hierarchically organized group of international civil servants with a given mandate, resources, identifiable boundaries, and a set of formal rules and procedures within the context of a policy area." Along similar lines,, Cortell and Peterson (2004) link the term "international bureaucracy" with the "administrative support apparatus" within international organizations.

Despite the attempt to use standard definitions to categorize international organizations, their universe is considerably heterogeneous due to their significant differences in size, geographical scope, tasks, and functions. As for the size, international organizations may include few members – three, as in the case of the North America Free Trade Agreement (NAFTA) – or a large number, as the United Nations, which has 193-member countries. Their geographical scope varies extensively, from specific regional organizations such as ASEAN or the African Union, to worldwide organizations that have members from all countries. Furthermore, there are single-tasks organizations, like the Organization for Petroleum Exporting (OPEC), as well as multipurpose organizations, such as the European Union or the United Nations. Consequently, their functions differ, as well. The most common ones include sharing and collecting information, monitoring trends, providing forums for collective decisions, and settling disputes (Karns et al., 2010). Again,

how international organizations serve such functions varies extensively according to their rules, financial resources, level, and degree of bureaucratization (Karns et al., 2010).

2.2. Regional organization

We live in a world of regions (Katzenstein, 2005). Since at least the end of the Second World War, regionalism has spread across the globe in several waves (Mansfield et al., 1999; Söderbaum, 2016; Väyrynen, 2003). Wars, power shifts, economic globalization, and the spread of new ideas about political order have led to the emergence and growth of transnational and supranational spaces, as well as a demand for new forms of governance beyond the nation-state (Buzan, Wæver 2010; Lake, Morgan, 1997; Telò, 2014; Wunderlich, 2007). One of the most far-reaching effects of these developments has been the proliferation of regional organizations. As existing organizations have grown in membership and new ones have been created, there is now hardly a state in the world that is not a member of at least one regional organization. Besides this increase in sheer numbers and geographic coverage, however, regional organizations have also taken on new tasks and assumed more authority in relation to their member states (Acharya, 2014; Börzel, Risse, 2016).

A regional organization has been described as "an organization, the members (participants) of which are national bodies (organizations) for standardization of the states included in the same geographical region of the world and (or) a group of countries undergoing the process of economic integration according to international treaties" (The Russian Federation, 2002).

According to the United Nations (1995), regional organizations (ROs) are, in a sense, international organizations (IOs), as they incorporate international membership and encompass geopolitical entities that operationally transcend a single nation-state. However, their membership is characterized by boundaries and demarcations specific to a defined and unique geography, such as continents, or geopolitics, such as economic blocs. They have been established to foster cooperation and political and economic integration, or dialogue among states or entities within a restricted geographical or geopolitical boundary. They reflect both common patterns of development and history that have been fostered since the end of World War II, as well as the fragmentation inherent in globalization. Most ROs tend to work alongside well-established multilateral organizations, such as the United Nations. While in many instances a regional organization is simply referred to as an international organization, in many others it makes sense to use the term "regional organization" to stress the more limited scope of a particular membership (United Nations, 1995).

In the literature, regional organizations are frequently associated with the term "regionalism." According to Russett (1975), "Regionalism is not one thing, but many things." Often, regionalism means merely an interest in regions (Spiegel, 1989). However, regional organizations represent only one facet of regionalism. The concept of integration is closely related to that of regional organizations and is used just as confusingly in the literature. Here, it refers to either the process or the end product of the political unification of separate national units (states) (Couloumbis, Wolfe, 1990). When integration has been implemented fully, it means that individual states cease to exist (as happened with the unification of the United States and in the case of Switzerland or Germany).

In most cases, integration is incomplete and consists of economic or military rather than political unification. Where regional organizations are relevant, reference is sometimes made in the literature to integration – but often from different points of departure. Integration may be viewed as the dynamic force underlying the establishment of regional organizations (Hughes, 1994).

2.3. Regional integration

The coming together of different states within a region to achieve predetermined goals and objectives is referred to as regional integration. It is an intergovernmental activity aimed at promoting cross-border economic, social, and political cooperation between nations and their governments. States regard regional integration as a way to align their policies with those of other states, thereby promoting cross-border economic and social development. Sherriff and Nwokedi (2016) define regional integration as a balance of power aimed at bolstering weaker nations. This is because states that come together for integration tend to depend on and benefit from stronger states.

Regional integration, according to Adeniji and Agaba (2014), is a way of strengthening global trade and gaining access to foreign technology, investment, and ideas. This means that deeper regional integration will not only enable states to achieve long-term political and economic development, but will also ensure poverty reduction, improved movement of goods, services, and capital, and socio-economic policy harmonization, infrastructural development, and the promotion of regional peace and stability.

2.4. Nigeria's commitments to the African Union

Nigeria's role in the AU is best understood within the larger context of Nigeria's overall orientation and commitment to Africa in its foreign policy. This orientation, widely described as Afrocentrism, dates back to independence in 1960, and emphasizes that Nigeria's political leaders pursue foreign policy options designed to promote the interests of Africa. The policy is driven by the belief in Pax Nigerian, which stresses that Nigeria should play the role of Big Brother to other African countries. Nigeria's understanding of its status as Africa's Big Brother is based on characteristics peculiar to the country. Professor Gabriel Olusanya, former director general of Nigerian Institute of International Affairs, captures these characteristics as follows:

> Nigeria is a born leader. Nigeria's credentials as the so called giant of Africa are credentials inherent in the country itself. Nigeria is over 100 million people... So by virtue of size and population, Nigeria like America is in a situation where it cannot live outside her geographical boundary … Nature has so placed Nigeria in a situation where she has to be her brother's keeper. If your neighbours are hungry and unhappy, you can never be happy. Nigeria's neighbours are wretched and therefore we have to be our brother's keeper (Olusanya, 1988).

It is in recognition of Nigeria's commitments and remarkable credentials in Africa that its current Minister Of Foreign Affairs, Ambassador Olugbenga Ashiru, has reiterated that, by her sheer endowments, destiny, and disposition, Nigeria has always used its strength responsibly in defence

and pursuit of peace, and in the interests and for the wellbeing of all people of African descent, irrespective of geographic boundaries (Ashiru, 2012). This view was corroborated by Allasane Ouattara, President of Côte d' Ivoire and Chairman of ECOWAS (the Economic Community of West African States, one of five regional blocs within the AU), when he observed that Nigeria's support for the restoration of the popular mandate in Côte d'Ivoire had contributed immensely to peace, stability, and reconstruction efforts in his country and in West Africa (Ouattara, 2012).

Successive administrations in the country have pledged their commitments to this orientation and taken several steps to pursue such commitments. Nigeria's pursuit of Afrocentrism includes its active engagement in decolonization and the eradication of apartheid – both prime objectives of the defunct Organization of African Unity (OAU). Nigeria also extended scholarships to Africans in colonized territories, encouraged the formation of ECOWAS, and invested resources in conflict resolution and peace support operations (PSO) across Africa (Okereke, & Emeh, 2009). In recognition of these commitments, Joshua Nkomo, one of Africa's leading nationalists in the 1970s, described Nigeria as the "heartland of Africa, her pulse and as Africa's dynamo" (Nkomo, 1977). Nkomo's portrayal of Nigeria at that time was apt, in view of the country's strong economic profile and assertive foreign policy in African affairs.

Nigeria's disposition to play the Big Brother role in the AU is – it must be noted – one of the contentious areas in the country's foreign policy. Critics, such as Professor Innocent Ukeje, former head of the department of political science at the University of Abuja, contend that this posture reflects the pretense of Great Power status, especially in view of Nigeria's adverse domestic socioeconomic realities, such as mass poverty and widespread infrastructural decay (Ukeje, 2000). Yet, optimists, such as Professor Adekunle Ajala, advocate the enhanced visibility of Nigeria in Africa as a basis for pursuing its national interests. Professor Ajala insists that Nigeria must be ready to carry its neighbours along if it intends to play an important role in world affairs (Ajala, 1988). Nigeria's leading role in ECOWAS is a giant leap towards this objective. It also extends bilateral assistance to its neighbours. Nigeria is surrounded by fragile states in need of foreign aid and assistance, and is therefore compelled to play a Big Brother role to protect its national interests.

2.5. Nigeria's role at the African Union

Nigeria's role in the African Union (AU) is motivated by its commitment to the unity, peace, and development of the continent. The country further believes that unity in Africa should be a gradual process. This position differs from the radical approach advocated by the late Libyan leader, Muammar Ghadaffi, who favoured the immediate unification of African states under a single government (BBC, 2007).

Nigeria, therefore, participated actively in the summits, conferences, and other meetings leading to the creation of the AU (Tripoli, 2000). Nigeria's position during the OAU ministerial meeting in Tripoli between 30 May and 1 June 2000 was explained by its then Minister of Foreign Affairs, Ambassador Sule Lamido:

> Nigeria favours the establishment of a strong African Union, one which would replace, over a period of time, existing continental institutions the OAU and the AEC. This need not be a replica of the United States of America, given the realities of our continent and the political experiences of our nation-states. But it should be of such character, content, and form as to do justice to the cherished vision of the founding fathers of the OAU and to satify the dreams and aspirations of the peoples of our continent (Shinkaye, 2002, pp. 17–18).

During the 36th OAU summit in Lomé, Togo, in July 2000, twenty-five member states, excluding Nigeria, ratified the draft AU Constitutive Act (Lome, 2000). Subsequently, on 27 April 2001, OAU Administrative Secretary-General Salim Ahmed Salim announced at an international summit on HIV/AIDS, tuberculosis, and related diseases that the AU would come into effect on 26 May of that year. This was in compliance with the provisions of Article 28 of the Act, which stipulates that the AU comes into effect exactly 30 days after the 36th instrument of ratification (representing two-thirds of OAU member states) has been deposited at the OAU secretariat (Shinkaye, 2002). It was the submission of Nigeria's instrument of ratification that brought the AU into existence. The public unveiling of the AU as the successor to the OAU occurred in July 2002, at the summit of OAU heads of state and government held in Durban, South Africa.

Since the emergence of the AU, Nigeria has consistently pledged its commitment to Articles 3 and 4 of the AU Constitutive Act, which respectively outline the objectives of the organisation and the principles upon which it is based (African Union, 2002). Consequently, Nigeria has engaged with peace and security issues on the continent, including the pursuit of integration and development in Africa. It has also hosted important AU meetings, including the Fourth AU summit, in 2005 in Abuja, and the 44th Session of the African Commission on Human and Peoples' Rights (ACHPR) in Abuja in November 2008. Examples of Nigeria's commitments to the AU are discussed below.

3. Financial contributions

Nigeria's pledge to the AU is visible in its financial contributions to the organization. The AU inherited some of the financial problems that had handicapped the OAU. For instance, the AU's member states were the same as the OAU's, including those unable to pay their mandatory assessed OAU dues. The AU's funding challenges became more pronounced, since the organization has expanded its budgetary requirements to about five times those of the OAU budget. So far, Nigeria remains one of the five major financiers of the AU operating budget. As a major financier, Nigeria has full AU voting rights and has been able to sponsor its nationals for strategic positions requiring AU support in various international organizations. The other financiers are Algeria, Egypt, Libya, and South Africa. These five countries contribute 75 per cent of the organization's operating budget, while the remaining African countries in the AU contribute 25 per cent. According to Agubuzu, each of the"Big Five" contributed US$14.4 million towards the organization's operating budget (Agubuzu, in Ogwu, 2008). By 2012, these contributions were estimated at US$16.7 million (Dabeng, 2012).

4. Pursuit of peace in Africa

In the sphere of peace and security in Africa, Nigeria has consistently played a prominent role. For instance, following the ratification of the Protocol Relating to the Peace and Security Council (PSC) in December 2003, the PSC became fully operational on 16 March 2004 as the AU organ mandated to address peace and security in Africa. Nigeria's President, Olusegun Obasanjo, served as the pioneer Chairman of the council. In this capacity, he mediated during the early years of the Darfur crisis in western Sudan. During Obasanjo's term as Chair of both the AU and the PSC, peace talks related to this crisis were held in Abuja, Addis Ababa, Accra and Tripoli. The Accra talks of July 2004 also focused on the crisis in Côte d'Ivoire and involved President Obasanjo as AU chairman, Kofi Annan, the UN Secretary General, and other African leaders (Ghana, 2004). The aim was to discuss peace initiatives in both countries. Obasanjo advised the international community not to resort to action that could jeopardize peace efforts in Darfur (This Day, 2004). In addition, he appointed General Abdulsalaam Abubakar, a former Nigerian head of State, as his peace envoy to Sudan and Chad (Oche, 2005).

During August 2004, the AU PSC, under Obasanjo's leadership, convened peace talks in Abuja between the government of Sudan and the rebels in Darfur to avert UN sanctions on Sudan. This round of negotiations led to the adoption of the Darfur Peace Agreement (DPA) on 5 May 2006 (Okereke, 2005) Nigeria's commitment to the Darfur peace process was in furtherance of its overarching commitments to security and stability in Africa and world peace in general.

4.1. Africa peace and security architecture

Nigeria's commitment to the AU is further demonstrated by its roles in the implementation of Africa's Peace and Security Architecture (APSA). Nigeria participates in AU capacity-building exercises for the military, police, and civilian components of the African Standby Force (ASF), which is an integral part of APSA (AFS, 2010). Its further participates in the activities of the ECOWAS Standby Force. Nigeria's National Defence College, Abuja, is an AU Centre of Excellence for training in Peace Support Operations (PSOs) at the strategic level. These exercises and training programmes have contributed significantly to the pursuit of the AU's objective of peace and security in Africa, especially in PSO capacity-building.

Nigeria has also made commitments to the promotion and consolidation of democracy, good governance, and human rights in Africa. First, it ratified the African Charter on Democracy, Elections and Governance and subsequently deposited the instrument of ratification with the AU. Second, the country provided material and other support to the democratic and electoral processes in Guinea-Bissau, Mali, Senegal, Liberia, Ghana, Niger, and other African countries. Internally, the Nigerian government undertook electoral reforms in 2002, 2006, and 2010 with the aim of restoring the integrity of its electoral process so as to strengthen democracy. These commitments are anchored in the country's belief that a stable and democratic Africa is in Nigeria's national interests (Ashiru, 2012). By fostering democratic governance in Africa, Nigeria has remained

firmly committed to Article 3(g) of the AU Constitutive Act, which seeks to "promote democratic principles and institutions, popular participation and good governance" (African Union, 2002) in Africa.

4.2 Struggles for headship of the African Union Commission

The struggle for the chair of the AU Commission between Gabon's Jean Ping and South Africa's former Minister of Home Affairs, Dr Nkosazana Dlamini-Zuma, suggested latent rivalries between certain major powers in Africa. The decision by South Africa to field a candidate contradicted the established convention among Africa's "Big Five" not to seek leadership of the AU Commission. South Africa's action was viewed as an attempt to advance her quest to represent Africa as a permanent member of the United Nations (UN) Security Council, a status also sought by Nigeria, Egypt, and Ethiopia, among others (Adibe, 2012). Nigeria, therefore, supported the candidacy of former AU Commission Chair Jean Ping. The eventual victory of South Africa's Dlamini Zuma at the July AU summit has been regarded as a pointer to Nigeria's diminishing diplomatic clout on the continent.

Nigeria's Ministry of Foreign Affairs has, however, argued that the election outcome was neither a failure of Nigeria's diplomacy nor a diminution of its influence in Africa. The Ministry maintains that Nigeria subscribes to the promotion of inclusion, sense of belonging, and accommodation at the AU, and will refrain from actions that could discourage medium and small African countries from occupying the chair's position, thereby ensuring greater unity and solidarity. This is consistent with Nigeria's resolve – in tandem with its statutory responsibility as contained in the 1999 Constitution – to abide by its commitment to the continent and to go to great lengths to promote and defend Africa's unity and solidarity (Adibe, 2012).

It is important to note that Nigeria made some gains at the July 2012 AU summit. First, Nigeria's Ambassador, Aisha Laraba, was elected AU Commissioner for Political Affairs. The Department of Political Affairs is responsible for promoting democracy, good governance, and credible elections in Africa. This appointment coincides with the appointment of Nigeria's Salamatu Sulaiman as Commissioner for Political, Peace and Security Affairs in ECOWAS. It is anticipated that Nigeria will leverage its headship of these two portfolios to strengthen its pursuit of peace, security, and stability in Africa within the AU Peace and Security Agenda (IFAD). Presently, other Nigerians occupying significant AU positions include Dr Kolawole Aduloju, elected Assistant Secretary-General of the Pan-African Postal Union (PAPU), and Bethel Amadi, who was elected President of the Pan-African Parliament in June 2012 (IFAD). Professor Okon Uya was appointed one of the nine Eminent Persons to serve on the Peer Review Panel of Eminent Persons during the 16th Assembly of African Peer Review Forum. Nigeria's visibility at these AU institutions is expected to enhance its credentials to represent Africa as part of a reformed and expanded permanent membership of the United Nations (UN) Security Council.

So far, while it is accepted that the Dlamini-Zuma victory was a good showing for South Africa's diplomacy, the response of Nigeria's Ministry of Foreign Affairs draws attention to

Nigeria's commitment to consensus building and to moderating roles in African politics. This creates room for inclusive politics designed to accommodate and actively engage other African countries in steering the AU.

4.3. Nigeria's role at the African Union since the Arab Spring

In the spring of 2011, the Arab world was engulfed by popular demonstrations and rebellion, generally referred to as the Arab Spring. These events erupted in Tunisia and also spread to Algeria, Bahrain, Egypt, Libya, Syria, and Yemen, as well as leading to an escalation of insecurity in Africa. Central to the protesters' demands were greater political freedom, economic opportunity, and an end to systemic corruption in affected states. Other demands included calls for greater political pluralism, transparency, and political accountability (ACSS, 2012). These events brought about regime change in Egypt, Libya, Tunisia, and Yemen, while Morocco, Algeria, and other Arab countries embarked on basic socioeconomic and political reform without regime change. While the rebellion to oust President Bashir Al Assad has continued in Syria, the demonstrations in Libya led to the violent overthrow of the Ghadaffi regime. Presidents Hosni Mubarak and Ben Ali of Egypt and Tunisia, respectively, were compelled to leave office – but with much less that which attended the parallel events in Libya, Yemen, and Syria.

The effects of the Arab Spring were felt in Africa. For instance, the AU was compelled to intervene in the peace process in Libya. This intervention was intended to bring an end to hostilities between Colonel Ghadaffi's forces and the rebel groups comprising the NATO-supported Transitional National Council (TNC) in Libya. Besides its mediation role in Libya, the AU accepted the new regimes and leaders of Egypt, Libya, and Tunisia – with their distinct orientations – into its fold. Finally, the AU was confronted with various security challenges associated with the Arab Spring. For instance, several African countries had to contend with renewed ways of forced migrations, occasioned by internal displacements and refugee movements, as well as the scourge of terrorism and arms proliferation.

In West Africa, the entry of weapons stolen from Libya heightened the sub-region's vulnerability to terrorism and rebellion. For instance, following the mass return in September 2011 of heavily armed Tuareg fighters who had previously been part of Ghadaffi's forces, Mali was faced with armed rebellion and political turbulence that resulted in a military coup. The Tuareg fighters – organized under the Mouvement National de Libération de l'Azawad (MNLA) – initiated a rebellion and demanded a Tuareg state of Azawad, comprising parts of Algeria, Mali, and Niger. The MNLA initially aligned with Islamist groups such as al-Qaeda in the Islamic Maghreb (AQIM) and Iyad Ag Ghali's Ansar ul Deen. This escalation of terrorism and related security challenges in West Africa directly threatened the Economic Community of West African States (ECOWAS) efforts towards security and integration in the sub-region (Back, 2011).

Nigeria has not been spared from the insecurities emanating from the Arab Spring. Prominent among these are the influx of weapons into the country and the escalation of Boko Haram assaults on the Nigerian state. Nigeria's Minister of Foreign Affairs, Ambassador Olugbenga

Ashiru, has declared that the peace and security of the West African sub-region are tied to peace and stability in Nigeria. The menace of Boko Haram and its links to other terrorist organisations in Africa – such as AQIM – has demonstrated to Nigeria the nexus between the domestic situation and foreign policy (Ashiru, 2012). The ECOWAS Commissioner for Political Affairs, Peace and Security, Mrs Salamatu Suleiman, has observed that ECOWAS's decision to intervene in Mali is intended to curb the spread of Boko Haram and the movement of al-Qaeda groups into Nigeria and neighbouring countries. She maintained that Nigeria's territorial and national interests are at stake, and she traced Boko Haram's terrorism to Mali (Omonibi, 2012). It is this reality that underscores Nigeria's commitment to the ECOWAS peace process in Mali and the implementation of United Nations (UN) Security Council Resolution 2071, which allows for military and other interventions and assistance to Mali (Omonibi, 2012).

Accordingly, the African Union (AU) and the Economic Community of West African States (ECOWAS) have jointly solicited Nigeria for support in tackling the deteriorating political situation in Mali. The ECOWAS Chair, President Allasane Ouattara of Côte d'Ivoire, disclosed this after a tripartite meeting with the AU Chair, President Boni Yayi of Benin, and President Goodluck Jonathan at State House, Abuja (Leadership, 2012). Nigeria has, therefore, intensified efforts to address the Malian crisis through multilateral engagements under the banner of ECOWAS, the AU, and UN. This is particularly necessary as South Africa is geographically remote from Mali, while Egypt and Libya are still addressing their own domestic challenges. Finally, Algeria – one of Africa's "Big Five" – remains reluctant to support military intervention in Mali. It therefore behooves Nigeria, a major power in West Africa, to lead the ECOWAS initiative in Mali.

Nigeria's credentials to lead this peace initiative in Mali rest on its accumulated experience in international peacekeeping under the UN, AU and ECOWAS, especially in Liberia, Sierra Leone, and Darfur. Nigeria possesses significant oil wealth and stands above several other countries in West Africa in terms of population, military preparedness, and willingness to intervene. It is, however, important to acknowledge that any military intervention in Mali will come with distinct challenges and peculiarities. The Tuaregs fighters and Islamists operating in northern Mali are well-armed and trained in desert warfare, and are driven by a nationalistic zeal to secure the independence of Azawad. Their ranks are increasingly expanding through the recruitment of locals and the arrival of foreign Islamist fighters (Ross, 2012).

5. Methodology

5.1. Research design

A research design is a strategy or blueprint that defines how data for a given topic should be collected and analyzed. It outlines the procedures for conducting a specific inquiry. This research adopts an exploratory research design. Exploratory research aims to study an issue that is not well-defined, it is carried out to gain a better understanding of the current situation, but it does not provide definite conclusions.

5.2. Methods of data collection

Given the nature of the study, which relied on secondary data, a qualitative data-gathering strategy was used to obtain meaningful data. Qualitative research is an inquiry technique that seeks to understand a social or human problem by constructing a complex, holistic picture, using words to provide specific perspectives on information, and is performed in a natural context (Strauss, Corbin, 2008; Levitt et al., 2017). This method allowed for a deeper exploration of the subject matter, providing rich and detailed insights that quantitative data alone may not have captured. By utilizing qualitative data gathering strategies, the researchers were able to gain a comprehensive understanding of the phenomenon being studied.

5.3. Historical factors that influenced Nigeria's involvement in international organizations in Africa

Historical factors that influenced Nigeria's involvement in international organizations in Africa include its role in the formation of the African Union (AU) in 1963. Nigeria played a key role in the diplomatic activities that led to the creation of ECOWAS, aiming to achieve economic harmonization, coordination of national policies, regional peace, stability, and human rights promotion within West Africa. Additionally, Nigeria's participation in the AU reflects its commitment to promoting the continent's development – addressing issues like poverty, technological backwardness, and enhancing regional cooperation. Nigeria's involvement in international organizations such as the AU demonstrates its efforts to strengthen African unity, enhance economic cooperation, and play a significant role in regional and global affairs (Ayodele, 2020).

Over the course of more than 50 years of independence, Nigeria's foreign policy has been focused principally on Africa. Successive Nigerian leaders have declared Africa to be the key component of the country's foreign policy. Nigeria considers itself – and is widely regarded – as the leader of Africa, and this has profoundly influenced the perception of its role both on the continent and in the world. Since gaining independence in 1960, Africa has remained the central point of Nigerian domestic and foreign policy which has manifested in its commitment to the total liberation of Africa from colonialism, racial discrimination, and apartheid. Thus, Nigeria was at the forefront of the clamor to intensify embargoes, boycotts, and economic sanctions against apartheid South Africa (Abegunrin, 2009).

Nigeria's impressive commitment to spending huge diplomatic and financial resources for the sake of the complete liberation of Africa significantly contributed to the elimination of both apartheid and colonialism on the continent. Diplomatic, moral, and financial resources were consistently provided o support liberation movements across Africa (Saliu, 2012). The need to form an Africa-oriented unity organization came as a result of the quest to create a collective anti-colonial struggle on a continental level. This quest represented the manifestation of the long-standing search for an institutionalized body, which led to the formation of the Organization of African Unity (OAU) in 1963.

On September 9, 1999, the heads of state and government of the OAU at their 4th Extraordinary Summit held in Sirte, Libya, deliberated extensively on the ways and means to strengthen the continental organization. The aim was to make it more effective, so as to keep pace with the political, economic, and social developments that were taking place within and outside Africa. The primary goal was to accelerate the implementation of the Abuja Treaty. Nigeria played the leading role in the transformation of the OAU into the African Union (AU) (Akinsanya, 2005).

The expectations were running high at the start of the new millennium, when the African Union (AU) was established in 2002 as the successor to the Organization of African Unity (OAU). The general hope was that it would overcome the long-standing problems and speed up African integration. However, it has been observed that political intentions will not always translate into action. It soon became clear that many African leaders did not want to give up any element of their national sovereignty. The Constitutive Act of 2002, that underpins the creation of the African Union (AU), was therefore a compromise between the adherents of a federal union (endowed with supranational competence) and those who resisted this ambitious vision and did not want to give up their sovereignty (Laporte, Mackie, 2010).

There is also a hindering human factor which negatively affects the African Union (AU), as manifested in widespread corruption, economic mismanagement, and inefficiency, lack of probity and accountability in government, and entrenched, long-term political leadership. Ethnic conflicts, economic recession, diseases, illiteracy, poverty, military coups or their threats, genocide, ethnic cleansing, and international terrorism have combined to undermine Africa's capacity to foster development and confront the challenges of the twenty-first century (Azaigba, 2010).

In addition, improper coordination has resulted in a low level of trade and communication among African states. Furthermore, several treaties that form the bedrock for the integration efforts remain unimplemented, leading to the failure of African states to achieve diversification and structural transformation within their economies. These challenges reflect the degree of economic and political crises fueled by globalization, the problem of refugees and displaced persons, as well as the slow rate of democratization (Oche, 2005).

5.4. Nigeria contribution to the establishment and development of the African Union

It is beyond argument that the African Union (AU) is a continuation of the major discourse that started during the periods of colonial rule on the African continent, which focused on the nature, character, and dynamics of future relations among the newly independent countries in the context of the then prevailing international system. It focused primarily on finding appropriate and effective approaches to the lingering security and developmental dilemmas that confronting the newly independent countries, which were deeply rooted within the broader Pan-African movement, moderated by developments in the dominant Cold War international system of that period of the East-West rivalry, and which the African Union's predecessor – Organization of African Unity (OAU) – had to live within (Sesay, 2008; Ogunsanwo, 2010).

Nigeria considers the African Union (AU) as a new instrument for economic emancipation and political integration in Africa, and seeks ways to use its foreign policy to promote and sustain the AU in a way that increases African capacity to respond to the emerging challenges of globalization, insecurity, governance, corruption, civil wars, refugees, migration, and climate change. Until now, Nigeria has been instrumental in the maintenance of peace and security in Africa and managed to positively influence the decolonization of the continent, therefore, Africa's position in Nigeria's foreign policy formulation and thrusts can be easily explained (Ayodele, 2020).

Nigeria's role in the African Union (AU) is best understood within the broader context of the country's overall orientation and commitment to Africa in its foreign and defense policy. The orientation, which has largely been described as Afrocentrism, dates back to the period of gaining independence in 1960 and pursues the foreign-policy options designed to promote the interests of Africa. The policy is driven by the belief in Pax Nigeriana, which emphasizes that Nigeria should play the "Big Brother" role for other African countries. Its role in the AU is motivated by its commitment to the unity, peace and development of the continent, which is believed to be a gradual process, different from the radical approach of former Libyan leader, Muammar Ghadaffi who favoured immediate unification of African states under a single government (Okereke, 2012).

As such, Nigeria has been playing a unique role in Africa since gaining its independence in 1960, including its role in the eradication of colonialism and racism on the continent (Ashaver, 2014). Again, the African continent has been designated as Nigeria's primary sphere of diplomatic interest. Nations with large power capabilities, measured in terms of military strength, economic profile, favourable demographic structure and domestic political stability, are inclined to create spheres of their international influence (Saliu, Oshewolo, 2018). This underscores Nigeria's commitment to world peace as a foreign policy objective and as an element of national interest and cherished domestic values. Its contributions to various international peace-keeping and peace enforcement missions around the world serve as a confirmation of the country's commitment to world peace and security. In this vein, very few African and Third-World countries have provided comparable evidence such kind of commitment (Afinotan, 2010).

The evidences of Nigeria's role in the African Union (AU) are listed below:

1. Financial contributions: Nigeria's commitment to the AU is reflected in its financial contributions to the organization. The AU inherited some of the financial problems faced by the Organization of African Unity (OAU), which had affected the funding difficulties, as it increased its budget requirements by about five times compared to the OAU budget. Nigeria remains one of the five major countries funding the AU's operational budget, which allows it to have full voting rights and sponsor its nationals for key, strategic positions requiring the AU support in various international organizations. In 1987, Nigeria initiated a concert of medium powers, more widely known as the Lagos Forum, to facilitate multilateral cooperation and to enable member-states to exert greater collective influence on the world affairs (Adigbuo, 2017).
2. Pursuit of peace in Africa: As regards peace and security in Africa, Nigeria has consistently played a prominent role. Following the ratification of the Protocol Relating to the Peace

and Security Council (PSC) in December 2002, the PSC became fully operational in 2004, with Nigeria chairing the council and mediated in the Darfur crisis in western Sudan, Cote d'Ivoire, and other crisis-affected areas. Nigeria's greatest contribution to Africa's agenda of decolonization and anti-racism was further demonstrated through the formation of the OAU, using the same approach of African solidarity applied in peacekeeping missions in states affected by crises (Okereke, 2012). The proactive role that Nigeria has played in various international organizations over the years has helped to articulate and consistently defend African concerns and interests (Okunnu, 2010; Ojekwe, 2010).

3. African Peace and Security Architecture: Nigeria's commitment to the AU is further demonstrated by its role in the implementation of Africa's Peace and Security Architecture (APSA). The country participates in AU capacity-building exercises for the military, police, and civilian components of the African Standby Force (ASF), which is an integral part of APSA, and in the ECOMOG activities. It also engages in the promotion and consolidation of democracy, good governance, and human rights in Africa by ratifying the African Charter on Democracy, Elections, and Governance. Nigeria has remained committed to Article 3(9) of the AU Constitutive Act, which seeks to promote democratic principles and institutions, popular participation, and good governance in Africa, especially in countries like Guinea, Mali, Senegal, Liberia, Ghana, Niger, etc. Nigeria has conducted its own reforms in this sphere in 2002, 2006, and 2010, with the aim of restoring integrity of its electoral process and strengthening democracy in Africa (Okereke, 2012).
4. Nigeria's role as a security actor has also been framed so that it resonates beyond West Africa. According to Haastrup and Lucia (2014),

> While West Africa provides the space to exercise its security prowess, there is arguably a carefully constructed narrative that places Nigeria as a leader within the whole continent. The emphasis on a transnational outlook, in part, explains Nigeria's robust engagement in African security affairs especially since the creation of the AU (Haastrup, Lucia, 2014).

5. Nigeria's role in the democratization and the entrenchment of democracy in African countries is significant. One should note Nigeria's role in democratization in West Africa and beyond, within the African continent, which has become one of the hotbeds of political instability and protracted civil wars, in the post-Cold War era. Nigeria assumed responsibility for democratization and the strengthening of conflict resolution and intervention. It originally took the initiative in promoting democratization, having realized that no matter how effective these interventions were, it was difficult to establish peace and stability without a democratic therapy (Osaghae, 2010).
6. In relation to the foregoing, it is that the reality that underscores Nigeria's commitment to the ECOWAS peace process in Mali and the implementation of the United Nations Security Council Resolution 2071, which authorizes military and other forms of intervention and assistance aimed at preventing the spread of insurgency and terrorism from having a huge impact in Nigeria and elsewhere. Nigerian contribution to the AU projects in Africa was also

manifested in the formation of the New Partnership for Africa's Development (NEPAD), when Nigeria and South Africa tirelessly worked together, and with other countries, to develop the initiative adopted at the OAU summit held in Lusaka, Zambia, in July 2001. Moreover, the adopted name of "NEPAD" was suggested by Nigeria, and there was also added the African Peer Review Mechanism (APRM) was also added, which provided both vigor and meaningful direction for adopting the peace and security decisions in the new AU Commission (Umezurike, Iwu, Asuelime, Umezurike, 2017; Olagunju, 2014).

7. Another perspective through which one can understand and appreciate the role of Nigeria in the AU is through the Lagos Plan of Action (LPA), which remains one of the most decisive steps taken by African leaders to save the continent from the challenges of economic underdevelopment, political instability, and insecurity (Gusau, 2013). Again, Nigeria's considerable influence was evident in the debate on what should be the methodology or modalities for realizing the African integration agenda, while there was a strong consensus on the need for integration, there were opposing views on what should be preferred– a technical framework or an institutional arrangement (Oshewolo, 2019; Okunnu, 2010).

In the recent past, the Federal Government of Nigeria, under the leadership of President Muhammadu Buhari, donated US$500,000, about 350 electoral kits, and seven vehicles to the Government of Guinea-Bissau to facilitate a successful conduct of legislative elections in the country in 2018. Similarly, the Nigerian government also supported the MPLA government by providing military, economic, diplomatic, political, and investment assistance to maintain its consolidated power against the South African apartheid government (Dallaji, 2012). Again, the work of Dr. Peter Onu, who served as the Secretary-General of the OAU from 1983 to 1985, was remarkable, in the sense that his attempt to contest for the substantive position of Secretary-General, became controversial, since the position of the Nigerian government, based on the principle of agreement amongst the OAUs "Big Five" (Egypt, Algeria, Ethiopia, Nigeria, and South Africa), was not to contest or field candidates for the position (Malcolm X, 2017).

In 2019, the African Continental Free Trade Area (AfCFTA) Agreement was threatened by Nigeria's decision to close its land and sea borders with neighbouring countries, like the Benin Republic, Chad, Niger, Cameroun, and Gabon. The government intended to stop widespread smuggling activities and illegal inflows of Asian rice as well as the outflow of subsidized fuel. This closure of borders resulted in both the gains for Nigeria, and in some problems for the neighbours. However, the recently signed trade agreements between the ECOWAS and the AFCFTA are under threat, since this action has been viewed by the analysts, other African countries, and even by the AU, as the beginning of an "unsuccessful journey" if appropriate and serious measures are not taken to resolve issues related to trade – with Nigeria being the largest economy in Africa (Ghins, Heinrigs 2019; Golub, Mbaye, Golubski, 2019).

5.5 Nigeria's impact on the effectiveness and efficiency of the African Union

Although there is no consensus in the literature that Nigeria is Africa's clear regional hegemon, it has, like no other country in the continent, contributed immensely to the decolonization and total independence of Africa, as well as to the maintenance of peace, security, and political stability in many African states such as the Democratic Republic of the Congo, Chad, Liberia, Sierra Leone,, Côte d'Ivoire, Mali, Somalia, among others (Garba, 2021). For these and many other reasons, Nigeria has been widely acknowledged and recognized with within and outside of Africa as a "regional power" (Ogunubi, Ukeke-Uzodike, 2016); as "The Giant of Africa" (Holmes, 1987; Dauda, et al., 2019); and as a "Big Brother" to many African countries because of its leadership role, benevolence, and commitments to addressing the plethora of issues and problems affecting the continent at large.

The Organization of African Unity (OAU) [1963–2002] played a significant role in facilitating the attainment of independence for many present-day African countries such as by combating of apartheid in South Africa, promoting of African unity, and effectively reducing inter-state conflicts in the continent. However, after the end of colonialism, the need for deeper cooperation among the African countries to address their common economic, political, social, and security challenges within the continent – as well as the desire to have a collective position of impact in the global economy –necessitated for the transformation of the OAU into the AU, in which Nigeria also played a leading role (Eghweree, 2014).

Economically, Nigeria has enjoyed the status of the largest economy in terms of GDP volume for decades. It is Africa's number one crude oil producer (Olusola, 2013), and the world's 7th as of 2022 (Punch, 2023). It is a source of crude oil exports to many countries of the world, including Africa. Although, South Africa challenges Nigeria's position as the region's largest economy, the latter has maintained its hold on that position since 2013, after the rebasing of its economy (Olanrewaju, Olorunkanmi, 2020). As of 2022, Nigeria's GDP was $477 billion,which is higher than Egypt's $476 billion and South Africa's $405 billion (World Bank, 2023b). Moreover, even though Nigeria ranks 4th in terms of military capability in Africa – after Egypt (1st), Algeria (2nd), and South Africa (3rd) – as of 2022 (Elijah, 2023), it has been recognized as a major contributor to UN, AU and ECOWAS peacekeeping programmes (Dauda, et al., 2019; Mustapha, 2020).

Nigeria has never nursed the ambition of dominating or taking over the territory of its fellow African states, but rather that of promoting brotherliness through its benevolence. This was made clear in the maiden speech of its Prime Minister Abubakar Bafawa Balewa's at the United Nations in October 1960, in which he categorically stated: "We shall never impose ourselves upon any other country, and shall treat every African territory – big or small – as our equal, because we honestly feel that it is only on that basis that peace can be maintained in our continent" (Permanent Mission of Nigeria to the United Nations, 2015).

Nigeria has enjoyed remarkable influence in Africa since 1960, until 1994, when South Africa gained independence from the apartheid regime. During General Sani Abacha's military regime, South Africa challenged Nigeria on the need to return to democratic rule. It even led the call for

Nigeria's sanctions at the Commonwealth of Nations over its human rights abuses, including the extrajudicial killing of Ken Saro-Wiwa and nine other human rights activists (Olanrewaju, Olorunkanmi, 2020). Unlike at the continental level, Nigeria's position as a regional hegemonic power in the West African sub-region is clearly uncontested by any of the other 14 independent states – namely, Benin, Ghana, Mali, Cote d'Ivoire, Senegal, Liberia, Gambia, Sierra Leone, Togo, Guenea Bissau, Guinea, Burkina Faso, Cape Verde, and Niger. Nigeria played a significant role in the formation of the ECOWAS in 1975, whose headquarter is situated in Abuja, the Nigerian capital city.

5.6 Challenges faced by Nigeria in engagement with the African Union

Nigeria's continuous "Big Brother" role in Africa, especially under the AU platform, has been contentious, because there is a clear misalignment between the socio-political economy of the country and its Afrocentric foreign policy. Some critics are of the view that Nigeria's unmatched role under the AU platform is a typical pretense of great power status for the country, when in reality, its domestic socio-economic realities point in a different direction; such syndromes as mass poverty, corruption, political instability, and widespread infrastructural decay contradict Nigeria's pivotal role in the AU (Ukeje, 2000). Many, on the other hand, also argue that Nigeria is an affluent state in Africa, and that it has the clarion obligation of assisting its neighbours, and, in turn, Nigeria would place itself in a position of strength in order to realize its foreign policy objectives in the service of its national interest (Okereke, 2012). Notwithstanding, many have argued that Nigeria has not utilized its full potentials since independence from Great Britain on the 1 October 1960, to the benefit of the country (Ogbeidi, 2012; Balkaran, 2011). There is a wide range of problems in the socio-economic system of the country, particularly poverty, decay of public infrastructure, military establishment in politics and economics, leadership failure, and pervasive corruption prevalent in the country (Maiangwa, 2012; Ogbeidi, 2012; David, Asuelime, Onapajo, 2015). These factors have plunged Nigerian state into several political crises, including especially the three year civil war from 1967-1970, tribal riots, and counter religious conflicts. Others include June 12, 2003, presidential election crises, Niger Delta militancy and Boko Haram terrorism. As a result, Nigeria has continued to be characterized by a culture of political violence culture mostly directed at the socio-political system, to the extent that the country continues to drift towards the wrong end of the annual Failed State Index produced by Foreign Policy magazine (David et al., 2015). In an attempt to explore the socio-economic condition of Nigeria amid the wave of security threats by Boko Haram, David et al. (2015) provided the following general framework for analysis and description of the political economy of Nigeria: the nature of state-economic symbiosis, the oil-centric economy, corruption among the elites, the economic crises in Nigeria, and the high poverty level.

In the case of Nigeria, since independence in 1960, it has continued to experience the loss of its economic and political leverage that was predicted to have the capacity to catapult the African socio-political economy into a new level in the international political economy. The Nigerian economy is afflicted by neo-imperialism, largely because of its structural asymmetry and

Western-oriented unequal exchange trade pattern. It is noteworthy that this systematic unequal exchange was already established in Nigeria before its independence from Great Britain. Western multinational companies determined the structure of the colonial Nigerian economy – a structure largely geared towards maximizing the selfish interest of the British economy at the expense of the objective interests of Nigerians (David et al., 2015; Chidozie, 2014). We argue here that one of the major causes of Nigeria's poor economic growth lies in neo-imperialism through consolidated unequal exchange between Nigeria's developing economy and the developed capitalist states of Britain and its Western allies. Thus, Nigeria's continuous push for African unity and progress under the umbrella of the AU may not deliver much change in Africa because of the structural contradictions in Nigeria's political economy. Effectively, the Nigeria state has not been a good example in terms of stability – including in politics, economics, and socio-cultural cohesion.

Prior to the discovery of petroleum in commercial quantities in Nigeria, it was one of the world's leading producers of groundnut, cocoa, rubber, palm tree products, hides, skin, and cotton. In fact, before the emergence of its oil-dependent economy in the 1970s, Nigeria was an agriculture-based economy, as agriculture accounted for over 85% of the nation's total exports (David et al., 2015). As the mainstay of the national economy, accounting for almost 60% of GDP and over 70% of total export earnings in the 1960s, the agricultural sector not only provided employment for over 75% of the population, but also funded notable national development projects (Ileso, 2000). However, the discovery of oil in commercial quantities in Nigeria led to the neglect of virtually every other economic sector of the Nigerian economy including solid minerals. This situation, which spans especially from 1970s, ultimately led to serious economic crises beginning in the 1980s, and the consequence of mismanagement were reflected particularly in the macroeconomic and macrosocial implications of the Structural Adjustment Programs (SAP) (David et al., 2015). This programme was a complete failure in Nigeria, both at policy formulation and implementation levels. The situation has led to high levels of poverty in Nigeria, which seem to have defied all economic measures, especially the SAP. Accordingly, the basis and objectives of post-independent Nigerian foreign policy make its participation in global and African regional peace support operations (PSOs) inevitable. Thus, it has contributed both personnel and other resources to peace operations, especially in Africa. Nigeria's efforts in peacebuilding and peacekeeping have been felt at the continental level in the Democratic Republic of the Congo, Somalia, Sierra Leone, Liberia, Sudan, and Côte d'Ivoire. Beyond the African continent, it has participated in peace building in Lebanon, former Yugoslavia, and in Kuwait (Sule, 2013). As of 2013, it was recorded that Nigeria had contributed armed military contingents, unarmed military observers, military staff officers, uniformed police units, and police advisors, as well as civilian experts, to more than 40 UN, OAU/AU, and ECOWAS missions (Sule, 2013). Nigeria's notable participation in international peacekeeping often earns its praise at both continental and global levels. However, has incurred human, material, and financial pressures on the Nigerian socio-political economy (Sule, 2013). Noteworthy is the opinion held by some that Nigeria has failed to take advantage of its active participation in the numerous peacekeeping operations around the world by not getting commensurate economic, military, and political remuneration for its involvement.

Conclusions

The study concludes that Nigeria has played a significant role in African affairs, particularly within the AU framework. Its commitment to African unity, peace, and development is evident through its financial contributions, peacekeeping efforts, and advocacy for democracy and good governance. However, Nigeria also faces challenges, including domestic socio-economic issues such as poverty, corruption, and political instability, which affect its ability to fully leverage its potential within the AU. Despite these challenges, Nigeria continues to be a key player in regional and international diplomacy, working towards finding solutions to complex issues facing the continent. It is also noted that Nigeria's leadership in areas such as conflict resolution, economic development, and security cooperation further solidifies its position as a prominent African nation.

Recommendations

Based on the findings, the following recommendations are suggested:

1. Nigeria should prioritize addressing its internal challenges, such as poverty, corruption, and political instability, to strengthen its position and influence within the AU.
2. Nigeria should continue its financial support for the AU and actively participate in diplomatic efforts to address regional conflicts, and promote peace and stability.
3. Nigeria should work towards enhancing regional integration within Africa, fostering closer cooperation among African nations to address common challenges effectively.
4. Nigeria should advocate for good governance, democracy, and respect for human rights, both domestically and across the continent, to contribute to the AU's objectives effectively.
5. Nigeria should leverage its economic potential and position as a regional economic powerhouse to drive development initiatives within the AU and promote economic integration across Africa.

References

Abegunrin, O. (2009). *Nigeria and the struggle for the liberation of South Africa. Africa in global politics in the twenty-first century*, pp. 5–27. New York: Palgrave Macmillan.

Adeniji A.S., Agaba, H. (2014). Regional integration and socio-political and Economic Development in East Africa: Focus on the intergovernmental Authority on Development (IGAD). *Merits Research Journal of Arts, Social Science and Humanities*, *2* (8), 101–184.

Afinontan, L.A. (2010). Nigeria foreign policy objectives and the problems of terrorism. In: A.A. Omotoso, A.A. Agagu, O. Abegunde, (eds.), *Governance, Politics and Policies in Nigeria* (pp. 302−322). Porto Novo: Sonou d' Afrique ASAF.

Akindele, R.A. (2011). Reorganization and reform of the UN: The problems of the veto power, expansion of membership of the Security Council and Nigeria's quest for a permanent seat on the council. In: R.A. Akindele, B.A. Ate (eds.), *Selected readings on Nigeria's foreign policy and international relations* (pp. 88–99). Ibadan: Vantage Publishers.

Ashaver, B.T. (2014). Concentricism in Nigeria's foreign policy. *Journal of Humanities and Social Sciences*, *19* (6), 6−11.

Ashiru, O., George, O. (2013). *Nigeria and the organization of African Unity / African Union: Fifty years journey*. Retrieved from: https://im.thenigerianvoice.com>news.

Ayodele H.M. (2020). Nigeria and the African Union (2002–2019). *Journal of Globalization Studies*, *11* (2), 35–54.

Azaigba, K.T. (2010). The African Union: Threats and options for Africa's development. *Journal of Globalization and International Studies*, *5* (1, 2).

Barnett, M., Martha F. (2004). *Rules for the world: International organizations in global politics*. Ithaca: Cornell University Press.

Bauer, M.W., Christoph K., Steffen E. (2017) International Public Administration: A New Type of Bureaucracy? Lessons and Challenges for Public Administration Research. In: M.W. Bauer, C. Knill, S. Eckhard (eds.), *International bureaucracy* (pp. 179–198). London: Palgrave Macmillan.

Biermann, F., Bernd S., Anna S. (2009). *International organizations in global environmental governance*. Vol. 17. Routledge.

Börzel, T.A., Risse, T. (2016). Three cheers for comparative regionalism. In: T.A. Börzel, T. Risse (eds.), *The Oxford handbook of comparative regionalism* (pp. 621–647). Oxford: Oxford University Press.

Brechin, S.R., Ness, D.G. (2013) Looking back at the gap: international organizations as organizations twenty-five years later. *Journal of International Organizations Studies*, *4* (1), 14–39.

Buzan, B., Wæver, O. (2010). *Regions and powers: The structure of international security*, (7th ed.). Cambridge: Cambridge University Press (Cambridge Studies in International Relations, Vol. 91).

Cortell, A., Susan P. (2004) Historical Institutionalism and IO Design: A synthetic approach to IO independence. In: Conference on Theoretical Synthesis and the Study of International Organization, February, Washington, DC.

Dallaji, I.A. (2012). *Nigeria-South Africa relations: Partnership, reversed patronage or economic imperialism. Nigeria and the world: A Bolaji Akinyemi revisited* (pp. 265–283). Lagos: NIIA Publishing.

Dauda, M., Ahmad, M.Z.B., Keling, M.F. (2019). Foreign policy and Afrocentrism: An appraisal of Nigeria's role. *Journal of Business and Social Review in Emerging Economies*, 5 (1), 107–124.

Dijkzeul, D., Yves B. (2003). *Rethinking international organizations: Pathology and promise*. Berghahn Books.

Dunmoye, R.A. (2011). *Nigeria and the transition from the OAU to the African Union*. Ibadan: Spectrum Publishers.

Eghweree, C.O. (2014). From O.A.U to A.U: The politics, problems and prospects of a continental union. *Journal of Developing Country Studies*, *4*(24), 218–230.

Elijah, I. *10 strongest African military powers by country in 2023*. Retrieved from: https://www.pulse.ng/news/world/10-strongest-african-military-powers-by-country- in-2023/pfpkz0t (2023).

Garba, D. (2021). Nigeria-United States bilateral relations in historical perspectives. *FUDMA International Journal of Social* Sciences, *3* (1), 160–173. Retrieved from: http://journal.fudutsinma.edu.ng/index.php/FUDIJOSS/article/view/2587.

Ghins, L., Heinrigs, Ph. (2019). Nigeria's border closure: Why it will not pay off. *OECD Development Matters*, January 19. Retrieved from: https://oecd-development-matters.org/2019/ 11/19/nigerias-border-closure-why-it-will-not-pay-off/.

Golub, S.S., Mbaye, A.A., Golubski, C. (2019). The effects of Nigeria's closed borders on informal trade with Benin. *Brookings Institution: Africa in Focus*. Retrieved from: https:// works.swarthmore.edu/fac-economics/486.

Gusau, A.S. (2013). Littering the landscape: An analysis of the role of Nigeria in the transition of O.A.U to the African Union. *European Scientific Journal*, *9* (8), 166–181.

Karns, M.P., Karen A.M., Stiles K.W. (2010). The challenges of global governance. In: M.P. Karns, K.A. Mingst (eds.), *International organizations: The politics and processes of global governance* (pp. 3–34). Boulder: Lynne Rienner Publishers.

Katzenstein, P.J. (2005). *A world of regions: Asia and Europe in the American imperium*. Ithaca and London: Cornell University Press (Cornell Studies in Political Economy).

Lake, D. (1993). Leadership, hegemony and the international economy: Naked emperor or tattered monarch with potentials. *International Studies Quarterly*, *37* (4), 459–489.

Laporte, G., Mackie, J. (eds.). (2010). *Building the AU: An assessment of past progress and future prospect for the African Union's institutional architecture*. ECDPM Policy and Management Report, 18. Maastricht: Europe–African Policy Research Network.

Malcolm X. (2017). *The autobiography of Malcolm X*. London: Penguin Publishing.

Mansfield, E.D., Milner, H.V. (1999). The new wave of regionalism, international organization, *53* (3), 589–627.

Mitrany, D. (1957) *The functional theory of politics*. London: Martin Robertson.

Mustapha, A.H. (2020). Nigeria and the Africa Union (2002–2019). *Journal of Global Studies*, *11* (2), 35–54.

Oche, O. (2005). Nigeria, the AU and the challenge of regional integration. In: B.A. Akinterinwa (ed.), *Nigeria and the development of the African Union.* Ibadan: Vantage Publishers.

Odo, O.M. (1992). *Guide to Proposal Writing in Social and Behavioral Sciences*. Enugu: Snaap Press Limited.

Ogunubi, O., Okeke-Uzodike, U. (2016). Can Nigeria be Africa's hegemon? *African Security Review, Tailor & Francis Group*, 1–19.

Ogwu, U.J., Ali, W.O. (2008). *AU and the Future of Africa*. Lagos: Nigerian Institute of International Affairs.

Okereke, C.N. (2005). Nigeria and the permanent membership of the United Nations Security Council: An appraisal. *Nigerian Forum: A Journal of Opinion on World Affairs*, *26* (9–10), 305–20.

Olanrewaju, J.S., Olorunkanmi, O.J.I. (2020). Hegemonic rivalry in peripheral region: An assessment of Nigeria and South Africa's role in African politics. In: O. Ogunnubi, S. Oyewole (eds.), *Power politics in Africa: Nigeria and South Africa in comparative perspectives* (pp. 96–106). UK: Cambridge Scholars Publishing.

Olusola, O.R. (2013). *Hegemonic order and regional stability in Sub-Saharan Africa: A comparative study of Nigeria and South Africa*. (PhD Thesis in Political Science, University of KwaZulu, Pietermaritzburg, South Africa).

Osaghae, E.E. (2010). Nigeria's Role in Democratization: Liberia, Sierra Leone, Togo and Equatorial Guinea. In: A.M. Jega, J.W. Farris (eds.), *Nigeria at fifty: Contribution to peace, democracy and development* (pp. 53–78). Abuja: Shehu Musa Yar'Adua Foundation.

Oshewolo, S. (2018). Nigeria's peace interventions in Sao Tome and Principe and Republic Of Togo under president Olusegun Obasanjo. *African Identities*, *16* (4), 383–395.

Punch. (2023). *Nigeria drops to seventh on OPEC production list*. Retrieved from: https://punchng.com/nigeria-drops-to-seventh-on-opec-production-list/. (21.11.2023).

Quattara, A. (2012). *Securing the West Africa sub-region: An assessment of ECOWAS as security strategy*, Inauguration Lecture of National Defence College, Nigeria, for participants in Course 21.

Reinalda, B., Bertjan V. (2004). *Decision making within international organisations*. (Vol. 31). London: Routledge.

Saliu, H.A. (2012). *Reflections on fifty years of nigeria's foreign policy in Nigeria*. Journal of International Affairs, *38* (2), 45–62.

Saliu, H.A., Oshewolo, S. (2018). Nigeria in Africa Affairs: Hegemonic and Altruistic Considerations. *The Commonwealth Journal of International Affairs*, *107* (3), 291–305.

Sesay, A. (2008). *The African Union: Forward March or About Face-Turn? Claude Ake Memorial Papers*, No. 3. Uppsala: Department of Peace and Conflict Research, Sweden.

Sheriff, G.I., Nwokedi, O.L. (2016). *Regional integration in Africa and beyond: From theory*, *political alliance to independence* (Vol. 1). Abuja: National Defence College.

Strauss, A., Corbin, J. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theor*y (3rd Ed.). Thousand Oaks, London, New Delhi: SAGE Publications.

Telò, M. (2014). Introduction: Globalization, new regionalism and the role of the European Union. In: M. Telò (ed.), *European Union and new regionalism: Competing regionalism and global governance in a post-hegemonic era* (pp. 1–22). Farnham, Burlington: Ashgate (The International Political Economy of New Regionalisms Series).

The Russian Federation. *Federal law on technical regulation*, No. 184–FZ, (amended September 2010). Retrieved from: www.iadclexicon.org/regional-organization-for-standardization/ (the Paragraph was introduced by the Federal Law dated 30.12.2009 No. 385-FZ). (12.2002).

This Day Newspaper Online. (2004). *Africa: Lessons of Sao Tome coup according to Obasanjo*. Retrieved from: http://allafrica.com/stories/200308060923.html (06.08.2004).

Ukeje, I. (2000). *Nigeria and great power politics*. Lagos: Chinedum Publishers.

Umezurike, S.A., Iwu, C.G., Asuelime, L.E., Umezurike, C.A. (2017). Re-examining Nigeria's Contributions to the African Union and the Domestic Socio-Economic Ramifications. *Journal of Economic and Behavioural Studies*, *9* (1), 17–26.

United Nations. (1995). Cooperation with regional organizations. In: *Annual report of the Secretary-General on the work of the Organization* (Ch. 4). New York: United Nations.

Worldometer. *Population: Africa*. Retrieved from: https://www.worldometers.info/population/ africa/ (2020).

Wunderlich, J.U. (2007). *Regionalism, globalization and international order: Europe and Southeast Asia*. Aldershot and Burlington: Ashgate (The International Political Economy of New Regionalisms Series).

Citation

Ahmed Isa, F., Abdulyakeen, A. (2025). Nigeria's contribution to the development of international organisation in Africa: A study of African Union. *Acta Politica Polonica*, 2 (60), 41–64. DOI: 10.18276/ap.2025.60-03.

Acta Politica Polonica nr 2/2025 (60) | www.wnus.usz.edu.pl/ap | 65–76

ISSN (print): 2451-0432 | ISSN (online): 2719-4388 | DOI: 10.18276/ap.2025.60-04

Siły zbrojne jako instrument odgrywania roli dobrego obywatela społeczności międzynarodowej przez Nową Zelandię w trzeciej dekadzie XXI wieku

Marcin Lasoń

ORCID: 0000-0001-8008-3325
Uniwersytet Andrzeja Frycza Modrzewskiego
Wydział Prawa, Administracji i Stosunków Międzynarodowych, Katedra Polityki Bezpieczeństwa Międzynarodowego
e-mail: mlason@afm.edu.pl

Słowa kluczowe Nowa Zelandia, siły zbrojne, NZDF, dobry obywatel społeczności międzynarodowej, trzecia dekada XXI wieku

Abstrakt W artykule przedstawiono siły zbrojne Nowej Zelandii (NZDF) jako instrument polityki zagranicznej tego państwa, wykorzystywany w ramach odgrywania przez nie roli dobrego obywatela społeczności międzynarodowej. W związku z tym główne pytanie badawcze, na które poszukiwano odpowiedzi, brzmi: Jakie są zadania i działania realizowane przez NZDF w operacjach wojskowych poza granicami państwa w połowie trzeciej dekady XXI wieku? Za pytania pomocnicze uznać można: Jak jest definiowana rola dobrego obywatela społeczności międzynarodowej? Jakie są główne założenia polityki zagranicznej Nowej Zelandii? Jakie miejsce w założeniach polityki zagranicznej zajmują siły zbrojne? Przyjęto założenie, że NZDF jest instrumentem polityki zagranicznej Nowej Zelandii, który wykorzystywany jest do odgrywania przez to państwo roli dobrego obywatela społeczności międzynarodowej, co zostanie w dalszej części artykułu udowodnione.
By odpowiedzieć na postawione pytania sięgnięto po szereg dokumentów dotyczących NZDF, polityki zagranicznej i polityki obronnej Nowej Zelandii i zanalizowano ich treść przy użyciu podejścia realistycznego do stosunków międzynarodowych. W związku z tym wykorzystano następujące metody badawcze: behawioralną, decyzyjną, instytucjonalną oraz analizę ilościową i jakościową zawartości dokumentów. Włączono również niezbędną literaturę przedmiotu, przede wszystkim prace naukowców nowozelandzkich zajmujących się podjętą problematyką, takich jak Roberta Ayson'a czy Beth K. Greener. Analiza zgromadzonych materiałów wykazała, że NZDF stanowił narzędzie realizacji roli dobrego obywatela społeczności międzynarodowej przez Nową Zelandię w omawianym okresie i prawdopodobnie będzie nim również w najbliższej przyszłości.

The ArmedForces as an Instrument of Playing Role a Good International Citizen by New Zealand in the third Decade of the 21st Century

Keywords New Zealand, armed forces, New Zealan dArmed Forces, NZDF, a good international citizen, the third decade of the 21st century

Abstract The aim of the article is to present the New Zealand Armed Forces (NZDF) as an instrument of New Zealand's foreign policy, especially in terms of its role in playing the role of a good international citizen.. Therefore, the main research question is: What are the tasks and activities carried out by the NZDF in military operations abroad in the mid-third decade of the 21st century? Auxiliary questions include: 1) How is the role of a good international citizen defined?; 2) What are the

main assumptions of New Zealand's foreign policy?; 3) What is the place of the armed forces in the assumptions of foreign policy?; Considering this, the main research assumption is that the NZDF constitutes an instrument of New Zealand's foreign policy, which is used by this country to play the role of a good international citizen, as will be proven.
In order to answer these questions, a number of documents on the NZDF, New Zealand's foreign and defence policy were analysed, with their content examined using a realistic approach to international relations. Therefore, the following research methods are applied: behavioural, decision-making, institutional, as well as quantitative and qualitative analysis of the content of documents. The necessary literature on the subject was also used, primarily works of New Zealand scholars dealing with the issues, e.g. Robert Ayson or Beth K. Greener. All this made it possible to establish that the NZDF is an instrument for New Zealand to play the role of a good international citizen during the analysed period, and will continue to be so in the near future.

Wprowadzenie

W czasach, gdy znaczenie sił zbrojnych w stosunkach międzynarodowych ponownie rośnie, a państwa coraz częściej wykorzystują je do rozwiązywania konfliktów, zasadne jest przyjrzenie się polityce Nowej Zelandii dotyczącej użycia tych sił. Nowa Zelandia należy do grona państw małych, a te z założenia dążą do utrzymania istniejącego porządku międzynarodowego opartego na prawie, które zapewnia im ochronę. Nie mają bowiem możliwości przeciwstawienia się w sposób siłowy zakusom mocarstw, gdyby takie wobec nich się pojawiły. W związku z tym rząd Nowej Zelandii stara się na różne sposoby promować przestrzeganie podstawowych zasad prawa międzynarodowego i zachowywać aktywność na arenie międzynarodowej, mimo izolacji geograficznej. Słusznie bowiem przyjęto w drugiej dekadzie XXI wieku, że położenie geograficzne nie chroni już tego państwa przed współczesnymi zagrożeniami bezpieczeństwa.

Jednym z działań podejmowanych na arenie międzynarodowej jest wykorzystanie Sił Obronnych Nowej Zelandii (New Zealand Defence Forces – NZDF) w różnego rodzaju operacjach wojskowych poza granicami państwa. Udział ten ma na celu realizację kilku zadań: od prewencji wobec pojawiających się zagrożeń, przez ochronę linii komunikacyjnych – zwłaszcza morskich – po udzielanie pomocy państwom będącym ofiarami agresji.

Operacje te realizowane także we współpracy z partnerami uznawanymi przez władze za kluczowych dla bezpieczeństwa i obronności Nowej Zelandii. Tym samym NZDF służy również do budowania i wzmacniania relacji z wybranymi państwami. Preferowaną formą aktywności w zakresie operacji wojskowych pozostają misje pokojowe ONZ, choć ich znaczenie bywa różnie akcentowane w zależności od sytuacji politycznej, również wewnętrznej. Udział w nich stanowi dla władz argument potwierdzający, że w ten sposób Nowa Zelandia odgrywa rolę dobrego obywatela społeczności międzynarodowej. Tym samym NZDF, jako instrument polityki państwa w tym zakresie, wnosi w to istotny wkład.

Udowodnienie tej tezy jest ważnym uzupełnieniem wyników badań prowadzonych w Polsce, dotyczących zarówno Nowej Zelandii, jak i – szerzej – wykorzystania przez małe państwa sił zbrojnych do odgrywania wybranej roli międzynarodowej.

Terminologia

Współcześnie trudno byłoby kwestionować znaczenie sił zbrojnych w polityce zagranicznej państwa. Zakończył się bowiem okres korzystania z tzw. dywidendy pokojowej, a jednocześnie podważana jest teza, że rozwój prawa międzynarodowego, relacji handlowych oraz internacjonalizacja kolejnych sfer życia wyeliminuje użycie siły ze stosunków międzynarodowych. W związku z tym obserwuje się renesans znaczenia sił zbrojnych jako instrumentu polityki zagranicznej państwa i realizowania przez nie celów politycznych – za pomocą, jak to ujął Carl von Clausewitz, „innych środków" (Clausewitz, 1995, s. 23–27). Przy czym należy podkreślić, że w wypadku systemu unipolarnego i odgrywania przez USA roli światowego policjanta, jednocześnie podważana jest teza, że rozwój prawa międzynarodowego, relacji handlowych oraz internacjonalizacja kolejnych sfer życia wyeliminuje użycie siły ze stosunków międzynarodowych (Brown, 2003).

Nie ma potrzeby przywoływania szeregu definicji pojęć „polityka zagraniczna" i „siły zbrojne". Należy przyjąć za Erhardem Cziomerem, że polityka zagraniczna państwa to: „proces formułowania i realizacji interesów narodowo-państwowych w stosunku do innych państw i uczestników systemu międzynarodowego" (Cziomer, Zyblikiewicz, 2004, s. 106). Jednym ze środków jej realizacji jest siła militarna, występująca obok środków politycznych, prawnych, ekonomicznych i psychologicznych (Cziomer, Zyblikiewicz, 2004, s. 122–123). Na siłę militarną, według Ireneusza Topolskiego (Topolski, 2004, s. 29), składają się kompleks militarno-przemysłowy oraz siły zbrojne.

Według autorów *Słownika terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego* siły zbrojne to:

> wyspecjalizowany organ państwa, przeznaczony do ochrony i obrony jego interesów przez wykorzystanie go jako czynnika odstraszania przed agresją lub – w razie konieczności – prowadzenia walki zbrojnej aż do osiągnięcia założonego celu politycznego. Z punktu widzenia struktur organizacyjnych można je podzielić na: regularne i nieregularne siły zbrojne, a z punktu widzenia charakteru prowadzonych działań: na wojska operacyjne oraz siły i środki obrony terytorialnej, zaś ze względu na środowisko, w którym prowadzą działania: na wojska lądowe, siły powietrzne i marynarkę wojenną (Kaczmarek, Łepkowski, Zdrodowski, 2008, s. 121).

Autorzy definicji podkreślili, że siły zbrojne służą osiąganiu celów politycznych. W przypadku polityki zagranicznej są one wykorzystywane do wspierania realizacji interesów państwa na arenie międzynarodowej, w tym wykonywania zobowiązań międzynarodowych i sojuszniczych (Kaczmarek i in., 2008, s. 25). Należy je traktować jako środek ostateczny. Nadużywanie siły militarnej jest bowiem niedopuszczalne – zarówno z uwagi na ograniczenia wynikające z prawa międzynarodowego, jak i na konsekwencje jej użycia.

Z perspektywy podmiotu artykułu, którym jest Nowa Zelandia, przyjęto, że siły zbrojne wykorzystywane są do odgrywania roli w polityce zagranicznej nazywanej „dobrym obywatelem społeczności międzynarodowej" (*a good international citizen*). Lucyna Czechowska (2017, s. 7–22) podkreśla, że jej fundamentem jest dobra reputacja, a jej ustalenia oparte były m.in. na analitycznym modelu szacowania roli międzynarodowej zaproponowanym przez Andriya Tyushke,

Pojęcie to najlepiej scharakteryzować w ujęciu behawioralnym. Zachowania służące jej osiągnięciu i odgrywaniu takiej roli mogą przejawiać różne państwa – zarówno mocarstwa regionalne (jak Australia), jak i państwa małe, takie jak Nowa Zelandia. Zasadniczo są to państwa demokratyczne, które stawiają na pierwszym miejscu prawa człowieka i ich przestrzeganie, a także dążą do ich promocji. Preferują politykę wielostronną, promując respektowanie prawa międzynarodowego, pokojowe rozstrzyganie sporów i konfliktów oraz ochronę istniejącego porządku międzynarodowego. Niekiedy go nawet bronią, m.in. poprzez udział w operacjach wojskowych – przede wszystkim pokojowych, choć niewyłącznie (Dunne, Wheeler, 1998, s. 847–870). Naziye Dirikgil i Charalampos Efstathopoulos (2024, s. 1642–1643) podkreślają, że dla takich państw szczególnie charakterystyczny jest szacunek dla prawa do samostanowienia, solidaryzm oraz promocja rządów prawa i demokracji. Nie są one agresywne, nie grożą swoim sąsiadom, nie są zainteresowane posiadaniem broni masowego rażenia ani nie sponsorują organizacji terrorystycznych.

W przypadku Nowej Zelandii badacze często podkreślają jej duże zaangażowanie w działalność Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), gdzie państwo to prezentuje wspomniane wcześniej zachowania. Dowodem na pełnienie tej funkcji jest – jak zauważa Raymond Miller – dwukrotne zasiadanie Nowej Zelandii w Radzie Bezpieczeństwa ONZ jako niestałego członka w latach 1994–1995 i 2015–2016, a także aktywny udział sił zbrojnych w operacjach pokojowych ONZ (Miller, 2015, s. 1–25). Co istotne, działalność ta stanowi również element nowozelandzkiego *soft power*, sprzyjający rozwojowi przyjaznych relacji z innymi państwami oraz realizacji interesów gospodarczych. Operacje pokojowe ONZ nie są jednak jedyną formą wykorzystania instrumentu polityki zagranicznej Nowej Zelandii, jakim pozostają jej siły zbrojne.

Założenia dotyczące używania NZDF w ramach polityki zagranicznej państwa w trzeciej dekadzie XXI wieku

Kluczowym dokumentem, w którym określono rolę, jaką NZDF mają odgrywać w najbliższych latach, jest wydana w 2023 roku pierwsza w historii *Strategia bezpieczeństwa narodowego Nowej Zelandii.* Siły zbrojne zostały w niej przywołane pięciokrotnie. Dwukrotnie w kontekście głównych interesów bezpieczeństwa państwa, z zadaniami obejmującymi rozmieszczenie w celu wsparcia Ukrainy jako państwa realizującego swoje prawo do samoobrony oraz utrzymywanie zdolności do działań w kraju, w regionie i na świecie – w odpowiedzi na pojawiające się zagrożenia bezpieczeństwa oraz dla wsparcia partnerów (Security Together, 2023, s. 19). Podkreślono również znaczenie gotowości do reagowania kryzysowego na terenie południowego Pacyfiku w przypadku wystąpienia katastrof naturalnych oraz udzielania pomocy państwom dotkniętym ich skutkami, będącymi konsekwencją zmian klimatu (Security Together, 2023, s. 26). Wskazano ponadto na konieczność zabezpieczenia linii komunikacyjnych na morzach i oceanach (Security Together, 2023, s. 27).

Analizując te zapisy w kontekście odgrywania omawianej roli, należy podkreślić, że:

1. Siły zbrojne mają wspierać realizację prawa do samoobrony, co oznacza, że Nowa Zelandia jednoznacznie opowiedziała się po stronie Ukrainy jako państwa dotkniętego agresją i stara się jej pomóc, wykorzystując środek ostateczny, jakim są siły zbrojne.
2. Priorytetowe znaczenie dla sił zbrojnych mają zdolności do działania w regionie południowego Pacyfiku w przypadku wystąpienia katastrof naturalnych związanych ze zmianami klimatu, a więc do niesienia pomocy humanitarnej państwom i narodom nimi dotkniętym.
3. Zapewnienie ochrony wolności żeglugi służyć ma zarówno Nowej Zelandii, jak i innym państwom korzystającym z handlu drogą morską.

Tym samym autorzy *Strategii* w sposób jednoznaczny wskazują na zachowania charakterystyczne dla dobrego obywatela społeczności międzynarodowej. Mają być one demonstrowane m.in. przy użyciu NZDF.

Więcej informacji na ten temat należy szukać w dokumentach, które można uznać za strategie sektorowe. Pierwsza z nich dotyczy polityki zagranicznej, a druga – polityki obronnej i zadań sił zbrojnych. Warto przy tym porównać Strategię polityki zagranicznej Nowej Zelandii na lata 2020–2024 z kolejnym dokumentem tego typu, przyjętym w 2024 roku, ponieważ powstały one w odmiennych kontekstach politycznych. W dokumencie z 2020 roku, opracowanym w okresie rządów koalicji z Partią Pracy na czele, na pierwszym miejscu wśród celów Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Handlu wskazano wzmacnianie i ochronę międzynarodowego porządku oraz instytucji opartych na prawie (Strategic Intentions, 2020, s. 17). O bezpieczeństwie pisano w każdym z siedmiu priorytetowych kierunków polityki. Nie wchodząc w rozważania szczegółowe, podkreślić należy, że siły zbrojne miały wnosić swój wkład w międzynarodowe operacje wojskowe i operacje pokojowe, których celem będzie ograniczanie i unikanie zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa oraz wkład w budowę stabilnego środowiska międzynarodowego. Zwrócono również uwagę na znaczenie obrony międzynarodowego porządku opartego na prawie oraz na potrzebę działań mających na celu zwalczanie nielegalnej imigracji (Strategic Intentions, 2020, s. 27).

W 2023 roku odbyły się wybory parlamentarne, które doprowadziły do zmiany rządu w Nowej Zelandii. Utworzono wówczas koalicję z Partią Narodową na czele. W przyjętej *Strategii polityki zagranicznej na lata 2024–2028* Ministerstwo Obrony wskazano jako jednego z głównych partnerów – drugiego pod względem ważności – w realizacji celów polityki zagranicznej w obszarze bezpieczeństwa (Strategic Intentions, 2024, s. 9).

Wskazano jednoznacznie na prymat bezpieczeństwa nad ekonomią, co jest przełomem w dotychczasowej polityce Nowej Zelandii. Za najważniejsze uznano: troskę o terytorium państwa i jego obywateli – zarówno w kraju, jak i za granicą, ochronę międzynarodowego systemu bezpieczeństwa opartego na prawie oraz szczególne zainteresowanie stabilnością regionu Pacyfiku i Indo-Pacyfiku (Strategic Intentions, 2024, s. 8 i 11).

Działania w każdym z tych obszarów omówiono szerzej, wskazując m.in. na potrzebę zwiększenia zaangażowania w zwalczanie terroryzmu oraz ochronę ładu międzynarodowego. Tym samym NZDF stały się przełomem w dotychczasowej polityce Nowej Zelandii.

Zawartość obu dokumentów jasno wskazuje nie tylko na znaczenie NZDF, lecz także na istnienie w nowozelandzkiej polityce zagranicznej szerokiego konsensusu w zakresie podstawowych kierunków działań państwa. Zmianie ulegają jedynie akcenty, co od lat podkreślają badacze (Headley, Reitzig, 2012).

Siły Obronne Nowej Zelandii

Podstawowe informacje na temat NZDF można znaleźć w publikowanym każdego roku raporcie (Annual Report, 2023). Zgodnie z danymi za 2023 rok, siły zbrojne Nowej Zelandii składały się z trzech rodzajów wojsk: Marynarki Wojennej, liczącej 2047 żołnierzy i 775 rezerwistów; Wojsk Lądowych – 4234 żołnierzy i 2065 rezerwistów; oraz Sił Powietrznych – 2388 żołnierzy i 420 rezerwistów. Łącznie dawało to 8669 żołnierzy służby czynnej i 3260 rezerwistów. Uwzględniając dodatkowo 3067 pracowników cywilnych, całe NZDF liczyły 14 996 osób. Siły zbrojne posiadały zdolności do działania w domenie morskiej, lądowej, powietrznej i kosmicznej. Zgodnie z *Annual Report 2023* (s. 18–21, 32) NZDF realizowały trzy główne zadania:

- wspieranie wysokiego poziomu życia Nowozelandczyków i odporności społeczeństwa poprzez świadczenie usług na terenie państwa (np. w sytuacji katastrof naturalnych) oraz wsparcie weteranów,
- ochronę interesów narodowych Nowej Zelandii, w tym obronę granic, zwalczanie terroryzmu i ochronę linii komunikacyjnych, zwłaszcza morskich,
- wspieranie międzynarodowego porządku opartego na prawie.

Ostatnie z wymienionych zadań jest kluczowe z perspektywy prowadzonych rozważań, a jego realizacja zostanie omówiona w odrębnym punkcie. W tym miejscu należy natomiast przeanalizować, jakie działania – i w jaki sposób – NZDF powinny prowadzić w tym zakresie.

Informacje dotyczące zasad użycia NZDF w operacjach wojskowych poza granicami państwa można znaleźć w *Doktrynie Obronnej Nowej Zelandii* (*New Zealand Defence Doctrin*e, 2012). Podano w niej, że siły zbrojne mogą uczestniczyć zarówno w operacjach bojowych (*combat*), jak i stabilizacyjnych (*stability and support*), w których działania zbrojne stanowią element operacji, lecz nie jej istotę. Wszystkie operacje muszą być prowadzone zgodnie z prawem międzynarodowym, prawem wewnętrznym oraz przepisami państwa-gospodarza, co pozwala utrzymać wizerunek Nowej Zelandii jako dobrego obywatela społeczności międzynarodowej. Użycie siły powinno następować na podstawie decyzji Rady Bezpieczeństwa ONZ lub w ramach nieodłącznego prawa do obrony indywidualnej lub kolektywnej.

W wydanej w 2023 roku strategii sektorowej dotyczącej polityki obronnej, towarzyszącej *Strategii bezpieczeństwa narodowego*, opisano rolę sił zbrojnych w realizacji zadań m.in. na rzecz Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Handlu. Wskazano trzy zadania polityki obronnej: ochrona i wsparcie realizacji interesów Nowej Zelandii w regionie, w szczególności na Pacyfiku (Południowy Pacyfik), udział w działaniach zbiorowych na rzecz ochrony interesów i wartości istotnych dla Nowej Zelandii oraz reagowanie na wydarzenia zachodzące w kraju, w regionie i na świecie (Defence Policy, 2023, s. 11–12). Widać wyraźnie, że wszystkie trzy cele są bezpośrednio związane

z aktywnością na arenie międzynarodowej. Wśród zadań Ministerstwa Obrony wymieniono też budowanie partnerstw z państwami kluczowymi dla bezpieczeństwa i obronności Nowej Zelandii.

Biorąc pod uwagę wskazane zadania, NZDF musi być zdolne do obrony terytorium państwa i jego wód, a także do wnoszenia wkładu w operacje międzynarodowe – w tym prewencyjne – zarówno we współpracy z partnerami, jak i samodzielnie na obszarze południowego Pacyfiku. W dokumencie wspomniano również o możliwości rozmieszczania wojsk i udziale w działaniach bojowych. W związku ze zmianami zachodzącymi na świecie kluczowe znaczenie ma zdolność do obrony porządku opartego na prawie. Podkreślono ponadto potrzebę uczestnictwa w operacjach reagowania kryzysowego oraz utrzymywania stałej obecności na Antarktydzie (Defence Policy, 2023, s. 30–32).

NZDF muszą dysponować odpowiednimi zdolnościami do realizacji wszystkich wskazanych zadań. Zapisy odnoszące się do tego zagadnienia znalazły się w *Założeniach rozwoju sił zbrojnych w perspektywie 15-letniej*. We wstępie dokumentu stwierdzono, że rozwój NZDF jest niezbędny, bowiem według stanu na 2023 rok nie odpowiadały one potrzebom, zwłaszcza w zakresie zaangażowania w zwalczanie zagrożeń na poziomie regionalnym i globalnym. Jako główne założenia przyświecające zmianom w NZDF przyjęto:

- potrzebę skrócenie czasu na planowanie i reakcję,
- konieczność aktywnego uczestnictwa NZDF w budowie partnerstw na arenie międzynarodowej,
- utrzymanie gotowości bojowej (*combat readiness*),
- zapewnienie stabilnego i zwiększonego finansowania obronności (Future Force, 2023, s. 10).

Powyższe założenia mają przełożyć się na osiągnięcie przez NZDF wyższych niż w 2023 roku zdolności:

- bojowych,
- do prowadzenia kilku operacji w tym samym czasie (np. misji zagranicznych),
- elastyczności (odpowiedź na różne rodzaje zagrożeń),
- odporności (w szczególność do zapewnienia zdolności bojowych np. w wypadku przecięcia łańcucha dostaw),
- skalowalności (dostosowywania struktur, wielkości itp. do potrzeb w zależności od zagrożenia),
- budowania partnerstw (współpraca z siłami zbrojnymi innych państw, w szczególności w regionie),
- nowoczesności (pozyskiwanie technologii wojskowych jeszcze przed ich popularyzacją, czy wykorzystywaniu przez przeciwników),
- sprawności systemowej (łatwość wykorzystania, naprawy i utrzymania sprzętu, technologii itp.).

Wszystkie osiem zdolności oceniono pod względem ich znaczenia dla NZDF. Najwyższą rangę nadano zdolności do prowadzenia kilku operacji jednocześnie, następnie nowoczesności i odporności. W konsekwencji NZDF ma być wojskiem nowoczesnym, odpornym i zdolnym do

realizacji wielu zadań równocześnie. Takie ujęcie w pełni odpowiada potrzebom aktywności Nowej Zelandii na arenie międzynarodowej, zgodnie z założeniami polityki zagranicznej na rzecz bezpieczeństwa. Jednoznacznie wskazano, że NZDF musi posiadać odpowiednio wyszkolony i wyekwipowany personel, aby prowadzić operacje wojskowe o różnym charakterze – od reagowania kryzysowego w przypadku katastrof naturalnych po działania zbrojne w warunkach konfliktu (Future Force, 2023, s. 9–10).

Nie ma więc wątpliwości, że NZDF mają być instrumentem realizacji preferowanej roli Nowej Zelandii na arenie międzynarodowej. Rola ta – według nowozelandzkich badaczy – od lat pozostaje niezmienna. Jest nią dobry obywatel społeczności międzynarodowej, a siły zbrojne stanowią instrument służący jej odgrywaniu (Elliot, Cheeseman, 2004, s. 256; Harris, 2015, s. 48–49).

Wykorzystanie NZDF na arenie międzynarodowej

Warto porównać wykorzystania NZDF jako instrumentu polityki zagranicznej Nowej Zelandii w drugiej dekadzie XXI wieku z sytuacją w dekadzie trzeciej, aby sprawdzić, czy widoczny jest wspomniany konsensus polityczny w zakresie polityki zagranicznej. W Raporcie dotyczącym NZDF za rok fiskalny 2015–2016 podano, że kontyngenty NZDF wykonywały 14 operacji poza granicami państwa, w których uczestniczyło ok. 230 osób (Annual Report, 2016). Przyjmując, że rotacja następowała co pół roku, liczba uczestników mogła wynosić około 460 żołnierzy, co stanowiło ok. 5% stanu osobowego wojsk operacyjnych. Kontyngenty były zwykle niewielkie, a wydatki na ich utrzymanie wyniosły około 37 mln NZD (Annual Report, 2016, s. 67). Na podstawie miejsc stacjonowania można stwierdzić, że NZDF realizował operacje zagraniczne w ramach odgrywania roli dobrego obywatela społeczności międzynarodowej w regionach i państwach ważnych dla interesów gospodarczych Nowej Zelandii oraz jej pozycji w ONZ. Ten nowozelandzki pragmatyzm trafnie wyjaśnił jeden z „misjonarzy", Greg Allnutt (2012), który we wspomnieniach napisał, że NZDF wykonuje różnorodne zadania – nie tylko w ramach operacji pokojowych, choć to właśnie one stanowią ich wizytówkę. Dlatego jako podstawową rolę NZDF w ramach odgrywania roli dobrego obywatela społeczności międzynarodowej wskazuje się udział w operacjach pokojowych ONZ (Greener, 2015).

W 2023 roku NZDF uczestniczył w 11 operacjach wojskowych poza granicami państwa. Jeśli jednak uwzględnić cztery misje realizowane na Bliskim Wschodzie, łączna liczba operacji wyniosłaby 14 – tyle samo co w 2016 roku (Annual Report, 2023, s. 52–53). Żołnierze prowadzili operacje na Antarktydzie, w Zjednoczonym Królestwie, Izraelu, Libanie i Syrii, na Bliskim Wschodzie, w Republice Korei, na półwyspie Synaj, w Południowym Sudanie, Japonii, Wyspach Salomona, w regionie południowego Pacyfiku oraz w Południowo-Wschodniej Azji. Ponadto działało 11 attachatów przy placówkach dyplomatycznych, m.in. w Australii, Chinach, Singapurze, Japonii, USA, Wielkiej Brytanii czy Belgii. Ich działalność wspierała realizację celu, jakim jest rozwijanie partnerstw międzynarodowych.

Podobnie jak w 2016 roku, kontyngenty nie były liczne, ale zapewniały obecność, a tym samym wkład Nowej Zelandii we wspieranie międzynarodowego systemu bezpieczeństwa opartego

na prawie oraz w zwalczanie zagrożeń dla bezpieczeństwa. Autorzy Raportu z 2023 roku krótko scharakteryzowali prowadzone misje, w większości wypadków, nie podając wielkości kontyngentów (Annual Report, 2023, s. 56–57):

1. Operacja TĪEKE – 29-osobowy kontyngent stacjonujący w Zjednoczonym Królestwie. Jego uczestnicy prowadzą misję szkoleniową dla żołnierzy ukraińskich z obsługi lekkich dział L119. Podkreślono, że w ten sposób wspierają państwo napadnięte przez Rosję, realizujące swoje prawo do samoobrony (do 97 żołnierzy).
2. Operacja Pukeko – kontyngent realizujący zadania w zakresie bezpieczeństwa morskiego na wodach regionu Bliskiego Wschodu, we współpracy z partnerami, w szczególności ze Zjednoczonym Królestwem. Działania te służą ochronie kluczowych linii komunikacyjnych, istotnych dla interesów Nowej Zelandii. Personel NZDF wspiera dowodzenie operacją (do 6 żołnierzy).
3. Operacja Gallant Phoenix – kontyngent rozmieszczony w Jordanii, udzielający wsparcia informacyjnego i wywiadowczego w ramach działań przeciwko organizacjom terrorystycznym (do 10 żołnierzy).
4. Operacja Troy – kontyngent wsparcia logistycznego i administracyjnego na Bliskim Wschodzie, obsługujący inne nowozelandzkie kontyngenty działające w tym regionie.
5. Operacja Scoria – kontyngent w ramach operacji ONZ w Izraelu, Libanie i Syrii (UNTSO) (do 8 żołnierzy).
6. Operacja Sudden – kontyngent uczestniczący w misji pokojowej ONZ w Południowym Sudanie (UNMISS) (do 3 żołnierzy).
7. Operacja Farad – kontyngent w ramach Międzynarodowych Sił Obserwacyjnych na Półwyspie Synaj, składający się m.in. z kierowców, saperów i oficerów pełniących służbę w dowództwie misji (do 28 żołnierzy).
8. Operacja Monitor – kontyngent w ramach misji ONZ w Republice Korei, liczący od 6 do 12 żołnierzy NZDF, monitorujących realizację porozumienia o zawieszeniu broni między Koreami.
9. Operacja Whio – kontyngent złożony z żołnierzy Sił Powietrznych i Marynarki Wojennej stacjonujących w Japonii, monitorujących przestrzeganie sankcji ONZ wobec Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej.
10. Operacja SIAST – kontyngent na Wyspach Salomona, wspierający utrzymanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w ramach międzynarodowej operacji państw regionu Pacyfiku (do 4 żołnierzy).
11. Operacja Mohua – kontyngent stacjonujący w Bagdadzie, Kuwejcie i Katarze, uczestniczący w operacji *Inherent Resolve*, której celem jest walka z tzw. Państwem Islamskim (*Deployments*, 2025; *Operations & Engagements*, 2025).

Analizując rozmieszczenie kontyngentów NZDF, warto zauważyć także niewspomnianą wcześniej operację na Antarktydzie, związaną z obsługą nowozelandzkiej bazy naukowej (do 220 żołnierzy). Największe zaangażowanie operacyjne NZDF odnotowano jednak w regionie Bliskiego Wschodu. Należy do nich doliczyć dwie opisywane w Raporcie oddzielnie – na półwyspie Synaj

oraz w Izraelu, Libanie i Syrii – co łącznie daje sześć operacji w tym regionie. Również sześć prowadzono w regionie Pacyfiku, od Antarktydy po Japonię, natomiast po jednej – w Afryce i w Europie. Można zatem stwierdzić, że dla NZDF priorytetowe znaczenie mają dwa obszary działań: najbliższy geograficznie region Pacyfiku, szczególnie południowego, oraz bardziej odległy Bliski Wschód. Oba kierunki są w pełni zgodne z założeniami nowozelandzkiej polityki zagranicznej, obejmującymi m.in. ochronę kluczowych szlaków morskich, zwalczanie terroryzmu oraz rozwijanie partnerstw międzynarodowych. Wsparcie udzielane Ukrainie natomiast jednoznacznie demonstruje przywiązanie Nowej Zelandii do prawa międzynarodowego. Wyraźnie widoczna jest również równowaga między udziałem NZDF w operacjach prowadzonych pod egidą ONZ a zaangażowaniem w działania realizowane we współpracy z najważniejszymi partnerami politycznymi.

Wydatki na obronność w okresie rozliczeniowym 2022/2023 wyniosły 3,242 mld USD, co stanowiło 1% PKB. W latach 2018–2019 wskaźnik ten sięgał około 1,3% PKB, w związku z realizacją programu modernizacji i zakupów sprzętu wojskowego przyjętego jeszcze przez poprzedni rząd. W kolejnych latach nakłady zaczęły spadać, pozostając na poziomie zdecydowanie niewystarczającym wobec potrzeb NZDF wynikających z nowych dokumentów strategicznych. W związku z tym w przywoływanych strategiach sektorowych wskazano na konieczność systematycznego zwiększania wydatków obronnych. Warto zauważyć, że koszt operacji prowadzonych poza granicami państwa w latach 2022–2023 wyniósł 37 mln NZD, czyli tyle samo co w 2016 roku (Annual Report, 2023, s. 98–100). Niestety ze względu na brak danych dotyczących liczebności poszczególnych kontyngentów nie jest jednak możliwe dokładne porównanie ich łącznej wielkości ze stanem z lat 2015–2016. Częściowe dane z 2024 roku oraz informacje dotyczące finansowania pozwalają stwierdzić, że zaangażowanie NZDF w działania na arenie międzynarodowej utrzymuje się na zbliżonym poziomie, co potwierdza kontynuację roli dobrego obywatela społeczności międzynarodowej. Biorąc więc pod uwagę ambitne zapowiedzi nowego rządu dotyczące wzmocnienia sił zbrojnych, które obecnie nie są w pełni przygotowane do sprostania współczesnym wyzwaniom, można oczekiwać znacznego wzrostu wydatków obronnych i aktywności NZDF na arenie międzynarodowej – w tym potencjalnie większych kontyngentów wojskowych.

Podsumowanie

Przeprowadzona analiza prowadzi do jednoznacznego wniosku: NZDF stanowią instrument odgrywania przez Nową Zelandię roli dobrego obywatela społeczności międzynarodowej. Potwierdzają to zarówno cechy charakterystyczne tej roli, jak i ich przełożenie na założenia nowozelandzkiej polityki zagranicznej oraz miejsce, jakie zajmują w niej siły zbrojne. Ujmując rzecz syntetycznie, można stwierdzić, że:

1. NZDF poprzez udział w licznych operacjach wojskowych na świecie – szczególnie na Bliskim Wschodzie i w regionie Pacyfiku – wnoszą istotny wkład w obecność Nowej Zelandii na arenie międzynarodowej. Uczestnicząc w rozwiązywaniu kluczowych problemów bezpieczeństwa globalnego, działają we współpracy z partnerami, których znaczenie dla bezpieczeństwa i rozwoju gospodarczego Nowej Zelandii jest naturalne i dowodzi

pragmatyzmu jej polityki zagranicznej. Działania te wpisują się w odgrywanie roli dobrego obywatela społeczności międzynarodowej, służąc jednocześnie realizacji interesów narodowych i budowie pozytywnego wizerunku państwa.

2. Kontyngenty wystawiane przez NZDF cechuje mała liczebność i wysoka specjalizacja, co sprawia, że są cenione przez partnerów międzynarodowych – zarówno w operacjach szkoleniowych, jak i bojowych (szczególnie w przypadku nowozelandzkich sił specjalnych). Swoją wartość w tym zakresie udowodniły m.in. w Afganistanie, a wcześniej w takich miejscach jak Timor Wschodni czy Wietnam. Aby jednak móc nadal skutecznie realizować powierzone zadania, NZDF wymagają zwiększenia liczebności i modernizacji wyposażenia. Bez tego nie będą w stanie prowadzić równocześnie kilku operacji na większą skalę poza granicami państwa ani działać samodzielnie w regionie Pacyfiku. Okres korzystania przez Nową Zelandię z „dywidendy pokojowej" dobiegł końca.
3. Pozytywny wizerunek państwa na arenie międzynarodowej, budowany m.in. poprzez działania NZDF jako obrońcy porządku opartego na prawie i wspierającego ofiary agresji, ma dla Nowej Zelandii – jako państwa małego – ogromne znaczenie. Wzmacnia jej bezpieczeństwo, zwiększa zaufanie partnerów i umożliwia liczenie na pomoc w sytuacji zagrożenia suwerenności lub wystąpienia czynników niekorzystnych dla dobrobytu obywateli. Przyczynia się również do rozwoju gospodarczego, m.in. poprzez wzrost turystyki, której sprzyja pozytywny wizerunek Nowej Zelandii jako państwa odpowiedzialnego i zaangażowanego w utrzymanie pokoju.
4. Biorąc pod uwagę decyzje nowego rządu Nowej Zelandii podjęte w 2025 roku – w szczególności dotyczące zwiększenia finansowania sił zbrojnych – można przyjąć, że NZDF pozostaną instrumentem realizacji wskazanej roli w kolejnych latach. Niewykluczone, że nacisk na jej odgrywanie będzie jeszcze większy, m.in. poprzez zwiększenie liczebności kontyngentów uczestniczących w operacjach poza granicami państwa.

Bibliografia

Allnutt, G. (2012). *Keeping the peace. A Kiwi's modern conflict experience*. Christchurch: John Douglas Pub.

Ayson, R. (2004). New Zealand: armed to make a difference? W: L. Elliot, G. Cheeseman (red.), *Forces for good. Cosmopolitan militaries in the twenty-first century* (s. 250–262). Manchester: Manchester University Press.

Balcerowicz, B. (2006). *Siły zbrojne w państwie i stosunkach międzynarodowych*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Balcerowicz, B. (2010). *Siły zbrojne w stanie pokoju, kryzysu, wojny*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Brown, S. (2003). *The Illusion of control. Force and foreign policy in the 21st century.* Washington: Brookings Institution Press.

Clausewitz, C. (1995). *O wojnie*. Lublin: Wydawnictwo Test.

Czechowska, L. (2017). Mały mocarz: Nowa Zelandia jako przykład roli międzynarodowej osiągniętej dobrą reputacją. *Atheneum*, *54*, 7–22.

Cziomer, E., Zyblikiewicz L. (2004). *Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Deployments. Pobrane z: https://www.defence.govt.nz/our-work/partner/deployments/ (2.01.2025).

Dirikgil, N., Efstathopoulos, C. (2024). Good international citizenship and the protection of internally displaced persons: examining Kenya's law and Policy. *The International Journal of Human Rights*, *28* (10), 1640–1661.

Evans, G. (2022). *Good International Citizenship. The Case for Decency*. Melbourne: Monash University Publishing.

Greener, B.K., *Peacekeeping Contributor Profile: New Zealand*. Pobrane z: https://www.providingforpeacekeeping.org/2014/04/03/contributor-profile-new-zealand/ (5.01.2025).

Harris, H. (2015). *New Zealand Identity and New Zealand-Japan Relations: 1945–2014*. Wellington: Victoria University of Wellington.

Headley, J., Reitzig, A. (2012). Does foreign policy represent the views of the public? Assessing public and elite opinion on New Zealand's foreign policy. *Australian Journal of International Affairs*, *66* (1), 70–89.

Kaczmarek, J., Łepkowski, W., Zdrodowski, B. (red.) (2008). *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego.* Warszawa: Wydawnictwo Adam Marszałek.

Miller, R. (2015). *Democracy in New Zealand*. Auckland: Auckland University Press.

Ministry of Defence (2023). *Defence Policy and Strategy Statement 2023.*

Ministry of Defence (2023). *Future Force Design Principles 2023.*

Ministry of Defence (2023). *Pūrongo ā t au Annual Report 2023.*

New Zealand Defence Force (2012). *New Zealand Defence Doctrine*.

New Zealand Defence Forces (2016). *The 2015-2016 Annual Report for the year ended.*

New Zealand Foreign Affairs & Trade (2020). *Strategic Intentions 2020–2024*.

New Zealand Foreign Affairs & Trade (2024). *Strategic Intentions 2024–2028*.

New Zealand Goverrment (2023). *Security Together, New Zealand's National Security Strategy 2023–2028*.

Operations & Engagements. Pobrane z: https://www.nzdf.mil.nz/nzdf/operations-and-engagements (2.01.2025).

Overseas Operations. Pobrane z: www.nzdf.mil.nz/ (7.01.2025).

Topolski, I. (2004). *Siła militarna w polityce zagranicznej Federacji Rosyjskiej*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

Vaughn, B.R. (2012). *The United States and New Zealand: Perspectives on a Pacific Partnership*. Wellington: Ian Axford Fellowships in Public Policy.

Wheeler, N.J., Dunne, T. (1998). Good international citizenship: a third way for British foreign Policy. *International Affiars*,*74* (4), 847–870.

Zięba, R. (red.) (2005). *Wstęp do teorii polityki zagranicznej państwa.* Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.

Cytowanie

M. Lasoń (2025). Siły zbrojne jako instrument odgrywania roli dobrego obywatela społeczności międzynarodowej przez Nową Zelandię w trzeciej dekadzie XXI wieku. *Acta Politica Polonica*, *2* (60), 65–76. DOI: 10.18276/ap.2025.60-04.

Acta Politica Polonica nr 2/2025 (60) | www.wnus.usz.edu.pl/ap | 77–93

ISSN (print): 2451-0432 | ISSN (online): 2719-4388 | DOI: 10.18276/ap.2025.60-05

Foreign exchange rate reforms and economic growth in Nigeria: Further reassessment

Rasheed Oyaromade

Osun State University
Department of Economics, Osogbo, 230001, Nigeria
E-mail: rasheed.oyaromade@uniosun.edu.ng

Habeeb Oladayo Adewoyin

Osun State University
Department of Economics, Osogbo, 230001, Nigeria
E-mail: adewoyinoladayo@gmail.com

Keywords foreign exchange rate, economic growth, ARDL, Nigeria

Abstract This study examines the impact of foreign exchange rate reforms on economic growth in Nigeria. In this process, gross domestic product was used as a proxy for economic growth. The real effective exchange rate, net trade in goods and services, general government final consumption expenditure, and domestic credit to the private sector were used as independent variables. All the variables achieved stationarity at unequal forms, and therefore confirm that the persistence shock is not an infinite memory. The Bounds test of cointegration was used due to the mixed stationarity of the variables. The result of the Bounds cointegration test showed that there is no cointegration, which led to the autoregressive distributed lag (ARDL) short-run model that measures the short-run impact of foreign exchange rate reform on economic growth in Nigeria. The model was then estimated as short run model without cointegration. The estimated coefficient of the model showed that log of GDP is significantly and positively influenced by its own value with one lag. Also, the current value of the log of domestic credit to private sector positively influences GDP (LGDP), but this effect is not significant. The real exchange rate has a negative and significant impact on gross domestic product with a lag in the short run. On the contrary, its current value has a positive and non-significant relationship with gross domestic product. The value of the coefficient of determination, which is 99.8% shows that the model is a good fit. For Nigeria, the need for maintaining external competitiveness and promoting growth remains a delicate task for policy-makers, as it involves managing an exchange rate regime accompanied by other consistent macroeconomic policies. Based on these results, it is recommended that appropriate monetary and fiscal measures be implemented to ensure that the real exchange rate has more impact on economic growth should be put in place.

Introduction

The effects of a desirable exchange rate regime on economic growth have attracted the attention of economists, politicians and ordinary citizens. Economic growth is a complex phenomenon affected by several variables, such as social, economic, political, and cultural factors. The literature

on economic growth shows diverse channels through which growth can be achieved. Prominent channels through which Nigeria, as a developing African country, can achieve economic growth are international trade and foreign exchange management. International trade accelerates economic growth through foreign exchange earnings and market stimulus (Adewuyi, 2002).

There is no country worldwide that can live in absolute economic independence. The economies of the world are interrelated in one way or the other, be it in terms of trade (imports and exports), foreign exchange (FOREX), foreign direct investment (FDI) and many more. During international trade, foreign exchange plays an important role and therefore, the price (value) of foreign currency in terms of the local currency is very important in understanding the dynamics of growth in all countries. Strong evidence on the alignment between the exchange rate and the growth of per capita output in developing nations abounds (Babatolu, 2015).

Due to the economic costs that can result from exchange rate volatility, most countries have engaged in exchange rate reforms. In particular, many Sub-Saharan African countries have moved towards the independence of their Central Banks to adopt different forms of exchange rate systems. This situation has allowed some of these countries to achieve sustainable levels of growth and development, whereas some have become worse-off. Like other developing countries, the exchange rate arrangement in Nigeria has undergone significant changes over the past four decades. Policymakers in the country have continued to initiate key reforms in the management of the exchange rate with a view to promoting the competitiveness of the domestic economy.

Dada and Oyeranti (2012) assert that the exchange rate policy in Nigeria has passed through significant transformations, from the post-independence era, through the 1970s period of oil boom, to the floating system in 1986. As the apex monetary authority in Nigeria, the Central Bank of Nigeria (CBN) is saddled with the responsibility of exchange rate management and has periodically intervened in the foreign exchange market to achieve specific objectives. One of the strategic reforms in the exchange rate regime was initiated under the Structural Adjustment Programme (SAP) of 1986, which allowed market forces of demand and supply to play an important role in exchange rate determination. This regime assumes the presence of an invisible hand in the foreign exchange market, and that the exchange rate adjusts automatically to clear any deficit or surplus in the market. Before this reform, the fixed exchange regime in operation was believed to have induced an overvaluation of the naira; this engendered significant distortions in the economy and gave vent to massive importation of finished goods, with adverse consequences for domestic production, the balance of payments position, and the nation's external reserves level.

The SAP, which encompasses exchange rate liberalization among other reforms, has since led to the massive depreciation of the naira. Iyoboyi and Muftau (2014) observed that the adoption of SAP prompted the depreciation of the naira in order to achieve a realistic exchange rate capable of enhancing macroeconomic performance. Basically, economic theory recognizes that depreciation is expected to impact positively on exports given that it is believed to attract foreign demand. The actualization of a realistic exchange rate to stimulate aggregate demand has remained a major concern in the Nigerian economy.

Chang and Tan (2008) posit that the availability of sound and appropriate exchange rate policy is a prerequisite for improved macroeconomic performance. Thus, deviation from the rates of exchange considered appropriate or realistic tends to generate costs for the economy, in terms of decline in aggregate demand and poor economic performance. The policy measures have different implications in a fixed exchange rate regime compared to a a floating exchange rate regime. It is unanimously agreed in economic literature that fiscal policy is relatively ineffective in a floating exchange rate regime compared to fixed exchange rate regime, while monetary policy is very effective in a floating exchange rate regime compared to a fixed exchange regime.

Foreign exchange rate has a strong relationship with the trade balance, and hence, a balance of trade translates to economic growth As illustrated by Ogunleye (2008), the success of currency depreciation in promoting the trade balance largely depends on switching demand in the proper direction and amount, as well as on the capacity of the home economy to meet the additional demand by supplying more goods. Thus, promoting the trade balance translates to economic growth. The net balance between a country's imports and exports represents a significant share of the gross domestic product (GDP); thus, international trade is correlated with economic growth. In an open economy, the development of foreign trade greatly impacts GDP growth Poprawić na: (Li et al., 2010). The innovation-based growth model of Aghion and Howitt (1992) suggests that international trade provides opportunities for innovation and consequently leads to technological improvements. In the same vein, Romer (1990) argues that international trade enables countries to import intermediate inputs from abroad that are not invented domestically, which can help to foster productivity in the manufacturing sector.

Ghura and Grennes (1993) found that persistent real exchange rate misalignment has been a major factor behind the slow growth in Africa and Latin America, whereas sensible macroeconomic factors, such as trade and exchange rate policies, were behind the rapid growth experienced by Asia and South Asian region. The real exchange rate can facilitate economic growth, but cannot sustain economic growth by itself. However, an appropriate real exchange rate policy can be an important enabling condition for a country seeking to capitalize on opportunities for growth (Eichengreen, 2007).

It is a popular view in economic literature that the exchange rate plays an important role in predicting the extent and dimension of aggregate demand, given its impact on the net-exports component of aggregate demand. Thus, exchange rate variations trigger the economic growth of a country. The effects of trade balance on economic growth have also become an important indicator of a country's competitiveness, and they are important in assessing the country's economy and its relations with the rest of the world (Topalli, Dogan, 2016; Kang, Shambaugh, 2016). From the foregoing, it is therefore the objective of this study to examine the impact of foreign exchange rate reforms on economic growth in Nigeria.

The paper is organized as follows. Section I consists of the introduction. Section II contains a brief theoretical and empirical literature review. Section III describes the theoretical framework, model specification, and method of data analysis. Section IV presents the empirical results and their discussion. Section V provides the conclusion and recommendations.

1. Literature review

1.1 Theoretical review

There is no consensus on choosing the most suitable exchange rate regime to maintain macroeconomic stability. Particular characteristics possessed by each country have continued to determine its appropriate system of exchange rate. Because of different institutions and settings, as well as a well-developed insurance market, the developed nations have been able to adopt a free-floating exchange rate regime. In contrast, the developing countries have not been able to successfully adopt the same system due to the undeveloped nature of their insurance market, which is unable to absorb the risks from exchange rate volatility. Furthermore, an adequate measure of volatility is also difficult to establish. Hence, several studies that have been carried out do not present clear criteria regarding the use of nominal or real exchange rates and their effects on economic growth. This difficulty arises from the fact that the way through which exchange rate regimes can affect economic growth is not clearly articulated by economic theory. It can be inferred theoretically that economic growth can be enhanced by adopting the right exchange rate regime.

Less research has been conducted relating to the exploration of the topic of exchange rates and growth, probably as a result of the fact that nominal variables are considered to be unrelated to longer-term growth performance (Levy-Yeyati, Sturzenegger, 2001). In their study, they explored the implications for macroeconomic variables of choosing a particular exchange rate arrangement by assessing the impact of exchange rate regimes on inflation, money growth, real interest rates, and real output growth. They found that there is a correlation between exchange rate and output growth, even though the influence might not be very clear. In another study carried out by Huang and Malhtora (2004) on 12 developing Asian countries and 18 advanced European countries over the period of 1976-2001, they found two interesting trends. Firstly, that the choice of exchange rate regimes did not have a significant impact on economic growth in European nations, although more flexible regimes were associated with higher growth. Secondly, developing countries in Asia which adopted a managed float seemed to outperform other countries in the area which adopted different regimes. Hence, their study concluded that exchange rates do impact economic growth, but may depend on how developed the economy is. Another type of uncertainty for private agents seems to appear as a result of the fluctuations incorporated by the real exchange rate, and therefore, it is less preferred than the nominal exchange rate (Vanelle, 2001).

1.2. Empirical review

Various results have been presented by researchers on the impact of exchange rate reforms on economic growth, with the adoption of different methodologies. Some authors found a positive relationship between exchange rate and economic growth, while some authors findings show a negative relationship. Moreover, some studies show no exact relationship, while others revealed mixed results.

Bailliu et al. (2001) used a sample of 25 emerging countries during the period 1973–1998. Their study showed that floating exchange rate regimes have been accompanied by faster economic growth. However, the improved economic performance was recorded only in relatively open countries with international capital flows and developed financial markets. It was also revealed that exchange rate shocks can be absorbed by countries that have a flexible system with a developed financial sector. Similarly, Obansa et al (2013) examined the relationship between exchange rate and economic growth in Nigeria between 1970 and 2010. Their findings indicated that the exchange rate has a strong impact on economic growth, and that exchange rate liberalization has benefited the Nigerian economy by promoting economic growth. Also, Azeez et al. (2012) investigated the effect of exchange rate volatility on macroeconomic performance in Nigeria using data from 1986 to 2010, and they found a positive relationship between exchange rate and economic growth, proxied by GDP.

However, Kizito and Lean (2019) examined the moderating effects of the real exchange rate and its volatility on the finance-growth nexus and determined the marginal effects of financial development on economic growth in the West African region. The findings show that financial development has a long-term positive impact on economic growth, but this impact is weakened by the real exchange rate and its volatility. The marginal effects of financial development on economic growth vary with the levels of the real exchange rate and its volatility. The higher the real exchange rate volatility, the less finance spurs growth.

Similarly, Aguirre and Calderón (2005) developed three fundamentals-based indices of real exchange rate overvaluation using panel cointegration techniques for a panel of 60 developed and developing countries over the 1965–2003 period. They found that GDP per capita growth correlates negatively with all three indices. In the same vein, Morley (1992) using a regression framework, analyzed the effect of real exchange rates on output for twenty-eight developing countries that have devalued their currencies. After the introduction of controls for factors that could simultaneously induce devaluation and reduce output, including terms of trade, import growth, the money supply, and the fiscal balance, he found that depreciation of the real exchange rate reduced output. Also, Barguellil et al. (2018), in order to examine the impact of exchange rate volatility on economic growth, investigated a sample of 45 developing and emerging countries over the period of 1985–2015. They adopted the difference and system generalized method of moments estimators. The findings of the study revealed that the generalized autoregressive conditional heteroskedasticity (GARCH)–based measure of nominal and real exchange rate volatility has a negative impact on economic growth. It was also reported that the effect of exchange rate volatility depends on the exchange rate regimes and financial openness; that is, volatility is more harmful when countries adopt flexible exchange rate regimes and financial openness.

On the contrary, Asher (2012) examined the impact of exchange rate fluctuation on the Nigeria's economic growth for the period of 1980–2010, and found that the real exchange rate has a positive effect on the economic growth of Nigeria. Chowdhury and Wheeler (2008) studied the relationship between the exchange rate volatility in four developed countries–the United Kingdom, the United States, Japan, and Canada. This study applied a vector autoregressive (VAR)

approach and found that exchange rate volatility has a positive and significant impact on the flow of FDI. This result was supported by Shafi et al. (2015) who revealed that exchange rate volatility is positively significant for growth in the selected countries. In another study, Akpan (2008) investigated the foreign exchange market and economic growth in an emerging petroleum-based economy using data ranging from the period from 1970 to 2003. He found that there is a positive relationship between exchange rate and economic growth in Nigeria. However, a different result was found by Akpan and Atan (2012) who based their work on quarterly series for the period 1986–2010. The result of the study pointed out that there is no evidence of a strong direct relationship between changes in the exchange rate and output growth. Rather, Nigeria's economic growth has been directly affected by monetary variables.

Also, Jakob (2015) analyzed whether there is a correlation between exchange rate regimes and GDP. After observing the data from 74 countries for the year 2012, it was found that there is a positive and significant correlation between a pegged exchange rate and growth in GDP. A similar result was found by Kogid et al. (2012). In the study, it was revealed that the ARDL bounds test suggests that long-run cointegration exists between both nominal and real exchange rates and economic growth, with a significant positive coefficient recorded for the real exchange rate in Malaysia for the period 1971–2009.However, Umaru et al. (2018) examine the effects of exchange rate volatility on economic growth of four English-speaking countries of West Africa (Nigeria, Ghana, Gambia, and Sierra Leone) covering the period 1980–2017 and analyzed using panel data regression analysis. The results showed that the real exchange rate is statistically significant and negatively related to GDP in West African English-speaking countries, excluding time-invariant variables. Also, the study carried out by Dollar (1992) showed that overvaluation harms growth.

Other studies have shown the presence of a negative relationship between exchange rate volatility and some macroeconomic aggregates that may affect economic growth, such as international trade, investment, and employment (Barguellil et al., 2018; Belke, Gros, 2001). Khosa et al. (2015) also revealed that a significant negative effect exists between exchange rate volatility and the performance of exports. Also, David et al. (2010) while examining the effect of exchange rate fluctuations on the Nigerian manufacturing industry, found a negative relationship between the performance of the manufacturing sector and exchange rate volatility. Furthermore, a mixed result was found by Yeyati and Sturzenegger (2003). Using annual data of 183 countries during the period 1974–2000, they found that pegged exchange rate regimes are associated with lower growth in developing countries, where as in industrialized countries, it was found that the exchange rate regime has no significant effect on growth.

2. Methodology and data sources

2.1. Theoretical framework

Most previous studies on the impact of foreign exchange rate reforms on economic growth have not adopted a specific theoretical framework to derive the model for their empirical estimation. They have adopted frameworks that are unstructured, with no specific underpinnings in economic

theory. For instance, the vector autoregression (VAR) analysis adopted by some of the studies possesses some shortcomings and is +also considered as atheoretical. Therefore, there is a need for a theoretical foundation for the specification of the empirical model for the present study.

The simple three-market model in Rhodd's (1993) framework is adopted in this study. This model derives a reduced-form equation for empirical estimation. It integrates the goods market, the money market, and the foreign exchange market. First, the goods market is represented by the equation below in Rhodd's model:

1) $Y = C + I + G + X - M$
2) equally, $Y - C - G = I + X - M$
3) $S = Id + If$
4) $S = S(Y, r)$; $\partial S/\partial Y > 0$, $\partial S/\partial r > 0$
5) $Id = Id(Y, r)$; $\partial Id/\partial Y > 0$, $\partial Id/\partial r < 0$

$If = If(Y, e)$; $\partial If/\partial Y < 0$, $If/\partial e > 0$,

Here, Y, C, I, S, G, X–M, r, and e represent total expenditure, consumption expenditure, domestic investment expenditure, savings, government spending, net exports or foreign investment (If), domestic interest rate, and exchange rate respectively.

Equation (3) captures the equilibrium between aggregate demand and aggregate supply. Equations (4), (5) and (6) show how S, Id, and If are determined in the model. If, which defines the net build-up of claims on the rest of the world, or (X–M), is expected to vary inversely with domestic income, Y, and directly with the exchange rate, (e). As Y increases, imports increase, and (X–M) worsens. An increase in e, or nominal devaluation, causes the trade balance to increase. Second, in the money market, money supply is determined by the monetary authority, while money demand is determined by income and the interest rate, so that 7) $Ms0 = Md$.

8) $Md = L(Y, r)$; $LY = \partial Md/\partial Y > 0$, $Li = \partial Md/\partial r < 0$

The third and final market in the model is the foreign exchange market. The trade flows determined by Y, and financial flows determined by r, influence the balance of payments under a fixed exchange rate regime. According to Rhodd (1993), the trade balance becomes worse as the level of income rises. Although, the trade balance in the short run can be improved by capital flows, the long-run effect is not known due to loan repayment and repatriation of dividends and interest.

9) $B = T(Y) + F(r)$
10) $\partial B/\partial Y < 0$, $\partial B/\partial r = ?$.

The empirical model for this study will capture the relationship between real output, money supply, the exchange rate, and public expenditure. By including fiscal and monetary measures, Rhodd's model shows that devaluation is not undertaken by itself, but is associated with other policy measures. Therefore, a theoretical framework that captures the relationship between growth and movements in the exchange rate alone would be inappropriate in examining the combined impact of the exchange rate on economic growth.

2.2. Model specification

The empirical model for this study draws from the above theoretical framework. It captures the relationship that exists between aggregate output and other variables. comprising the exchange rate, money supply, and public expenditure. In some studies, an external term of trade is included. based on the fact that it is an important determinant of net exports. In this study, the net trade in goods and services captures the trade balance. General government final consumption expenditure is used to measure fiscal policy. However, different indicators have been used to represent monetary policy. The use of total domestic credit could be justified based on its impact on income through domestic investment, and because the control of total bank credit represents a main instrument of monetary policy in many developing countries. Due to the fact that part of domestic credit is included in government expenditure, domestic credit to the private sector was used as an indicator of monetary policy to avoid multicollinearity.

Therefore, in order to appropriately capture the impact of foreign exchange rate reform on economic growth, a multiple regression model was used, with economic growth (proxied by Gross Domestic Product) as the dependent variable, and real effective exchange rate, net trade in goods and services, general government final consumption expenditure, and domestic credit to the private sector as the independent variables. Similar variables were used in the study of Khondker et al (2012) where they empirically assessed the exchange rate and economic growth in Bangladesh.

The structural form of the model after modification becomes:

$$GDP = f(RER, NGS, GCE, DCP) \quad (11)$$

The stochastic form of the model in log form, excluding NGS, is:

$$LGDP = \beta 0 + \beta 1\ LRER + \beta 2\ LNGS + \beta 3\ LGCE + \beta 4\ LDCP + \mu \quad (12)$$

Where:

- LGDP = log of Gross Domestic Product,
- LRER = log of Real Effective Exchange Rate,
- LNGS = log of Net Trade in Goods and Services,
- LGCE = log of General Government Final Consumption Expenditure,
- LDCP = log of Domestic Credit to Private Sector.

Our a priori expectation is that β3 and β4 should be positive, but β1 and β2, which captures the foreign exchange rate reform as the effect of real devaluation on real output growth – being of primary interest of this study – and trade balance, respectively, cannot be predetermined.

2.3. Data sources

The data employed were obtained mainly from the World Development Indicators of the World Bank. The estimation period covered is from 1986 to 2019. Based on the results from the stationarity test, in which the variables of the study are mixed, the paper adopted the ARDL technique to determine the impact of foreign exchange reforms on economic growth in Nigeria, with the inclusion of real effective exchange rate, net trade in goods and services, general government final

consumption expenditure, and domestic credit to the private sector as the control variables. The individual plot of all the variables used was also produced.

Table 1. Variables description and data sources

Variables	Description	Source
Gross Domestic Product (LGDP)	This is a measure of aggregate output of the economy. It entered the model in log form.	WDI
Real Exchange Rate (LRER)	Real effective exchange rate is the nominal effective exchange rate (a measure of the value of a currency against a weighted average of several foreign currencies) divided by a price deflator or index of costs. (2010 = 100). It also entered the model in log form.	WDI
General government final consumption expenditure (LGCE).	General government final consumption expenditure (includes all government current expenditures for the purchase of goods and services. Its log form was used.	WDI
Domestic credit to private sector (LDCP)	Domestic credit to the private sector by banks refers to financial resources provided to the private sector by other depository corporations. Its log form was used.	WDI
Net trade in goods and services (NGS)	Net trade in goods and services is derived by offsetting imports of goods and services against exports of goods and services.	WDI

Source: Author's compilation.

3. Results and discussion

To ascertain the appropriate method for the estimation of the parameters of the model for this study, preliminary investigations on the properties of the variables were carried out. These include the examination of the descriptive statistics and correlation of the variables, stationarity, and cointegration tests. Table 2 presents the descriptive statistics of the variables used in the study. The standard deviation of each variable gives a more accurate and comprehensive estimate (overall, between, and within) of dispersion, because an outlier can largely overstate the range of observations. According to the Table, the standard deviations of the variables are not too large, except for real exchange rate, and the measures of central tendency are not too far from each other. However, the standard deviation value for real exchange rate was less than 0.5. LNGS and LGDP have the highest and the second-highest mean values, respectively, while LRER and LGCE have the lowest mean values. Finally, the minimum and maximum values describe each variable as it appears, in terms of the lowest and highest values in each series. As such, the minimum observation, when compared to the maximum observation, gives the range of the observation value for each of the variables of analysis.

Table 2. Descriptive statistics of variables

	LGDP	LRER	LNGS	LGCE	LDCP
Mean	29.87721	4.608385	53.08956	26.35451	27.51301
Median	30.15571	4.564806	54.03594	25.79202	27.68906
Maximum	32.61215	5.609179	60.45688	29.77991	30.42461
Minimum	26.01215	3.906668	34.50224	22.06411	23.43184
Std. Dev.	2.079673	0.411106	5.467886	2.758058	2.405848
Skewness	-0.40647	0.919001	-1.265716	-0.163969	-0.338156
Kurtosis	1.881408	3.579261	5.125233	1.492593	1.754213
Jarque-Bera	2.708830	5.261212	15.47675	3.371410	2.846625
Probability	0.258098	0.072035	0.000436	0.185314	0.240915
Sum	1015.825	156.6851	1805.045	896.0534	935.4425
Sum Sq. Dev.	142.7263	5.577273	986.6266	251.0272	191.0075
Observations	34	34	34	34	34

Source: Author's computation from E-Views 11.

In addition, the Jarque-Bera (JB) statistics of the variables indicated that, besides LNGS, all the other variables were normally distributed, as shown by their corresponding probability values.

Table 3 below presents the correlation matrix among the variables.

Table 3. Covariance/Correlation result

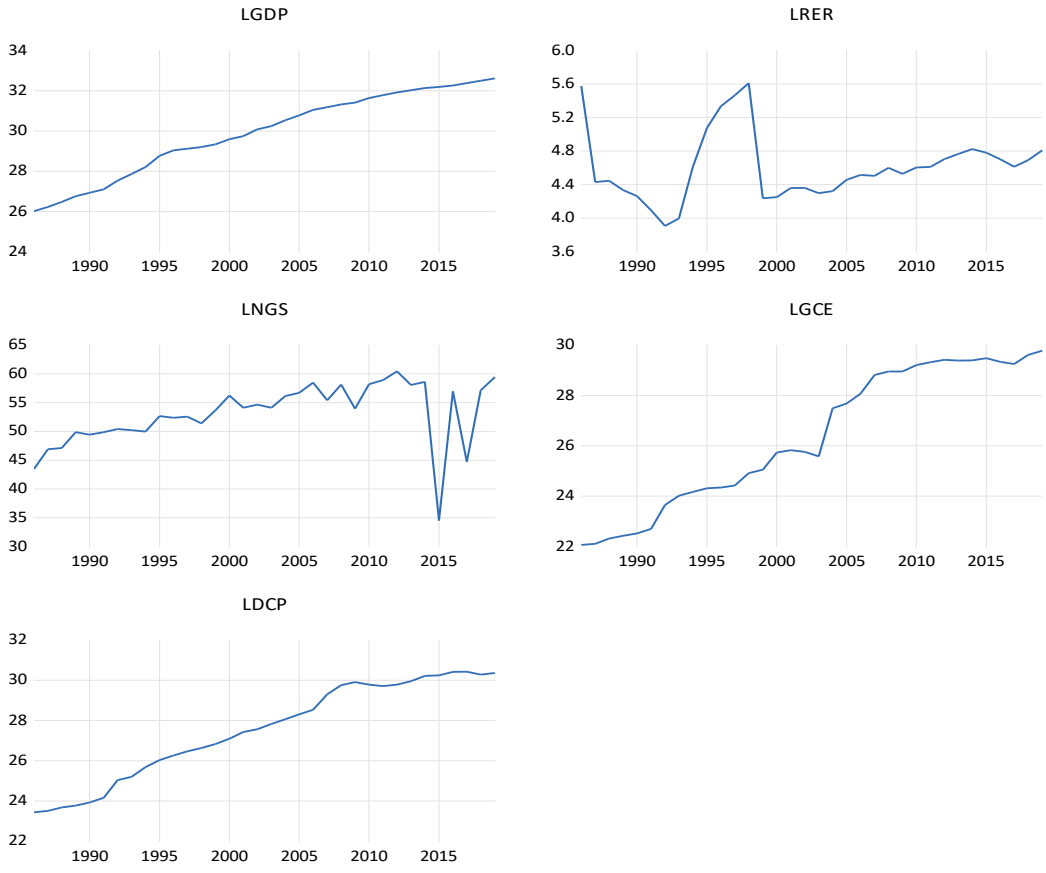
Covariance analysis: Ordinary					
Cov/Correlation	LDCP	LGCE	LGDP	LNGS	LRER
LDCP	5.617868				
	1.000000				
LGCE	6.364773	7.383150			
	0.988272	1.000000			
LGDP	4.832865	5.466176	4.197831		
	0.995191	0.981862	1.000000		
LNGS	6.050166	7.099789	5.418682	29.01844	
	0.473854	0.485051	0.490958	1.000000	
LRER	0.101102	0.077552	0.090966	-0.171933	0.164037
	0.105318	0.070470	0.109621	-0.078805	1.000000

Source: Author's computation from E-Views 11.

As shown in Table 3, except for the log of real effective exchange rate, all other variables have a positive association with the log of gross domestic product. Also, except for the correlation between LGCE and LGDP, LDCP and LGDP, and LDCP and LGCE, all other variables exhibit

a moderate correlation relationship. As a preliminary investigation of stationarity of the series, they are plotted individually in Figure 1 below.

Figure 1. Trend of study variables

Source: World Bank WDI (2020).

As shown in Figure 1, none of the series is without fluctuations. The log of gross domestic product fluctuated less, as it depicts an upward and relatively stationary trend, followed by the log of domestic credit to the private sector and the log of government final consumption expenditure, respectively. However, the log of net trade in goods and services and the log of real effective exchange rate fluctuated more often during the period. Specifically, the results of the stationarity tests on the variables, using the Augmented Dickey-Fuller and Phillips-Perron tests are presented in Tables 4 and 5, respectively.

Table 4. Augmented Dickey-Fuller unit root tests

Augmented Dickey-Fuller unit root tests at level					
Variable	ADF Statistics	5% critical values	1% CV	Prob.	Remark
LGDP	-3.608080	-2.954021	-3.646342	0.0110	Stationary at 5%.
LRER	-3.441396	-2.954021	-3.646342	0.0165	Stationary at 5%.
LNGS	-4.807770	-2.954021	-3.646342	0.0005	Stationary at 5% and 1%.
LGCE	-0.973984	-2.954021	-3.646342	**0.7509**	Non - stationary at 5% and 1%
LDCP	-1.877474	-2.957110	-3.653730	0.3382	Non - stationary at 5% and 1%
Augmented Dickey-Fuller unit root tests at first difference					
Variable	ADF Statistics	5% critical values	1% CV	Prob.	Remark
LGCE	-5.866084	-2.957110	-3.653730	0.0000	Stationary at 5% and 1%
LDCP	-3.960059	-2.957110	-3.653730	0.0046	Stationary at 5% and 1%

Source: Author's computation from E-views 11.

Table 5. Phillips-Perron unit root tests

Phillips- Perron unit root tests at level					
Variable	PP Statistics	5% CV	1% critical values	Prob.	Remark
LGDP	-3.608080	-2.954021	-3.646342	0.0110	Stationary at 5%.
LRER	-3.649984	-2.954021	-3.646342	0.0099	Stationary at 5% and 1%.
LNGS	-4.835208	-2.954021	-3.646342	0.0004	Stationary at 5% and 1%.
LGCE	-0.973984	-2.954021	-3.646342	**0.7509**	Non - stationary at 5% and 1%
LDCP	-1.735315	-2.954021	-3.646342	0.4048	Non - stationary at 5% and 1%
Phillips - Perron Unit Root Tests at First Difference					
Variable	ADF Statistics	5% CV	1% critical values	Prob.	Remark
LGCE	-5.866745	-2.957110	-3.653730	0.0000	Stationary at 5% and 1%
LDCP	-3.945978	-2.957110	-3.653730	0.0048	Stationary at 5% and 1%

Source: Author's computation from E-views 11.

The unit root test results

Spurious regressions are produced with the use of data that are non-stationary, and hence, the result may be misleading. Therefore, it is necessary to establish the stationarity form of the series for the study. The test results of the Augmented Dickey-Fuller and Phillips-Perron stationarity tests for all the variables used in the estimation are presented in Tables 4 and 5. The presence of a unit root indicates that the variables have mixed order of integration. The result of the Augmented Dickey Fuller unit root test shows that only LRER and NGS were stationary in their level forms at 5% level of significance. However, LRDP, LGCE, and LDCP were not stationary in their level forms at both 5% and 1% level of significance, but became stationary after first differencing. At the first difference, all the variables, except LRDP were stationary at both 5% and 1% levels

of significance. The null hypothesis of the presence of a unit root in the series was rejected as indicated by their probability values, which were less than 0.05, or 0.01, and the values of their ADF statistics (in absolute terms) which were higher than their critical values.

The economic implications of the non-stationarity of these variables is that the proportional effect of the log of real effective exchange rate, the log of net trade in goods and services, the log of general government final consumption expenditure, and the log of domestic credit to the private sector on the log of gross domestic product may generate a persistent shock. How long the shock will be remembered is confirmed by the unit root tests of both ADF and PP at the various stages. However, all variables achieved stationarity, although at unequal forms. This also confirms that the persistent shock is not an infinite memory.

With these mixed results, the appropriate estimation technique to be used is the ARDL. However, there is still a need to ascertain whether the variables are cointegrated or not. The main implication of the mixed stationarity result is that the Engle-Granger and the Johannsen techniques are not appropriate for testing the cointegration of the variables. We, therefore, use the Bounds test of cointegration that is embedded in ARDL. The result of this test is presented in Table 6.

Table 6. Bounds test for cointegration

ARDL Bounds test				
Null Hypothesis: No long-run relationships exist				
Test Statistic	Value	k		
F-statistic	1.010488	4		
Critical Value Bounds				
Significance	I0 Bound	I1 Bound		
10%	3.03	4.06		
5%	3.47	4.57		
2.5%	3.89	5.07		
1%	4.4	5.72		

Source: Author's computation from E-Views 11.

As shown in Table 6, the F-Statistic is below the I0 bound, showing that there is no cointegration. The model is then estimated as a short run ARDL model without cointegration. The result of the estimation for the short run is presented in Table 7 below.

Table 7. Estimated short run ARDL model

Dependent Variable: LGDP				
Method: ARDL				
Selected Model: ARDL(1, 0, 0, 0, 1)				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.*
LGDP(-1)	0.864078	0.107937	8.005398	0.0000
LDCP	0.100302	0.087641	1.144469	0.2633
LGCE	-0.009303	0.041176	-0.225939	0.8231
LNGS	0.003796	0.003596	1.055529	0.3013
LRER	0.066379	0.057218	1.160104	0.2570
LRER(-1)	-0.125967	0.048195	-2.613668	0.0150
C	1.799731	1.460003	1.232690	0.2292
@TREND	-0.000148	0.011642	-0.012701	0.9900
R-squared	0.998483	Mean dependent var		29.99433
Adjusted R-squared	0.998058	S.D. dependent var		1.994797
F-statistic	2350.284	Durbin-Watson stat		1.914351
Prob(F-statistic)	0.000000			
*Note: p-values do not account for model selection.				

Source: Author's Computation from E-Views 11.

As depicted in Table 7, the coefficient of the ARDL short run model showed that the log of GDP is significantly and positively influenced by its own value with one lag. Also, the current value of the log of domestic credit to the private sector positively influenced LGDP, but was not significant. The current value of the log of government final consumption expenditure has a negative, but not significant, influence on LGDP. The current value of the log of net trade in goods and services positively, but insignificantly, influences aggregate output. Regarding the relationship between the real effective exchange rate and gross domestic product, the real effective exchange

rate shows a negative and significant impact on gross domestic product with a lag in the short run. On the contrary, its current value shows a positive and non-significant relationship with gross domestic product. The value of the determination coefficient indicates that 99.8% from the LGDP variation is explained through the ARDL model in relation to LRER, LNGS, LGCE, and LDCP.

Conclusions and recommendations

In this study, the objective was to examine the impact of foreign exchange rate reforms on economic growth in Nigeria using annual time series data spanning 1986-2019. In this process, gross domestic product was used as a proxy for economic growth. The real effective exchange rate, net trade in goods and services, general government final consumption expenditure, and domestic credit to the private sector were used as independent variables. This study employed the Autoregressive Distributed Lag (ARDL) model as the estimation technique.

All the variables achieved stationarity, although at unequal forms, and therefore confirmed that the persistent shock is not an infinite memory. We, therefore, use the Bounds test of cointegration due to the mixed stationarity of the variables. The F-Statistics was below the I0 bound, showing that there is no cointegration. The model was then estimated as a short run model without cointegration. The coefficient of the ARDL short run model showed that the log of GDP is significantly and positively influenced by its own value with one lag. Also, the current value of the log of domestic credit to the private sector positively influenced LGDP, but was not significant.

Regarding the relationship between the real effective exchange rate and gross domestic product, the real exchange rate shows a negative and significant impact on gross domestic product with a lag in the short run. On the contrary, its current value shows a positive and non-significant relationship with gross domestic product. The negative impact of LRER on LGDP is in line with the study of Rhodd (1993) on the effect of real exchange rate changes in Jamaica, and Khondker et al. (2012) on the exchange rate and economic growth in Bangladesh.

The value of the coefficient of determination, which is 99.8%, shows that the model is a good fit. It is therefore concluded, based on the findings of this study, that real effective exchange rate and net trade in goods and services in Nigeria have not been instrumental in enhancing the growth of the Nigerian economy. Hence, the transmission mechanism of REER through aggregate demand does not hold in the case of Nigeria, and this result is not compatible with the traditional approach to exchange rate. It is therefore recommended that Nigeria should not use the real exchange rate as one of its macroeconomic policies, but should adopt an appropriate exchange rate for sustainable economic growth. Also, the study recommends the control of import content of both private and public expenditure in order to improve the trade balance effect on economic growth.

For Nigeria, the need for maintaining external competitiveness and promoting growth remains a delicate task for policymakers, as it involves managing an exchange rate regime accompanied by other consistent macroeconomic policies. Based on these results, we, therefore, recommend that appropriate monetary and fiscal measures, that will make the real exchange rate more responsive to variations in economic growth, should be put in place.

References

Adewuyi (2002). Balance of payments Constraints and growth rate differences under alternative policy regimes. *Nigeria Institute of Social and Economic Research (NISER) Monograph Series*, *10*. Ibadan, Nigeria.

Aghion, Philippe, Howitt P. (1992). A model of growth through creative destruction. *Econometrica*, *60*, 323–351.

Aguirre, A., Calderon C. (2005). Real exchange rate misalignments and economic performance. *Central Bank of Chile Working Papers*, *315*.

Akpan, E.O., Atan, J.A. (2012). Effect of exchange rate movements on economic growth in Nigeria. *CBN Journal of Applied Statistics*, *2* (2), 1–28.

Akpan, P.L. (2008). Foreign exchange market and economic growth in an emerging petroleum-based economy: Evidence from Nigeria. *African Economic and Business Review*, *6* (2), 46–58.

Asher O.J. (2012). The impact of exchange rate fluctuation on Nigeria economic growth. Unpublished BSc. thesis, Caritas University, Emene, Enugu State.

Azeez, B.A., Kolapo, F.T., Ajayi, L.B. (2012). Effect of exchange rate volatility on macroeconomic performance in Nigeria. interdisciplinary journal of contemporary research in business, *4* (1), 149–155.

Babatolu S. (2015). Effect of Exchange Rate Volatility on GDP. *Journal Of Social Sciences (UNJU)*, *1* (3).

Bailliu, J., Lafrance, R., Perrault J.-F. (2001), Exchange rate regimes and economic growth in emerging markets. In: *Actes d'un colloquetenu à la Banque du Canada*, Bank of Canada, Ottawa, 347–377.

Barguellil, A., Ben-Salha, O., Zmami, M. (2018). Exchange rate volatility and economic growth. *Journal of Economic Integration*, *33* (2), 1302–1336.

Belke, A., Gros, D. (2001). Real impacts of Intra-European exchange rate variability: A case for EMU? *Open Economies Review*, *12* (3), 231–264.

Chang, L.L., Tan, H.B. (2008). Exchange rate risk and macroeconomics fundamental, evidence from our neighbouring South East Asian economies. *International Research Journal of Economics and Finance*, *16*, 88–99.

Chowdhury, A.R., Wheeler, M. (2008). Does real exchange rate volatility affect foreign direct investment? Evidence from four developed economies. *International Trade Journal*, *22* (2), 218–245.

Dada E.A., Oyeranti, O.A. (2012). Exchange rate and macroeconomic aggregates in Nigeria. *Journal of Economics and Sustainable Development*, *3* (2), 93–101.

David, O., Umeh, J.C., Ameh, A.A. (2010). The effect of exchange rate fluctuations on the Nigerian manufacturing sector. *African Journal of Business Management*, *4* (14), 2994–8.

Dollar, D. (1992). Outward-oriented developing economies really do grow more rapidly: Evidence from 95 LDCs, 1976-1985. *Economic Development And Cultural Change*, *40* (3), 523–544.

Eichengreen, B. (2007). The real exchange rate and economic growth. University of California, Berkeley, 1–45.

Ghura, D., Grennes, T. (1993). The real exchange rate and macroeconomic performance in Sub-Saharan Africa. *43* (1), 155–174.

Huang, H., Malhotra, P. (2004). Exchange rate regimes and economic growth: Evidence from developing Asian and advanced European economies. Washington: International Monetary Fund.

Iyoboyi, M., Muftau, O. (2014). Impact of exchange rate depreciation on the balance of payments: Empirical evidence from Nigeria. *Cogent Economics and Finance*, *2* (1).

Jakob, B. (2015). Impact of exchange rate regimes on economic growth. *Undergraduate Economic Review*, *12* (1).

Kang, J.S., Shambaugh, J.C. (2016). The rise and fall of European current account deficit. *Economic Policy*, *31*, 153–99.

Khondker, B.H., et al. (2012). The exchange rate and economic growth: An empirical assessment on Bangladesh. *International Growth Centre Working Paper*, 1–51.

Khosa, J., Botha, I., Pretorius, M. (2015). The impact of exchange rate volatility on emerging market exports. *Acta Commercii*, *15* (1), 1–11.

Kizito U.E., Lean H.H. (2019). Influence of real exchange rate on the finance-growth nexus in the West African region. *Economies*, *7* (23).

Kogid, M., Asid, R., Lily, J., Mulok, D., Loganathan, N. (2012). The effect of exchange rates on economic growth: Empirical testing on nominal versus real. *The IUP Journal of Financial Economics*, *X* (1).

Levy-Yeyati, E., ad Sturzenegger, F. (2001). Exchange rate regimes and economic performance. *IMF Staff Papers*, 47.

Li, Y., Chen, Z., San, C. (2010). Research on the relationship between foreign trade and the GDP growth of East China: Empirical analysis based on causality. *Modern Economy*, *1*, 118–124.

Morley, S.A. (1992). On the effect of devaluation during stabilization programs in LDCs. *Review of Economics and Statistics*, *74* (1), 21–27.

Obansa, S.A.J., Okoroafor, O.K.D., Aluko, O.O., Eze, M. (2013). Percieved relationship between exchange rate, interest rate and economic growth in Nigeria. *American Journal of Humanities and Social Sciences*, *1* (3), 116–124.

Ogunleye, E.K. (2008). Exchange rate volatility and foreign direct investment inflows in selected Sub-Saharan African countries. Ph.D. dissertaton, University of Ibadan.

Rhodd, R. (1993). The effects of real exchange rate changes on output: Jamaica's devaluation experience. *Journal of International Development*, *5*, 291–303.

Romer, P.M. (1990). Endogenous technological change. *Journal of Political Economy*, *98* (5), 71–102.

Shafi, K., Hua, L., Idrees, Z., Satti, J.A., Nazeer, A. (2015). Exchange rate volatility and oil prices shocks. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, *5* (1), 249–256.

Topalli, N., Dogan, I. (2016). The structure and sustainability of current account deficit: Turkish evidence from regime switching. *Journal of International Trade and Economic Development*, *25*, 570–89.

Umaru, H., Aguda, N.A., Davies, N.O. (2018). The effects of exchange rate volatility on economic growth of West African English-speaking countries. *International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences*, *8* (4), 131–143.

Vanelle, V. (2001). L'impact de la volatilité des taux de change sur le commerce international: L'apport des étudesempiriques. *Economie Appliquée*, *54*, 59–90.

Yeyati, E., Sturzenegger, F. (2003). To float or to fix: Evidence on the impact of exchange rate regimes on growth. *American Economic Review*, *93*(4).

World Bank (2020). *World Development Indicator (WDI).*

Citation

Oyaromade, R., Adewoyin, Oladayo, H. (2025). Foreign exchange rate reforms and economic growth in Nigeria: Further reassessment. *Acta Politica Polonica*, *2* (60), 77–93. DOI: 10.18276/ap.2025.60-05.

Acta Politica Polonica nr 2/2025 (60) | www.wnus.usz.edu.pl/ap | 95–108

ISSN (print): 2451-0432 | ISSN (online): 2719-4388 | DOI: 10.18276/ap.2025.60-06

Gender bias and barriers to women's career advancement in the civil service of Kebbi State, Nigeria

Augustine Idowu Omoruan

ORCID: 0009-0000-7262-3061
Department of Sociology
Ladoke Akintola University of Technology, Ogbomoso, Nigeria
e-mail: aiomoruan@lautech.edu.ng

Stella Ozioma Abah

Ministries of Women Affairs and Social Development
Kebbi State, Nigeria
e-mail: stellaabah79@gmail.com

Oluwaseun Foluso Phillips

ORCID: 0009-0001-9121-0112
Department of Sociology
Ladoke Akintola University of Technology, Ogbomoso, Nigeria
e-mail: ofphilips@lautech.edu.ng

Akinfemi Philip Bamidele

Department of Sociology
Ladoke Akintola University of Technology, Ogbomoso, Nigeria
e-mail: apbamidele@lautech.edu.ng

Keywords gender bias, women in civil service, career advancement, civil service, Kebbi State

Abstract This study investigates gender bias and the barriers to women's career advancement within the civil service sector in Kebbi State. Specifically, it examines the areas where women face unfair treatment in their professional careers, the obstacles they encounter while progressing in their jobs, and the coping strategies that could enhance their career development. The research adopts a cross-sectional descriptive design, involving 198 female employees selected from the ministries through random sampling. A semi-structured questionnaire was used to gather data and was analyzed using SPSS version 28.0. Three research questions and corresponding hypotheses were formulated to test the study's variables. The research questions were addressed using descriptive statistics, such as the frequency and percentage of cases. The Mann-Whitney U-test was used to test the hypotheses at a 0.05 significance level. The results of the first hypothesis indicated notable differences in experiences of gender bias between junior and senior staff, suggesting that job position influences how employees perceive and experience gender bias in their workplace. The second hypothesis revealed marked differences in cultural beliefs between junior and senior staff, indicating that job position affects how employees experience and perceive cultural beliefs regarding women's careers. The third hypothesis demonstrated no statistically significant difference between junior and senior staff regarding their perceptions of the impact of coping strategies on women's career progression, suggesting that both junior and senior staff generally share similar views on the role of coping strategies in career advancement. The study offers targeted recommendations to foster an equitable working environment for women in the civil service and to enhance their career prospects.

Introduction

Gender equality in the workplace remains a critical issue globally, particularly in public sector institutions such as the civil service, where disparities in career opportunities often persist. Despite the growing advocacy for women's rights and gender inclusivity, structural and cultural barriers continue to hinder women's career advancement, especially in developing regions. The civil service is essential for creating fair policies. However, gender bias within the system often impedes women's ability to attain leadership roles and professional growth, undermining organisational diversity and effectiveness. Globally, the labour force participation rate for women is bwlow 47%, compared to 72% for men, reflecting a difference of 25 percentage points (International Labour Organisation (ILO), 2022, p. 2). Sub-Saharan African countries exhibit a complex landscape regarding gender inequality in the workplace, characterised by both significant challenges and some progress. The region has maintained a relatively high female labour force participation rate, which stood at 62% in 2021 (Broccolini et al. 2024, p. 11). Despite these figures, women in Sub-Saharan Africa continue to face substantial barriers to achieving equality in employment and economic opportunities.

In Nigeria, the challenges women face in the workforce are well-documented, yet their experiences within the civil service –particularly at the state level –remain underexplored. Kebbi State, like many other states in the country, is characterised by a patriarchal society that reinforces gender-based stereotypes and limits women's access to equal opportunities. Kebbi State, located in the northwestern region of Nigeria, presents a unique context for exploring gender dynamics in the workplace. The state is characterised by strong patriarchal traditions that shape social and professional interactions. Women's empowerment is impeded by the absence of a regulatory framework that defends and protects their rights. Gender-based violence and religious misconceptions about their social status often confine them to roles focused on reproduction and domestic maintenance. This situation adversely affects their rights (Kebbi State Development Plan, 2022).

Though women play a vital role in public administration, there is insufficient empirical research identifying their specific challenges. Existing studies on gender inequality in Nigeria (e.g. Emeka, 2023; Oyoru, 2023; Oluwatoyin, 2022; Okoye et al., 2022; Ikwuegbu, 2022; Idike et al., 2020) focus on broader national issues, such as women in politics and political positions, leaving a gap in localised research on the experiences of women in state-level civil service. This study seeks to address these gaps by examining the prevalence of gender biases and identifying the barriers that restrict women's career progression within the civil service in Kebbi State.

1. Aim of the study

This study examines gender bias and the barriers to women's career advancement within the civil service in Kebbi State.

2. Research questions

1. What forms of gender bias are experienced in the civil service in Kebbi state?
2. What barriers do women face in career progression within the civil service in Kebbi State?
3. What coping strategies are adopted by women in the civil service in Kebbi State?

3. Research hypotheses

H_{01}: Gender stereotypes do not significantly influence women's career progression in the Kebbi State civil service.
H_{02}: Cultural beliefs do not significantly influence women's participation in leadership roles in the civil service in Kebbi State.
H_{03}: Coping strategies do not significantly influence women's career progression in the civil service in Kebbi State.

4. Theoretical review

This paper is guided by liberal feminist theory and social role theory, which explain how women are viewed by society.

5. Liberal feminism

Liberal feminism seeks gender equality through legal and institutional reforms within existing societal structures, emphasising equal rights, protections, and opportunities for men and women (Jaggar, 1983). Unlike radical feminism, which calls for dismantling patriarchal systems, liberal feminism works within current frameworks to advocate for policy changes such as anti-discrimination laws, equal pay, and workplace protections. It focuses on merit-based access to employment and leadership roles, challenging gender stereotypes and supporting measures like gender-sensitive recruitment and leadership development programmes for women (Freedman, 2002). While liberal feminism has driven significant legal advancements, critics argue that it often overlooks persistent social and economic inequalities and has historically centred on the experiences of middle-class, educated women, neglecting intersectional concerns (Crenshaw, 1991). Despite these criticisms, liberal feminism remains influential in shaping workplace policies and promoting gender equality, especially in settings like the civil service, by advocating for reforms that foster equal opportunities for women.

6. Social role theory

Alice H. Eagly's social role theory (1987) explains gender differences as resulting from both biological and social influences, particularly the division of labour that arises from physical differences between men and women (Eagly, 1987; Eagly, Wood, 2016). This division fosters the creation of gender roles and stereotypes, which are internalised through socialisation processes involving

family, peers, teachers, and media. These roles and stereotypes significantly shape behaviour and expectations throughout an individual's life (Eagly, Wood, 2016; Krainc, Dance-Schissel, 2023). Societal beliefs reinforce these roles, linking women to caregiving responsibilities and men to leadership and competitive roles. This impacts occupational opportunities and contributes to gender disparities, particularly in management, where traits associated with leadership are often seen as masculine (Eagly, Steffen, 1984; Schein, 1973). Socialisation encourages adherence to these roles, thereby limiting opportunities for individuals who do not conform. However, critics of social role theory argue that it places too much emphasis on socialisation and cultural expectations, while neglecting institutional and structural barriers, such as workplace discrimination and unequal pay (Ridgeway, 2011). Despite these critiques, it remains essential to understand how gender roles and stereotypes influence workplace biases to develop policies that foster inclusivity and equal opportunities. Combining insights from social role theory with liberal feminist perspectives can aid organisations and policymakers in effectively addressing gender disparities in the workforce (Eagly, Wood, 2016; Krainc, Dance-Schissel, 2023).

7. Literature review

7.1. Legislative framework on gender inequality and women's empowerment

Nigeria is committed to promoting gender equality through various international and regional frameworks. It is a signatory to the United Nations Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW), which emphasises the importance of providing equal opportunities for women in education and employment. On the continental level, Nigeria supports the African Union's Strategy on Gender Equality and Women's Empowerment (GEWE) for 2018–2028, designed to overcome barriers to gender equality and enhance women's empowerment throughout Africa. At the national level, the 1999 Constitution prohibits discrimination based on sex and ensures equality and justice for all citizens (1999 Constitution of FRN as amended). The Nigerian Labour Act outlines employment conditions and includes protective provisions for women (Federal Republic of Nigeria, 2004). Additionally, the National Gender Policy (2006) aims to incorporate gender considerations into development plans, to boost women's participation and career advancement. Despite these legal and policy frameworks, challenges in implementation persist, particularly regarding budgetary allocations and monitoring mechanisms, which have often failed to adequately address women's needs. Nevertheless, Nigeria's commitments at international and national levels reflect its ongoing efforts to combat discrimination and promote equal career opportunities for women.

7.2. Women's career advancement: Barriers and challenges

The issue of women's career advancement has received considerable attention in academic literature. Scholars have explored various ideological perspectives, socio-cultural beliefs, organisational practices, and family responsibilities that influence career progression for women.

7.3. Gender stereotypes

The theoretical perspective of gender stereotyping explains the underrepresentation of women in senior leadership roles. Nartey et al. (2023) found that gender bias against female senior officers in Ghana arises from perceptions of poor personal-job fit, affecting performance evaluations and career advancement. This bias reflects societal resistance to women in leadership, as gender stereotypes link leadership skills with traditionally male traits (Eagly, Wood, 2016). Gender stereotyping also influences career choices, with professions often categorised as "male-dominated" (politics, engineering, finance) or "female-oriented" (nursing, teaching, administration), rooted in early socialisation. Sahumani et al. (2023) highlight cultural barriers that hinder women's career success at the University of Limpopo, South Africa. Despite legislative advancements since 1994, women remain underrepresented in senior management and academia, facing obstacles like the glass ceiling, which requires them to work harder than their male peers.

7.4. Glass ceiling

The glass ceiling phenomenon is a persistent barrier that hinders women and minority groups from advancing to leadership roles. Bermudez-Figueroa and Beltran Roca (2022) noted that both formal and informal workplace structures contribute to gender inequality in the Spanish public administration, with patriarchal cultures limiting women's professional growth. Orubu and Oboreh (2016) and Emeka (2023) conducted separate studies in Nigeria, that revealed women frequently experience exclusion, invisibility, and isolation, all of which greatly hinder their career advancement. A 2021 GAO report highlighted systemic discrimination against women, including being overlooked for promotions, receiving less recognition, and facing gendered stereotypes and harassment.

7.5. Family responsibilities

In many African societies, including Nigeria, deep-rooted cultural norms place domestic responsibilities on women, often at the expense of their careers. Kpanja and Umar (2018) observed that traditional expectations, shaped by moral and religious beliefs, reinforce the perception that men are natural providers, while women are expected to assume subordinate roles at home and in the workplace. This gendered division of labour often forces women to prioritise family obligations over professional aspirations. Muhammed and Usman (2007) examined female labour turnover in the Kebbi State Civil Service and found that family pressure was the leading cause of women leaving their jobs prematurely. Ngulube and Thelma (2024) observed in their study in Zambia that women in leadership often face significant challenges due to the combined pressures of family

responsibilities and societal expectations. The need to balance career aspirations with caregiving duties creates a constant struggle, as they navigate demanding professional roles while fulfilling traditional family obligations. There is a lack of knowledge about how gender biases and barriers impact women's career advancement in Kebbi State. Therefore, research is needed to unveil the social, cultural, family responsibilities, and organisational barriers that limit women's career advancement. This study seeks to address these gaps by examining the prevalence of gender biases and identifying the challenges to women's career progression within the civil service in Kebbi State. It also assesses coping strategies and potential policy interventions to foster a more inclusive and supportive work environment for female employees.

8. Methodology

This study employed a descriptive survey design to investigate gender bias and barriers to women's advancement in the civil service in Kebbi State. The descriptive survey design is suitable because it facilitates the use of a questionnaire and the selection of a substantial sample size for data collection. The questionnaire comprised twenty items focused on gender bias and the obstacles to women's career advancement in the Kebbi State civil service. It was organised into four sections: A, B, C, and D. Section A contained items collecting personal data such as age, educational qualifications, years of work experience in the civil service, and job position. Section B included five items on gender bias experienced within the civil service, Section C contained five items addressing barriers to women's advancement, and Section D presented five items outlining women's coping strategies. The target population comprised civil servants working in the state, with 198 respondents selected as the sample size. Researchers employed a purposive sampling method to ensure adequate representation of different groups within the population. The population was stratified into senior and junior staff categories, and specific respondents were selected from two key ministries: Education and Health. To establish the validity of the research instrument, the questionnaire was reviewed by two experts from the Faculty of Arts and Social Sciences at Ladoke Akintola University of Technology, Ogbomoso, Nigeria. Their feedback on the content, relevance, and alignment with the research questions and objectives was incorporated to refine the instrument. A pilot study was conducted to assess the reliability of the research instrument. Fifteen respondents from the Kebbi State Ministry of Education took part in the pilot test. The collected data were analysed using the Statistical Package for Social Sciences (SPSS), and a Cronbach's alpha value of 0.82 was obtained. Given that a reliability coefficient of 0.70 or higher is generally considered acceptable in social science research, this result confirmed that the instrument was reliable for the study. The data collected were analysed using descriptive and inferential statistics to provide comprehensive insights into the research findings.

9. Data presentation and analysis

Research question one: What forms of gender bias are experienced in the civil service in Kebbi state?

Table 1. Bias experienced by women in the civil service

Variable	N	Responses Percent	Percent of Cases
Bias in recruitment and promotion policies.	174	21.5%	87.9%
Unequal pay compared to male counterparts.	46	5.7%	23.2%
Exclusion from leadership positions.	139	17.2%	70.2%
The assumption that women are less competent.	170	21.0%	85.9%
Being assigned fewer challenging tasks.	168	20.8%	84.8%
Workplace harassment and intimidation.	112	13.8%	56.6%
Total	809	100.0%	408.6%

Table 1 above presents the frequency analysis of different gender biases experienced in the civil service in Kebbi State. It employs a dichotomous approach, counting responses if a person reports experiencing at least one type of bias. The total number of responses (809) is distributed across six categories of bias. The "Percent of Cases" column (408.6%) indicates that many respondents reported experiencing multiple biases. The most frequently reported biases include: (a) bias in recruitment and promotion policies (21.5% of responses, 87.9% of cases); (b) the assumption that women are less competent (21.0%, 85.9% of cases), and; (c) being assigned less challenging tasks (20.8%, 84.8% of cases). Other biases encompass exclusion from leadership positions (17.2% of responses, 70.2% of cases) and workplace harassment and intimidation (13.8% of responses, 56.6% of cases). The percentage of cases reporting workplace harassment and intimidation is lower than expected, given the prevalence of other biases. This may suggest underreporting due to fear or a lack of appropriate reporting channels. The least reported bias is unequal pay (5.7% of responses, 23.2% of cases), indicating that most respondents are unaware of pay disparity.

Research question two: What barriers do women face in career progression within the civil service in Kebbi State?

Table 2. Barriers faced by women in the civil service

Variable	N	Responses Percent	Percent of Cases
Limited recruitment and promotion opportunities.	175	23.5%	88.4%
Excluded from decision-making roles.	108	14.5%	54.5%
Lack of mentorship and professional support.	106	14.2%	53.5%
Gender stereotypes that limit leadership roles for women.	184	24.7%	92.9%
Unequal pay compares to male counterparts.	50	6.7%	25.3%
Balancing work and family responsibilities.	122	16.4%	61.6%
Total	745	100.0%	376.3%

Table 2 above shows the different workplace barriers that women face. The total percentage (376.3%) suggests that many respondents experience multiple challenges at the same time. The most commonly reported barrier is gender stereotypes that limit leadership roles (92.9%). Most respondents see this as the main obstacle, which may explain the low number of women in senior positions and the slower career progression they face. Another key issue is limited recruitment and promotion opportunities (88.4%). Many respondents feel that workplace structures make securing jobs and advancing their careers harder. Balancing work and family responsibilities (61.6%) is also a significant challenge, likely due to inadequate parental leave, limited childcare support, and inflexible work arrangements. Other concerns include exclusion from decision-making roles (54.5%) and a lack of mentorship and professional support (53.5%), which make career growth and access to leadership position more difficult. Interestingly, unequal pay compared to male colleagues (25.3%) is the least reported issue, suggesting that other workplace challenges are perceived as more urgent.

Research question three: What coping strategies are adopted by women in the civil service in Kebbi State?

Table 3. Coping strategies adopted by women

Variables	N	Responses Percent	Percent of cases
Seek support from colleagues, mentors, or women's networks.	109	20.7%	55.1%
Report discrimination to relevant authorities.	93	17.6%	47.0%
Work harder to prove competence and gain recognition.	119	22.6%	60.1%
Ignore challenges and focus on personal goals.	140	26.6%	70.7%
Consider leaving the job or switching career paths.	66	12.5%	33.3%
Total	527	100.0%	266.2%

Table 3 above presents how respondents handle workplace discrimination and bias. The total percentage of cases, at 266.2%, implies that many respondents employ multiple coping strategies. The most prevalent mechanisms include: (a) ignoring challenges and concentrating on personal goals (70.7%). This is the top response, suggesting that numerous women choose to disconnect emotionally and mentally from workplace discrimination; (b) striving harder to demonstrate competence and gain recognition (60.1%). This indicates that women feel compelled to excel and achieve career progression; (c) seeking assistance from colleagues, mentors, or networks (55.1%). This demonstrates that over half of the respondents depend on peer support or mentorship to manage workplace bias. Other less frequently reported strategies are reporting discrimination to authorities (47.0%) – hinting at fear or scepticism that complaints may not prompt meaningful action– and contemplating leaving their job or changing careers (33.3%), which suggests that organisations risk losing talented employees if they do not address bias and discrimination.

10. Research hypotheses

1. Gender stereotypes do not significantly influence women's career progression in the Kebbi State civil service.

Table 4. Mann-Whitney U-test on variation in gender stereotypes based on job position

Variable	Job Position	N	Mean Rank	Sum of Ranks	U	W	Z	P
Gender stereotypes	Junior Staff	47	79.73	3747.5	2619.5	3747.5	-2.815	0.005
	Senior Staff	151	105.65	15953.5				

The Mann-Whitney U-test was conducted to test the null hypothesis that gender stereotypes do not significantly affect women's career progression within the Kebbi State civil service. The analysis revealed notable differences in experiences of gender bias between junior and senior staff; the mean value for senior staff (105.65) was higher than the mean value for the junior staff (79.73). The results demonstrated a statistically significant distinction between the two groups ($U = 2619.5$, $p = 0.005$), suggesting that job position influences how employees perceive and experience gender bias in their workplace. The negative Z-score (–2.815) from the Mann-Whitney U test indicates that junior staff face a greater degree of gender bias compared to their senior counterparts. The significance level ($p = 0.005$) reinforces that this observed difference is unlikely to have occurred by random chance. Consequently, the null hypothesis is rejected.

2. Cultural beliefs do not significantly influence women's participation in leadership roles in the civil service in Kebbi State.

Table 5. Mann-Whitney U-test on variation in cultural beliefs based on job position

Variable	Job Position	N	Mean Rank	Sum of Ranks	U	W	Z	P
Cultural beliefs	Junior Staff	47	68.35	3212.5	2084.5	3212.5	-4.529	0.001
	Senior Staff	151	109.20	16488.5				

The Mann-Whitney U-test was conducted to test the null hypothesis that cultural beliefs do not significantly influence women in leadership roles in the civil service in Kebbi State. The analysis revealed marked differences in cultural beliefs between junior and senior staff. The average value for senior staff (109.20) surpassed that of the junior staff (68.35). Since the senior staff had a higher mean rank, they perceive a substantial influence of cultural beliefs on women's careers, unlike their junior counterparts. The results demonstrated a statistically significant distinction between the two groups ($U = 2084.5$, $p = 0.001$), suggesting that job position affects how employees experience and perceive cultural beliefs regarding women's careers. The negative Z-score (–4.5259) from

the Mann-Whitney U-test indicates a substantial difference between the groups. The significance level ($p = 0.001$) suggests that we reject the null hypothesis, indicating that junior and senior staff significantly differ in their perceptions of how cultural beliefs affect women's careers. Senior staff recognise that cultural beliefs impact women's career progression more strongly than their junior counterparts.

3. Coping strategies do not significantly influence women's career progression in the civil service in Kebbi State.

Table 6. Mann-Whitney U-test on variation in coping strategies based on job position

Variable	Job Position	N	Mean Rank	Sum of Ranks	U	W	Z	P
Coping Strategies	Junior Staff	47	108.88	5117.5	3107.5	14584	-1.32	0.187
	Senior Staff	151	96.58	14583.5				

The Mann-Whitney U-test was used to test the null hypothesis that coping strategies do not significantly influence women's career progression in the Kebbi State civil service. The analysis revealed slight differences in coping strategies between junior and senior staff. The average value for junior staff (108.8) was slightly higher than that of the senior staff (96.5). The results ($U = 3107.5$, $p = 0.187$), demonstrated that there was no statistically significant difference between junior and senior staff in how they perceive the impact of coping strategies on women's career progression. Therefore, we fail to reject the null hypothesis. The negative Z-score (–1.320) from the Mann-Whitney U test indicates only a small difference between the groups, suggesting that both junior and senior staff generally share similar views on the role of coping strategies in career advancement.

11. Discussion of the findings

The study investigated the pervasive gender bias and obstacles to advancing women's careers within the civil service sector of Kebbi State. Eight hundred and nine responses were collected on gender bias experienced in the civil service, categorised into six distinct types. The "Percent of Cases" column indicates a cumulative figure of 408.6%, suggesting that many respondents reported experiencing multiple forms of bias. The most notable biases identified include: (a) biases in recruitment and promotion policies, accounting for 21.5% of the responses and reported by 87.9% of the cases; (b) beliefs that women are less competent, comprising 21.0% of the responses and prevalent in 85.9% of the cases; and (c) the assignment of fewer challenging tasks, reported by 20.8% of respondents and noted in 84.8% of the cases. These findings revealed the existence of entrenched gender biases within the workplace, necessitating substantial policy reforms, cultural transformations, and heightened accountability among those in leadership roles. This finding aligns with Nartey et al. (2023), who discovered, among other things, that gender bias against female senior officers is significantly influenced by perceptions of a poor alignment between

personal attributes and job requirements, adversely affecting performance evaluations and career advancement of women.

Regarding the different workplace barriers that women face, many respondents (745), with a total percentage of (376.3%), experienced multiple challenges simultaneously. The most commonly reported barrier is gender stereotypes that limit leadership roles (92.9%). Many respondents regard this as a significant hurdle, which could account for the limited number of women in senior roles and the gradual career advancement they experience. Another main barrier is limited recruitment and promotion opportunities (88.4%). The respondents feel that workplace structures make securing jobs and advancing their careers harder. Balancing work and family responsibilities (61.6%) is also a significant challenge, likely due to inadequate parental leave, limited childcare support, and inflexible work arrangements. This finding underscores the importance of recognising workplace barriers as a significant hurdle to women's career advancement. The result is consistent with Emeka's (2023) research, which noted that discrimination against women limits their involvement in decision-making roles and consequently lowers the Human Development Index (HDI) of Enugu State. Similarly, Sahumani et al. (2023) found in their study on the barriers that influence women's career success at the University of Limpopo in South Africa found that women were underrepresented in senior management and academia.

The coping strategies employed by the respondents include: (a) ignoring challenges and concentrating on personal goals (70.7%); this is the top response, suggesting that numerous women choose to disconnect emotionally and mentally from workplace discrimination; (b) striving harder to demonstrate competence and gain recognition (60.1%). This indicates that women feel compelled to excel and achieve career progression; and (c) seeking assistance from colleagues, mentors, or networks (55.1%). The findings generally reveal that many women navigate workplace discrimination by overworking, ignoring challenges, or seeking peer support, while relatively few report issues or consider quitting. However, low trust in the management and the risk of talent loss underscore the need for stronger organisational policies, fairer evaluations, and better support systems. The study corroborates the Sahumani et al. (2023) in South Africa, that women were underrepresented in senior management and academia due to the glass ceiling and gender stereotyping, necessitating that they work harder than their male counterparts.

The Mann-Whitney U-test was conducted to evaluate the null hypothesis that gender stereotypes do not significantly impact women's career progression within the Kebbi State civil service. The analysis revealed notable differences in the experiences of gender bias between junior and senior staff. The mean score for senior staff (105.65) was higher than that of junior staff (79.73). The results demonstrated a statistically significant distinction between the two groups ($U = 2619.5$, $p = 0.005$), suggesting that job position influences how employees perceive and experience gender bias in their workplace. The senior staff's belief that cultural norms significantly affect women's careers implies that deeply entrenched cultural attitudes may influence career advancement. Ngulube and Thelma (2024) also observed in a study on obstacles to women's leadership advancement in Zambia that societal norms, biases, and cultural expectations frequently reinforce gender stereotypes, resulting in systemic challenges for women seeking leadership positions. A similar

study was conducted by Kpanja and Umar (2018) in Nasarawa State, Nigeria, regarding the impact of gender imbalance on civil service productivity. The authors noted that gender imbalance persists in the civil service and is deeply rooted in the culture and traditions of the people, thus influencing their working conditions.

The Mann-Whitney U-test was conducted to assess the null hypothesis that cultural beliefs do not significantly influence women in leadership roles within the civil service in Kebbi State. The analysis revealed notable differences in cultural beliefs between junior and senior staff. The average score for senior staff (109.5) was higher than that of junior staff (68.3), indicating that senior staff perceive a greater impact of cultural beliefs on women's careers than their junior counterparts. The results demonstrated a statistically significant difference between the two groups ($U = 2084.5$, $p = 0.001$), implying that job position affects how employees experience and perceive cultural beliefs regarding women's careers. The negative Z-score (–4.5259) from the Mann-Whitney U-test signifies a substantial difference between the groups. The significance level ($p = 0.001$) indicates that we reject the null hypothesis, highlighting that junior and senior staff significantly differ in their perceptions of how cultural beliefs influence women's careers. Senior staff acknowledge that cultural beliefs impact women's career progression more than their junior counterparts. Junior staff may be less aware of cultural barriers, as they have not yet encountered challenges related to leadership roles and promotions; thus, senior staff aspiring to higher positions may be more aware of how cultural beliefs influence career progression among women. Women's career advancement has faced challenges, including formal and informal dynamics that undervalue women's work (Bermudez-Figueroa, Roca, 2022; Muhammed, Usman, 2007).

The Mann-Whitney U-test was conducted to evaluate the null hypothesis that coping strategies do not significantly influence women's career progression within the Kebbi State civil service. The analysis disclosed slight variations in coping strategies between junior and senior staff. The average value for junior staff (108.8) was slightly higher than that of the senior staff (96.5). The results ($U = 3107.5$, $p = 0.187$) indicated that there was no statistically significant difference between junior and senior staff in their perceptions of the impact of coping strategies on women's career progression. Therefore, we fail to reject the null hypothesis. The negative Z-score (–1.320) from the Mann-Whitney U test highlights only a minor difference between the groups, suggesting that both junior and senior staff generally share similar views on the role of coping strategies in career advancement. This implies that coping strategies are crucial across all career levels. Women possess an innate understanding of the strategies that can aid them in navigating career challenges, regardless of their experience and positions. Networking emerges as a vital tool, enabling women to forge significant connections that could yield new opportunities, insights, and support systems. Through shared experiences and collaborative efforts, these professional networks nurture a sense of community and belonging. Mentorship is fundamental in this context, providing guidance and encouragement from individuals who have traversed similar professional paths (Ekiye, Wechi, 2023). The insights offered by mentors play a significant role in fostering personal and professional development, empowering women to build confidence, define objectives, and develop the skills required to overcome obstacles. Furthermore, resilience is another

pivotal characteristic nurtured by women. This attribute exemplifies their capacity to persevere through adversity, often rooted in past experiences that demanded adaptation and overcoming challenges. Such experiences enable women to emerge with enhanced strength and determination to attain career success and fulfilment.

Conclusions

In this exploration of gender bias and the obstacles faced by women in pursuit of career advancement within the civil service sector of Kebbi State, the study revealed that entrenched gender stereotypes and cultural beliefs play a substantial role in the underrepresentation of women in leadership roles within this context. The presence of cultural norms and longstanding traditions appears to sustain gender bias, thereby constraining the opportunities available to women for progression into elevated positions. Furthermore, the analysis showed that gender stereotypes have a significant impact on women's career trajectories within the civil service, emphasising that the specific position an employee occupies influences their perception and experience of gender bias in the workplace. The prevailing belief among senior staff members that cultural norms considerably affect women's careers underscores the notion that deeply rooted cultural attitudes may impede career advancement for women. The study also found that coping strategies do not significantly affect women's career progression. This observation highlights only a marginal difference in opinions between junior and senior staff, suggesting a consensus regarding the limited role of coping strategies in facilitating career advancement. Therefore, the study advocates for policymakers to create a more equitable environment for women in the civil service, ultimately enhance their career prospects and contributions to society.

References

Bermudez-Figueroa, E., Roca, B. (2022). Gender labour inequalities in the public sector: the interplay between policy and micro-politics. *Employee Relations: The International Journal*, *44* (7), 96–112.

Broccolini, C., Fruttero, A., Jain, S., (2024). *Revisiting trends in gender equality*. Retrieved from: https://www.elibrary.imf.org/display/book/9798400246968/CH001.xml (12.10.2023).

Crenshaw, K. (1991). Mapping the margins: Intersectionality, identity politics, and violence against women of colour. *Stanford Law Review*, *43* (6), 1241–1299.

Eagly, A.H. (1987). Sex differences in social behaviour: A social-role interpretation. Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Eagly, A.H., Steffen, V. J. (1984). Gender Stereotypes stem from the distribution of women and men into social roles. *Journal of Personality and Social Psychology*, *46* (4), 735–754.

Eagly, A.H., Wood, W. (2016). Social role theory of sex differences. In: N. Naples, R.C. Hoogland, M. Wickramasinghe, W.C.A. Wong (eds.), *The Wiley Blackwell Encyclopedia of Gender and Sexuality Studies*.

Ekiye, B., Wechi, I. (2023). Investigating the underrepresentation of women in managerial positions in the bayelsa state public service. *Federal University Otuoke Journal of Management Sciences*, *7* (2), 184–201.

Federal Republic of Nigeria. (2004). Labour Act (Cap L1, LFN). Abuja: Government Printer.

Freedman, J. (2002). *Feminism*. Buckingham: Open University Press.

Internation Labour Organisation. (2022). *Gender gap in employment: What's holding women back?* Retrieved from: https://webapps.ilo.org/infostories/en-GB/Stories/Employment/barriers-women#intro (10.04.2024).

Jaggar, A. (1983). *Feminist Politics and Human Nature*. Rowman & Littlefield.

Kebbi State Development Plan. (2022). Retrieved from: extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ppl-ai-file-upload.s3.ct-files/30314188/4d9a0036.

Kpanja, I. and Umar, U.S. (2018). Impact of gender imbalance on civil service productivity: implications for counselling. *Journal of Innovative Social Sciences and Counselling Research*, *6* (2), 45–51.

Krainc, A.E., Dance-Schissel, D. (2023). *Social role theory | Definition, importance & criticisms.* Retrieved from: https://study.com/academy/lesson/eaglys-social-role-theory-of-gender-differences-definition-lesson-quiz.html (12.10.2023).

Lorber, J. (2010). *Gender inequality: Feminist theories and politics*. Oxford University Press.

Muhammed, S.U., Usman A.K. (2007). Non-work factors and labour turnover among female employees in Kebbi State Civil Service. *Bangladesh e-journal of Sociology, 4* (2), 38–44.

Nartey, P., Bahar, O.S., Nabunya, P. (2023). A review of the cultural gender norms contributing to gender inequality in Ghana: An ecological systems perspective*. International Journal of Women's Studies*, *25* (7), 1–16.

Oyoru, R.A. (2023). Women's participation in Nigerian politics: Challenges and prospects to Nigerian democracy. *International Journal of Humanity Studies*, *6* (2), 301–314.

Ridgeway, C.L. (2011). *Framed by gender: How gender inequality persists in the modern world.* Oxford University Press.

Sahumani, N., Majola, B.K., Ngirande, H. (2023). Organisational cultural factors and barriers affecting women's career success at a selected institution of higher learning in South Africa. International *Journal of Social Science and Research Review*, *6* (11), 165–178.

Schein, V.E. (1990). Would women lead differently? In: E.A. Fagenson (ed.), *Women in management: Trends, issues, and challenges in managerial diversity* (pp. 167–176). Sage Publications.

Thelma, C.C., Ngubule, L. (2024). Women in leadership: Examining barriers to women's advancement in leadership positions. *Asian Journal of Advanced Research and Report*, *18* (6), 273–290.

Tong, R. (2009). *Feminist thought: A more comprehensive introduction*. Boulder: Westview Press.

UN Women. (2023). *Forecasting time spent in unpaid care and domestic work: Technical brief, 2023.* Retrieved from: https://www.unwomen.org/sites/default/files/2023-10/technical-brief-forecasting-time-spent-in-unpaid-care-and-domestic-work-en.pdf (12.10.2023).

United Nations. (2015). Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development. *The resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015*. Retrieved from: https://www.refworld.org/legal/resolution/unga/2015/en/111816 (25.08.2015).

Vital Voices Global Partnership. (2012). Retrieved from: https://www.vitalvoices.org/a-step-forward-for-female-political-leaders-secretary-clinton-launches-women-in-public-service-project/ (02.10.2024).

Women's Voice and Leadership. (2024). Retrieved from: https://www.feministhub.org/women-voice-and-leadership-project-in-kebbi/ (02.10.2024).

Citation

Omoruan Idowu, A., Abah Ozioma, S., Phillips Foluso, O., Bamidele, Ph.A. (2025). Gender bias and barriers to women's career advancement in the civil service of Kebbi State, Nigeria. *Acta Politica Polonica*, *2* (60), 95−108. DOI: 10.18276/ap.2025.60-06.

Acta Politica Polonica nr 2/2025 (60) | www.wnus.usz.edu.pl/ap | 109–118

ISSN (print): 2451-0432 | ISSN (online): 2719-4388 | DOI: 10.18276/ap.2025.60-07

Wieczny cień demokracji? Partie populistyczne w Europie Środkowo-Wschodniej – analiza porównawcza

Hlib Bohutskyi

ORCID: 0009-0001-8487-7824
Uniwersytet Opolski
gleb.shula@gmail.com

Słowa kluczowe populizm, Niemcy, Polska, Słowacja, program polityczny

Abstrakt W artykule przedstawiono porównawczą analizę programów trzech partii populistycznych z Europy Środkowo-Wschodniej: niemieckiej Alternative für Deutschland (AfD), polskiej Konfederacji oraz słowackiego SMER-SD. Przedmiotem analizy było ich podejście do Unii Europejskiej, migracji, polityki społecznej, wojny na Ukrainie oraz kwestii tożsamości narodowej. Postawiono hipotezę, że mimo różnic ideologicznych i narodowych, ugrupowania te łączy antyelitaryzm, eurosceptycyzm oraz odwoływanie się do idei suwerenności narodowej. W badaniu wykorzystano jakościową analizę treści dokumentów programowych i oficjalnych stanowisk partii, a także podejście porównawcze.

Uzyskane wyniki wskazują, że wszystkie ugrupowania posługiwały się retoryką antyelitarną i odwoływały do „woli ludu", choć różniły się priorytetami. AfD akcentowała ochronę tożsamości narodowej i krytykę migracji, Konfederacja – wolność gospodarczą i ograniczenie roli państwa, natomiast SMER-SD – sprawiedliwość społeczną oraz sprzeciw wobec militarnego wsparcia Ukrainy.

The eternal shadow of democracy? Populist parties in Central and Eastern Europe - a comparative analysis

Keywords Populism, Germany, Poland, Slovakia, Political Programs

Abstract The article presents a comparative analysis of three populist parties in Central and Eastern Europe: Germany's AfD, Poland's Confederation, and Slovakia's SMER. It focuses on their positions on the EU, migration, social policy, the war in Ukraine, and national identity. The hypothesis assumes that, despite ideological and national differences, these parties share features such as anti-elitism, Euroscepticism, and appeals to sovereignty. The study applies qualitative content analysis and a comparative method. The findings show that all three parties used anti-elitist rhetoric and invoked the "will of the people", although they differed in focus. AfD stressed national identity and migration criticism, Confederation emphasizes economic freedom and limiting the state's role, while SMER highlightes social justice and rejected military involvement in Ukraine.

Wprowadzenie

Populizm jako zjawisko jest obecny w każdym państwie demokratycznym i wynika z samej natury systemu demokratycznego. W ostatnich latach można zaobserwować pewien niepokojący trend w demokracjach liberalnych – w wyborach demokratycznych coraz częściej zwyciężają przywódcy, którzy w różnym stopniu dążą do osłabienia bądź unieważnienia instytucji demokratycznych w swoich krajach. Przykładami takich liderów są Viktor Orbán, Robert Fico, Donald Trump czy Recep Tayyip Erdoğan.

Zjawisko to dotyczy nie tylko wyborów prezydenckich, lecz także parlamentarnych oraz elekcji do instytucji ponadnarodowych, takich jak Unia Europejska. Przykładem mogą być ostatnie wybory do Parlamentu Europejskiego, w wyniku których populistyczna i eurosceptyczna grupa polityczna Patriots for Europe uzyskała znaczące poparcie, stając się trzecią siłą w Parlamencie Europejskim i zdobywając 86 z 720 mandatów.

Populizm jako ruch społeczno-polityczny odgrywa istotną rolę we współczesnych demokracjach, co potwierdzają dane empiryczne. W badaniach przeprowadzonych w 2020 roku w 34 krajach aż 52% respondentów wyraziło niezadowolenie z funkcjonowania demokracji. Niezadowoleniu temu często towarzyszyła utrata zaufania do systemu demokratycznego oraz akceptacja autorytarnych form rządów. Dodatkowo, w badaniach World Values Survey z lat 2017–2020, 53% ankietowanych uznało za korzystny system, w którym władza spoczywa w rękach silnego przywódcy, niezależnego od parlamentu (Reykowski, 2023, s. 7).

Cas Mudde, holenderski politolog i badacz radykalizmu prawicowego, definiuje populizm jako ideologię opartą na dwóch kluczowych komponentach. Pierwszym z nich jest antyelityzm, czyli przekonanie, że społeczeństwo dzieli się na dwie przeciwstawne i jednorodne grupy: z jednej strony – zwykłych, uczciwych ludzi, z drugiej – zepsute, niemoralne i skorumpowane elity. Drugim elementem jest suwerenność społeczeństwa, oparta na idei, że polityka powinna realizować wolę ludu (*general will*), wyrażoną w sposób bezpośredni, z pominięciem politycznych instytucji. Można przypuszczać, że tę wolę rozpoznają i wcielają w życie przywódcy społeczeństwa, które utożsamiane jest ze „zwykłymi ludźmi", choć Mudde nie stwierdza tego wprost (Pierzchalski, Rydliński, 2017, s. 21).

Przedmiotem opracowania nie jest analiza pojęcia populizmu, lecz zbadanie jego przejawów na przykładzie wybranych ugrupowań politycznych. Porównaniu poddano programy trzech partii populistycznych z Europy Środkowo-Wschodniej: polskiej Konfederacji, słowackiej Sociálnej Demokracii (SMER-SD) oraz niemieckiej Alternative für Deutschland (AfD). Wybór tych ugrupowań wynika z ich istotnej roli na scenie politycznej oraz wyraźnie populistycznego charakteru ich przekazu. Konfederacja łączy w sobie elementy nacjonalizmu, eurosceptycyzmu i liberalizmu gospodarczego, często akcentując hasła antyestablishmentowe. Sociálna Demokracia na Słowacji, mimo swojej nazwy, prezentuje silnie populistyczną retorykę, zwłaszcza w kwestiach socjalnych i narodowych. Alternative für Deutschland natomiast znana jest natomiast z ostrych stanowisk

antyimigracyjnych, krytyki Unii Europejskiej oraz silnego akcentowania tożsamości narodowej. Porównanie przeprowadzono w odniesieniu do pięciu kluczowych zagadnień: stosunku badanych partii do Unii Europejskiej, migracji, polityki społecznej, wojny na Ukrainie oraz tożsamości narodowej, na podstawie analizy treści ich programów i oficjalnych dokumentów.

Alternatywa dla Niemiec

Analizując AfD, należy zwrócić uwagę na sposób, w jaki partia definiuje samą siebie. Celem jej działania jest bycie „prawdziwą alternatywą" wobec bieżącej polityki. Taka alternatywa jest – w ocenie ugrupowania – niezbędna, ponieważ w Niemczech dochodzi do łamania prawa, nastąpił upadek państwa prawa, a polityka gospodarcza prowadzona przez rząd uznawana jest za błędną i nieracjonalną. Z tego względu partia postuluje radykalną zmianę obecnej polityki, wynikającą z jej negatywnej oceny (AfD Grundsatzprogramm für Deutschland, s. 6). Jednym z elementów strategii programowej AfD jest postulat wzmocnienia demokracji. Partia krytykuje istniejące partie systemowe, twierdząc, że stały się one zbyt silnymi organizacjami na scenie politycznej. Według AfD ugrupowania polityczne powinny współdziałać w ramach systemu politycznego, a nie zawłaszczać go. „To naród powinien określać wolę partii, a nie odwrotnie" – podkreślają. Ugrupowanie opowiada się za powrotem do zasad demokracji bezpośredniej, opartej na systemie referendalnym oraz inicjatywach ludowych wzorowanych na szwajcarskich rozwiązaniach. Zdaniem AfD takie działania wzmocniłyby demokrację i prawa obywatelskie (Walecka-Rynduch, 2015, s. 7). W tym aspekcie widoczny jest typowy dla populizmu antyelityzm oraz odwołanie do „woli ludu", stanowiące charakterystyczny element retoryki populistycznej.

Część programu partii poświęcona jest Unii Europejskiej. Podobnie jak w przypadku innych ugrupowań o zbliżonym profilu ideologicznym, dominują tu postulaty eurosceptyczne. Według programu AfD Unia Europejska wymaga gruntownej przebudowy, ponieważ w procesie integracji europejskiej stopniowo ograniczana była suwerenność państw narodowych. Największym mankamentem Unii jest brak demokratycznej kontroli nad rozrastającą się i hermetyczną biurokracją. Kompetencje przekazane instytucjom unijnym powinny zostać zwrócone państwom narodowym, które lepiej znają potrzeby swoich obywateli niż odległa Bruksela. Zasada subsydiarności powinna stanowić podstawę podziału kompetencji między poziomem krajowym a unijnym, tak aby władza pozostawała jak najbliżej obywateli. AfD krytykuje także wprowadzenie euro, twierdząc, że był to projekt polityczny, a nie ekonomiczny, opartym na błędnych przesłankach i wdrożonym mimo sprzeciwu wielu ekonomistów. Wspólna waluta, według partii, stała się niepodważalnym dogmatem, który przynosi więcej szkód niż korzyści – sprzyja wzrostowi zadłużenia i osłabieniu gospodarek narodowych. W związku z tym AfD postuluje opuszczenie strefy euro, przy czym decyzja w tej sprawie powinna zostać podjęta w referendum (AfD Grundsatzprogramm für Deutschland, s. 17–18).

Kwestie polityki społecznej w programie AfD są ściśle powiązane z tematyką migracyjną. Już w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2014 roku partia zdobyła 7% głosów i wprowadziła 7 przedstawicieli, co tłumaczono m.in. świeżością ugrupowania i skupieniem kampanii na

problemie nadużywania świadczeń socjalnych przez imigrantów, opartym na błędnych przesłankach i wdrożonym mimo sprzeciwu wielu ekonomistów.

W kampanii wyborczej w 2017 roku dominującym tematem była kwestia migracji. AfD akcentowała potencjalne koszty społeczne i ekonomiczne, jakie – jej zdaniem – może ponieść niemieckie społeczeństwo w przypadku utrzymania niekontrolowanego napływu migrantów. Wskazywano na pogorszenie warunków pracy, obciążenie systemu społecznego, trudności migrantów z integracją oraz brak akceptacji dla niemieckiej kultury. W programie podnoszono również obawy, że z powodu wysokiej dzietności migrantów Niemcy mogą stać się mniejszością we własnym kraju. W odniesieniu do kwestii religijnych AfD uznaje islam za jedno z największych wyzwań dla Niemiec, zagrażając bezpieczeństwu, kulturze i tożsamości kraju. Partia uważa, że islam nie jest częścią Niemiec, dlatego proponuje usunięcie jego zewnętrznych symboli z przestrzeni publicznej. W tym celu postuluje wprowadzenie zakazu zasłaniania twarzy przez kobiety, noszenia burki, budowy minaretów. AfD sprzeciwia się także przyznawaniu organizacjom muzułmańskim statusu osoby prawnej prawa publicznego. Podkreśla, że w państwie demokratycznym swoboda wypowiedzi i możliwość wyrażania krytyki są kluczowe, dlatego otwarta krytyka islamu powinna być dopuszczalna (AfD Grundsatzprogramm für Deutschland, s. 48–50).

Z krytyki współczesnej polityki migracyjnej wynika, że tożsamość narodowa zajmuje w programie AfD szczególne miejsce i stanowi jeden z jego głównych priorytetów. Równocześnie stanowisko partii wobec islamu odzwierciedla jej podejście do pluralizmu religijnego i kulturowego w Niemczech.

Należy również omówić, jaki jest stosunek partii do Rosji, ponieważ w programie oraz na oficjalnej stronie AfD brakuje jakichkolwiek odniesień do wojny, która trwa na Ukrainie od 2022 roku. Tylko to pozwoli nam lepiej zrozumieć stanowisko partii w tej sprawie. Na oficjalnej stronie partii można znaleźć następujący slogan: „Zimna wojna się skończyła. USA pozostają naszym partnerem. Rosja powinna nim zostać". AfD opowiada się za zniesieniem sankcji wobec Rosji i poprawą wzajemnych relacji, argumentując, że bezpieczeństwo w Europie nie może być zagwarantowane bez udziału Rosji. Partia popiera więc pokojowe rozwiązywanie konfliktów przy uwzględnieniu interesów wszystkich stron (AfD Grundsatzprogramm für Deutschland, s. 31).

Konfederacja Wolność i Niepodległość

Istotnym wyróżnikiem polskiej partii populistycznej – Konfederacji, w porównaniu z AfD, jest jej koalicyjny charakter. Jak sama nazwa wskazuje, ugrupowanie stanowi porozumienie kilku środowisk o odmiennych orientacjach ideowych, wśród których znajdują się liberałowie, monarchiści oraz narodowcy. Tak duża różnorodność ideologiczna sprawia, że profil partii oraz wypowiedzi jej przedstawicieli są niejednorodne. Taka struktura ma zarówno zalety, jak i wady. Z jednej strony umożliwia reprezentowanie zróżnicowanych grup społecznych oraz przyciąganie wyborców o odmiennych poglądach. Z drugiej jednak utrudnia sformułowanie spójnego programu politycznego, a różnice wewnętrzne mogą prowadzić do napięć i konfliktów w obrębie ugrupowania, utrudniając realizację wspólnej strategii. Warto również podkreślić, że Konfederacja

pozostaje partią opozycyjną, co oznacza, że nie ponosi bezpośredniej odpowiedzialności za decyzje rządowe, a jej działalność opiera się głównie na krytyce władzy i prezentowaniu alternatywnych rozwiązań politycznych.

W deklaracji programowej Konfederacja przedstawia się jako alternatywa wobec pozostałych ugrupowań politycznych w Polsce, określając siebie jako jedyną siłę rzeczywiście dbającą o interes wspólnoty narodowej i poszczególnych obywateli. W ten sposób podważano istniejący porządek polityczny, wskazując na istnienie pewnego „układu" w polskim życiu publicznym. Już na etapie powstania partia została określona jako ugrupowanie prawicowe, które naturalnie rywalizowało ze Zjednoczoną Prawicą, sprawującą władzę w 2019 roku. Jednocześnie Konfederacja przyjęła postawę opozycyjną wobec wszystkich pozostałych partii parlamentarnych, określając główne ugrupowania – Prawo i Sprawiedliwość, Platformę Obywatelską, Lewicę oraz Polskie Stronnictwo Ludowe – mianem „bandy czworga" (konfederacja.pl).

Podstawą programu Konfederacji, podobnie jak w przypadku wielu partii liberalno-konserwatywnych, jest idea wolności gospodarczej. Za kluczowe warunki rozwoju gospodarczego uznano: własność prywatną, przedsiębiorczość oraz rynkową konkurencję. W programie postulowano m.in. likwidację piętnastu podatków oraz wprowadzenie kwoty wolnej od podatku w wysokości dwunastokrotności płacy minimalnej. Podkreślano, że Konstytucja powinna gwarantować pełną i rzeczywistą swobodę inicjatywy gospodarczej. Aby to zrealizować, zaproponowano wprowadzenie następujących zasad:

1. Przyznanie przedsiębiorcy pełnej swobody w doborze współpracowników, kontrahentów, pracowników i klientów według własnych kryteriów.

2. Zapewnienie realnej swobody zawierania umów oraz ograniczenie do minimum czasu i liczby kontroli w przedsiębiorstwach.

3. Zagwarantowanie każdemu prawa do uzyskania urzędowej, wiążącej wykładni przepisów, które musi stosować (Konstytucja Wolności, 2023, s. 13).

W swoim programie Konfederacja aktywnie krytykuje system podatkowy w Polsce, obwiniając go za inflację i problemy finansowe. Podkreśla, że podatki są nie tylko wysokie, ale także sposób rozdzielania środków budżetowych pozostawia wiele do życzenia. Krytykowane jest również to, jak znaczna część budżetu jest bezmyślnie wydawana na z każdym rokiem rosnącą biurokrację i nowe programy socjalne, przy ciągłym wzroście rozkradania i marnotrawienia (Konstytucja Wolności, 2023, s. 19).

W kontekście Unii Europejskiej w programie Konfederacji podkreślono, że powinno opierać się na silnej kulturze, konkurencyjnej gospodarce i nowoczesnym systemie obronnym. Uważano, że osiągnięcie tej siły wymaga obniżenia i częściowej redukcji podatków, likwidacji biurokracji oraz przywilejów podatkowych, ograniczenia liczby urzędników i agencji rządowych, a także promocji polskich marek na arenie międzynarodowej. Silna gospodarka miała z kolei umożliwić rozwój nowoczesnego wojska oraz poprawę poziomu wyszkolenia strzeleckiego i obronnego obywateli (Polska dla Ciebie, s. 14.). Istotnym elementem programu jest również postulat sprawiedliwego i apolitycznego sądownictwa. Wyrażano również obawy przed utratą suwerenności politycznej na rzecz Unii Europejskiej. Aby temu zapobiec, postulowano dobrowolną współpracę państw

oraz ograniczenie kompetencji UE. Podkreślano także konieczność zachowania suwerenności energetycznej, opartej na wykorzystaniu krajowych zasobów węgla, rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz inwestycjach w energetykę jądrową (Po stronie Polski, s. 12.).

Konfederacja postrzega imigrację oraz proces napływu cudzoziemców do Polski w sposób jednoznacznie negatywny, co znajduje odzwierciedlenie w krytyce kierowanej pod adresem rządu Prawa i Sprawiedliwości. Przedstawiciele tej partii zarzucają rządowi niedotrzymanie przedwyborczych obietnic dotyczących zahamowania napływu imigrantów do kraju. W swojej działalności politycznej Konfederacja skutecznie wykorzystuje przekaz wizualny – zwłaszcza infografiki i materiały medialne – podkreślające potencjalne zagrożenia związane z migracją, takie jak ryzyko zamachów terrorystycznych, wzrost przestępczości, powstawanie imigranckich enklaw w dużych miastach czy też odpływ młodych Polaków za granicę w poszukiwaniu lepszych warunków (Kolczyński, 2020, s. 271).

W kwestii wojny na Ukrainie Konfederacja akcentuje potrzebę wzmocnienia narodowej obronności i niezależności militarnej Polski. Zwycięstwa Ukrainy w walce z rosyjską agresją – jak wskazuje program partii – potwierdzają znaczenie silnej armii oraz samodzielności w zakresie produkcji zbrojeniowej. W ocenie ugrupowania sojusze międzynarodowe, choć istotne, nie mogą zastąpić własnego potencjału obronnego państwa. Dlatego Konfederacja postuluje inwestowanie w modernizację armii, w szczególności poprzez rozwój krajowego przemysłu zbrojeniowego, co ma ograniczyć zależność Polski od zagranicznych dostawców (Konstytucja Wolności, 2023, s. 75). Ważne jest również to, że partia nie kwestionuje sankcji nałożonych na Rosję, przynajmniej w swoim programie, i krytykuje zależność od rosyjskiego gazu, która – zdaniem ugrupowania – była konsekwencją błędów polityki energetycznej rządu Prawa i Sprawiedliwości (Konstytucja Wolności 2023, s. 93).

Program Konfederacji zawiera także liczne odniesienia do wartości konserwatywnych, takich jak odpowiedzialność za wspólnotę, wolność jednostki i sprawne państwo. Zapisy dotyczące wychowania obywatelskiego i promocji kultury narodowej były zgodne z ideologiczną tożsamością partii wchodzących w skład Konfederacji. Jednocześnie w dokumentach programowych można dostrzec nawiązania do wartości charakterystycznych dla Narodowej Demokracji, której dziedzictwo ideowe kontynuuje Ruch Narodowy. Badania Jarosława Tomasiewicza wskazują jednak na obecność pewnych sprzeczności w ideologii Konfederacji. Wyróżnił on trzy główne antynomie: 1) konflikt między tradycjonalizmem a modernizmem; 2) napięcie między konserwatyzmem a narodowym demokratyzmem; 3) różnice między wzorcami rodzinnymi a zagranicznymi (Tomasiewicz, 2020, s. 21).

SMER

Na oficjalnej stronie ugrupowania SMER – sociálna demokracia podkreśla się, że jest to lewicowa siła polityczna na Słowacji, skoncentrowana na ochronie interesów grup wrażliwych społecznie oraz wspieraniu sprawiedliwości społecznej. Program partii akcentuje silną rolę państwa w gospodarce, które ma dbać o zrównoważony wzrost gospodarczy przynoszący korzyści wszystkim

obywatelom, a w szczególności grupom najbardziej potrzebującym. Znajdziemy również informacje, że na arenie międzynarodowej partia broni interesów Słowacji, wspierając współpracę w Europie, ale zawsze gotowa jest odrzucić rozwiązania stojące w sprzeczności z interesem narodowym. W porównaniu z ugrupowaniami analizowanymi wcześniej, SMER wyróżnia się brakiem wyraźnego antyelityzmu, typowego dla partii populistycznych. Wynika to z tego, że ugrupowanie stanowi część słowackiej elity politycznej – przez wiele lat współtworzyło rządy i odgrywało dominującą rolę w życiu publicznym, jedynie okresowo tracąc pozycję głównej siły parlamentarnej.

SMER aktywnie wspiera ideę stworzenia państwa socjalnego, które zapewnia obywatelom szeroki zakres gwarancji społecznych. Ugrupowanie koncentruje się na zmniejszeniu ubóstwa, zwłaszcza wśród najbardziej wrażliwych grup społecznych, takich jak emeryci, samotne matki czy nisko opłacani pracownicy. W programie podkreśla się potrzebę przywrócenia 13. emerytury oraz zapewnienia stabilnego wzrostu minimalnych emerytur, co ma chronić seniorów przed skutkami inflacji. W zakresie polityki mieszkaniowej partia postuluje zwiększenie dostępności mieszkań na wynajem poprzez współpracę z władzami lokalnymi i rozszerzenie systemu państwowych dotacji. W sferze rynku pracy proponuje natomiast poprawę warunków zatrudnienia, wzrost wynagrodzeń oraz ożywienie dialogu społecznego. W programie pojawia się również postulat poprawy sytuacji studentów oraz młodych pracowników (Návrat dôstojnosti do života ľudí, 2023, s. 6– 7).

Partia uważa członkostwo w Unii Europejskiej za kluczowe dla Słowacji. Integracja europejska jest najważniejszym projektem, który należy chronić, ponieważ daje to Słowacji istotne korzyści polityczne i ekonomiczne. Jednocześnie partia wyraża zaniepokojenie sposobem funkcjonowania instytucji unijnych, wskazując, że część decyzji podejmowanych w Brukseli spotyka się z niezadowoleniem słowackiego społeczeństwa. W programie partii podkreślono też, że ważne jest zachowanie prawa państw członkowskich do krytycznego stanowiska wobec działań instytucji UE, a także kontynuowanie funkcjonowania prawa weta przy podejmowaniu decyzji dotyczących wszystkich państw unii (np. przy uchwalaniu ustaw wymagających jednomyślności). Partia wspiera także wysiłki UE na rzecz ochrony klimatu, zastrzegając jednak, że inicjatywy te nie powinny zagrażać konkurencyjności gospodarki ani poziomowi życia obywateli (Návrat suverenity do slovenskej zahraničnej politiky, 2023, s. 1– 3).

W zakresie polityki migracyjnej program SMER-u podkreśla znaczenie ochrony narodowych interesów Słowacji w ramach wspólnego podejścia Unii Europejskiej. Ugrupowanie krytykuje unijną politykę migracyjną, wskazując, że nie uwzględnia ona specyficznych warunków oraz potrzeb poszczególnych państw członkowskich. Szczególny nacisk położono na konieczność kontroli napływu migrantów oraz skutecznej ochrony granic państwowych. W programie wyrażono także poparcie dla działań podjętych przez państwa Grupy Wyszehradzkiej w czasie kryzysu migracyjnego, w tym decyzji o zamknięciu granic dla nielegalnych migrantów. Stwierdza, że każde państwo UE powinno mieć prawo do podejmowania niezależnych decyzji w kwestii migracji, kierując się swoimi narodowymi interesami (Návrat suverenity do slovenskej zahraničnej politiky, 2023, s. 2– 3).

W odniesieniu do wojny na Ukrainie SMER zajmuje stanowisko skoncentrowane na pomocy humanitarnej i dyplomatycznym rozwiązaniu konfliktu. Partia popiera udzielanie wsparcia humanitarnego Ukrainie, jednak sprzeciwia się przekazywaniu pomocy wojskowej, uznając, że prowadzi to jedynie do przedłużenia i eskalacji działań zbrojnych, a tym samym do zwiększenia cierpienia ludności cywilnej. W programie podkreśla się, że priorytetem powinny być negocjacje pokojowe i działania dyplomatyczne, w których istotną rolę powinna odegrać Unia Europejska, podejmując wysiłki na rzecz stabilizacji sytuacji w regionie. Partia wyraża również zaniepokojenie skutecznością sankcji gospodarczych nałożonych na Rosję oraz ich negatywnym wpływem na gospodarkę Słowacji. W dokumentach programowych ugrupowanie zwraca uwagę, że polityka USA przyczynia się do podziału świata na blok zachodni i wschodni, co określa mianem „wznoszenia nowej żelaznej kurtyny". Jednocześnie rosyjską inwazję na Ukrainę SMER uznaje za naruszenie prawa międzynarodowego, porównywalne z interwencją USA w Iraku (Návrat suverenity do slovenskej zahraničnej politiky, 2023, s. 2).

W programie partii kładzie się duży nacisk na ochronę tożsamości narodowej Słowacji. W polityce zagranicznej SMER podkreśla znaczenie zachowania suwerenności państwa oraz obrony interesów narodowych na arenie międzynarodowej. Ugrupowanie aktywnie wspiera dziedzictwo kulturowe i język słowacki, traktując je jako fundament spójności społecznej.

Partia opowiada się za równością wszystkich obywateli, w tym przedstawicieli mniejszości narodowych, promując jednocześnie szacunek dla wielokulturowości oraz ochronę praw mniejszości. Ważnym elementem jej polityki zagranicznej jest również umacnianie więzi z państwami sąsiednimi, z którymi Słowację łączą tradycyjnie bliskie relacje historyczne i kulturowe, zwłaszcza z Czechami, Polską i Węgrami (Návrat dôstojnosti do života ľudí, 2023, s. 6).

Podsumowanie

AfD, Konfederacja i SMER to partie populistyczne, które – mimo odmiennych priorytetów – łączy krytyka elit politycznych, sceptycyzm wobec Unii Europejskiej oraz odwoływanie się do „woli ludu" jako źródła legitymizacji władzy.

AfD przedstawia się jako „prawdziwą alternatywę" wobec dominującego porządku politycznego w Niemczech. Jej program opiera się na krytyce elit rządzących, oskarżanych o łamanie zasad państwa prawa, prowadzenie błędnej polityki gospodarczej i ignorowanie potrzeb obywateli. Partia sceptycznie podchodzi do centralizacji władzy w UE, proponując jej gruntowną reformę, ograniczenie biurokracji oraz przekazanie kompetencji państwom narodowym. Szczególne miejsce w programie AfD zajmuje polityka migracyjna i obrona niemieckiej tożsamości narodowej – ugrupowanie ostrzega przed skutkami niekontrolowanej imigracji i islamizacji społeczeństwa. W polityce zagranicznej AfD opowiada się za poprawą relacji z Rosją, uznając ją za ważnego partnera dla bezpieczeństwa Europy.

Konfederacja, będąca koalicją liberałów, monarchistów i narodowców, łączy w swoim programie idee konserwatywne, nawiązania do tradycji Narodowej Demokracji oraz postulaty wolności gospodarczej. Choć różnorodność ideologiczna umożliwia reprezentowanie szerokiego spektrum

wyborców, prowadzi również do wewnętrznych napięć i trudności w wypracowaniu spójnej wizji politycznej. Konfederacja koncentruje się na promocji idei sprawnego i silnego państwa, wolności gospodarczej oraz współodpowiedzialności za wspólnotę narodową, przy jednoczesnej krytyce imigracji, Unii Europejskiej oraz rządu Prawa i Sprawiedliwości. W swoich postulatach szczególną uwagę zwraca na radykalne zmniejszenie podatków i ograniczenie biurokracji, co wyróżnia ją spośród innych ugrupowań populistycznych.

SMER, od lat jedna z głównych sił politycznych na Słowacji, łączy elementy lewicowej polityki socjalnej z populistyczną retoryką. Ugrupowanie akcentuje potrzebę rozwoju państwa opiekuńczego, ochrony interesów „zwykłych ludzi" oraz zachowania suwerenności narodowej. SMER krytykuje unijną politykę migracyjną, opowiadając się za kontrolą granic i prawem państw członkowskich do samodzielnych decyzji w tej sferze. W polityce zagranicznej unika jednoznacznego opowiedzenia się po którejkolwiek ze stron wojny na Ukrainie, postulując dyplomatyczne rozwiązanie konfliktu i ograniczenie dostaw broni.

Analizowane partie wykazują podobieństwa w sceptycyzmie wobec Unii Europejskiej. AfD podkreśla potrzebę reformy UE i opuszczenia strefy euro, Konfederacja krytykuje Unię za ograniczanie polskiej niezależności, a SMER sprzeciwia się ingerencji UE w wewnętrzne sprawy Słowacji. Jednocześnie różnią się priorytetami: AfD skupia się na polityce migracyjnej i ochronie tożsamości narodowej, Konfederacja na gospodarce, a SMER na polityce socjalnej i ochronie interesów słabszych grup społecznych. Różnice w ich podejściu wynikają z lokalnych uwarunkowań politycznych. AfD koncentruje się na zagrożeniach związanych z imigracją i islamem oraz na rewizji stosunków z Rosją. Konfederacja eksponuje gospodarcze reformy, krytykując istniejący system polityczny w Polsce. SMER z kolei skupia się na interesach narodowych i polityce socjalnej, co stanowi podstawę jego długoterminowego poparcia na Słowacji.

Podsumowując, postawiona we wstępie hipoteza została potwierdzona. Pomimo różnic ideologicznych i narodowych, wszystkie analizowane ugrupowania łączy wspólne jądro populistycznego dyskursu: sprzeciw wobec elit, krytyka instytucji unijnych oraz akcentowanie suwerenności i „woli ludu". Jednocześnie ich działalność potwierdza elastyczność populizmu, który potrafi dostosować swoje treści do kontekstu politycznego poszczególnych państw, zachowując przy tym wspólną strukturę narracyjną.

Bibliografia

AfD Grundsatzprogramm für Deutschland. Pobrane z: https://www.afd.de/grundsatzprogramm/ (29.04.2025).

Kolczyński, M. (2020). Strategia komunikacyjna Konfederacji w wyborach w 2019 roku – próba rekonstrukcji. *Studia Politologiczne*, *55*, 259–276. DOI: 10.33896/SPolit.2020.55.11.

Konstytucja Wolności 2023. Pobrane z: https://konfederacja.pl/konstytucja-wolnosci-program-wyborczy-2023/ (29.04.2025).

Návrat dôstojnosti do života ľudí, 2023. Pobrane z: strana-smer.sk/aktuality/blogy/post/volby-2023 (17.10.2025).

Návrat suverenity do slovenskej zahraničnej politiky, 2023. Pobrane z: strana-smer.sk/aktuality/blogy/post/volby-2023 (17.10.2025).

Pierzchalski, F., Rydliński, B. (2017). *Autorytarny populizm w XXI wieku. Krytyczna rekonstrukcja*. Warszawa: Dom Wydawniczy ELIPSA.

Po stronie Polski. Pobrane z: https://konfederacja.pl/po-stronie-polski/ (29.04.2025).

Reykowski, J. (2023). Populizm jako choroba demokracji. *Nauka*, *3*, 7–19. DOI: 10.24425/nauka.2023.146053.

Tomasiewicz, J. (2020). Confederacy — the polish new right wing between tradition and modernity. *Studia Politicae Universitatis Silesiensis*, *30*, 7–32.

Walecka-Rynduch, A. (2015). „Alternative für Deutschland"– niemiecka eurosceptyczna partia pozaparlamentarna. Próba analizy wizerunku w przestrzeni internetu. *Przegląd Politologiczny*, *1* (85), 85–106. DOI: 10.14746/pp.2015.20.1.6.

Cytowanie

Bohutskyi, H. (2025). Wieczny cień demokracji? Partie populistyczne w Europie Środkowowschodniej – analiza porównawcza. *Acta Politica Polonica*, *2* (60), 109−118. DOI: 10.18276/ap.2025.60-07.

Acta Politica Polonica nr 2/2025 (60) | www.wnus.usz.edu.pl/ap | 119–128

ISSN (print): 2451-0432 | ISSN (online): 2719-4388 | DOI: 10.18276/ap.2025.60-08

Inteligentne Systemy Transportowe a bezpieczeństwo transportu miejskiego

Sylwia Sas

ORCID: 0009-0002-7681-9672
Uniwersytet Rzeszowski
Instytut Nauk o Polityce
e-mail: sylwiasa@dokt.ur.edu.pl

Słowa kluczowe bezpieczeństwo ruchu drogowego, Inteligentne Systemy Transportowe (ITS), nowoczesne technologie, transport

Abstrakt Bezpieczeństwo transportu miejskiego jest kluczowym elementem funkcjonowania współczesnych miast. W artykule przedstawiono rolę Inteligentnych Systemów Transportowych (ITS) w zwiększaniu bezpieczeństwa i efektywności miejskiego transportu. Artykuł powstał na podstawie analizy danych zastanych oraz źródeł wtórych. Scharakteryzowano specyfikę i rodzaje Inteligentnych Systemów Transportowych, uwzględniając ich definicje, kluczowe komponenty oraz ewolucję technologiczną. Przedstawiono, czym jest bezpieczeństwo w transporcie miejskim oraz omówiono korzyści wynikające z implementacji ITS. Oceniono skuteczność ITS w poprawie bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz identyfikację wyzwań ich wdrażania. Wykazano, że ITS znacząco zredukowały liczbę wypadków, optymalizowały przepustowość oraz ograniczały emisje zanieczyszczeń. Omówiono również wyzwania, w tym integrację systemów oraz cyberbezpieczeństwo, podkreślając potrzebę dostosowania ITS do lokalnych warunków.

Intelligent Transport Systems and Urban Transport Safety

Keywords road safety, Intelligent Transportation Systems (ITS), new technologies, transportation

Abstract Urban transport safety constitutes a key element of the functioning of modern cities. This article presents the role of Intelligent Transport Systems (ITS) in increasing the safety and efficiency of urban transportation. The article is based on an analysis of secondary data and existing literature. It characterizes the nature and types of Intelligent Transport Systems, including their definitions, key components, and technological evolution. The concept of safety in urban transport is explained, along with the benefits resulting from the implementation of ITS. The aim of the article was to assess the effectiveness of ITS in improving the safety of road users and to identify the challenges related to their implementation. The findings indicate that ITS significantly reduces the number of accidents, optimized traffic flow, and decreased pollutant emissions. The article also discusses challenges such as system integration and cybersecurity, emphasizing the need to adapt ITS to local conditions.

Wprowadzenie

Bezpieczeństwo w transporcie publicznym jest jednym z kluczowych czynników wpływających na jakość życia w miastach. Dynamiczny rozwój infrastruktury, rosnąca liczba pasażerów oraz złożoność systemów komunikacyjnych sprawiają, że tradycyjne metody nadzoru i zarządzania ruchem drogowym okazują się niewystarczające. Aby sprostać tym wyzwaniom, w miastach coraz częściej wykorzystuje się Inteligentne Systemy Transportowe (ITS).

W artykule oceniono rolę Inteligentnych Systemów Transportowych (ITS) w poprawie bezpieczeństwa transportu w przestrzeni miejskiej. Skuteczne wdrożenie tych systemów pozwala nie tylko na bieżącą kontrolę ruchu i wykrywanie zagrożeń, ale także na przewidywanie potencjalnych incydentów oraz automatyczne reagowanie na sytuacje kryzysowe. Inteligentne systemy analizy zachowań pasażerów, zintegrowane platformy zarządzania oraz rozwiązania wspomagające służby ratunkowe stanowią istotny element nowoczesnej strategii bezpieczeństwa w miastach. W jaki sposób wdrożenie ITS wpływa na redukcję liczby zdarzeń niebezpiecznych (kolizji, wypadków) w transporcie miejskim? Analizując wpływ wdrożenia ITS na redukcję liczby zdarzeń niebezpiecznych (kolizji, wypadków) w transporcie miejskim, można lepiej zrozumieć, jak technologie wspierają miasta w budowaniu bezpiecznej i sprawnie funkcjonującej przestrzeni publicznej. Unia Europejska, w ramach planu utworzenia jednolitego obszaru transportu, wyznaczyła ambitne cele ukierunkowane na poprawę bezpieczeństwa i efektywności. Kluczowe założenia to lepsze wykorzystanie infrastruktury dzięki nowoczesnym systemom informacji i mechanizmom rynkowym oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego – do 2020 roku przewiduje się redukcję liczby ofiar o połowę, a do 2050 roku niemal całkowite ich wyeliminowanie. Unia Europejska dąży również do umocnienia swojej pozycji jako globalnego lidera w zakresie ochrony transportu (Komisja Europejska, 2011, s. 9). Wypadki drogowe generują ogromne koszty społeczne i ekonomiczne, wpływając nie tylko na zdrowie i życie obywateli, ale także na efektywność całego systemu transportowego. W dobie cyfryzacji oraz rozwoju technologii sensorowych i przetwarzania danych ITS stają się kluczowym narzędziem wspierającym nowoczesne zarządzanie transportem. Podstawę opracowania stanowi analiza danych zastanych oraz przegląd literatury przedmiotu, obejmujące ocenę skuteczności ITS w ograniczaniu zagrożeń w przestrzeni miejskiej i identyfikację głównych wyzwań wdrożeniowych.

Specyfika i rodzaje Inteligentnych Systemów Transportowych

Inteligentne Systemy Transportowe (ITS – Intelligent Transportation Systems) to koncepcja, której początki sięgają 1994 roku. Podczas pierwszego Światowego Kongresu ITS w Paryżu zdefiniowano je jako zintegrowane rozwiązania łączące technologie telekomunikacyjne, informatyczne, automatyczne oraz pomiarowe z technikami zarządzania transportem (Gądek-Hawlena, Wróbel, 2020, s. 96). Głównym celem ITS jest poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu, zwiększenie efektywności systemu transportowego oraz minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko naturalne. W literaturze przedmiotu występuje wiele zróżnicowanych definicji tego pojęcia, co wynika z jego szerokiego zakresu i dynamicznego rozwoju. W ostatnich latach obszar ten rozwija

się szczególnie intensywnie, przyciągając rosnące zainteresowanie badaczy i praktyków, co znajduje odzwierciedlenie w zwiększonej liczbie badań oraz wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań.

ITS reprezentują interdyscyplinarne podejście, wykorzystujące m.in. telekomunikację, IT i automatyzację, mające na celu optymalizację zarządzania ruchem oraz redukcję ryzyka wypadków – nawet o 80% (Gądek-Hawlena, Wróbel, 2020, s. 96). J. Perenc i W. Wojan (2013, s. 247) opisują ITS jako złożone systemy wspomagające bezpieczne i skoordynowane korzystanie z infrastruktury transportowej. T. Wałek (2016, s. 68) zwraca uwagę na trzy kluczowe cechy ITS:

– integrację technologii, zapewniającą sprawny przepływ informacji,
– elastyczność, umożliwiającą dostosowanie się do zmiennych warunków,
– efektywność, rozumianą jako powszechność korzyści społeczno-ekonomicznych.

Technologie wspierające ITS obejmują m.in.: detektory ruchu, systemy nawigacji satelitarnej, bazy danych drogowych, tablice świetlne oraz urządzenia monitorujące pogodę. Jak podaje M. Ostrowska (2024, s. 146–147), ITS opierają się na czterech głównych podsystemach: monitorowania i nadzoru ruchu, zarządzania ruchem, zarządzania incydentami oraz informacji dla kierowców.

Na podstawie przywołanych definicji można stwierdzić, że Inteligentne Systemy Transportowe to zaawansowane rozwiązania technologiczne, które wykorzystują czujniki, komunikację i analizę danych, aby usprawniać przepływ ruchu drogowego, zwiększać bezpieczeństwo uczestników oraz optymalizować zarządzanie infrastrukturą transportową.

Choć pojęcia ITS i telematyki często są używane zamiennie, E. Ciepaj wyjaśnia, że telematyka stanowi jedynie narzędzie wspierające ITS, koncentrując się na przetwarzaniu i transmisji danych. ITS to szersza koncepcja, integrująca telematykę z infrastrukturą i pojazdami, aby umożliwić adaptacyjne zarządzanie systemem transportowym (Ciepaj, 2012, s. 31). Badaczka ta już ponad dekadę temu zauważyła, że przyszłość ITS może wiązać się z rozwojem systemów uczących się, zdolnych do autonomicznego rozwiązywania złożonych problemów transportowych (Ciepaj, 2012, s. 32). Obecnie dynamicznie rozwijająca się sztuczna inteligencja znajduje swoje zastosowanie nie tylko w branży IT, ale także w transporcie. Przykładowo, algorytmy analizujące przepływ ruchu w miastach i autonomiczne autobusy należą do licznych zastosowań sztucznej inteligencji (AI – Artificial Intelligence) w komunikacji miejskiej.

Systemy transportowe w Polsce występują „wyspowo" (Wałek, 2016, s. 70), nie są w pełni kompatybilne – choć każdy z nich spełnia swoją funkcję oddzielnie. Większa integracja mogłaby przyczynić się do wzrostu efektywności w skali krajowej. Jednocześnie systemy te są dostosowane do potrzeb lokalnych – do potencjału i specyfiki poszczególnych miast (Wałek, 2016, s. 70). Zakres tych potrzeb zależy od infrastruktury, organizacji oraz sposobu zarządzania podsystemami, które mogą działać niezależnie lub współpracować w ramach ITS. Kluczową rolę w ich efektywnym działaniu odgrywają centra zarządzania transportem publicznym i ruchem drogowym, które koordynują i monitorują przepływ informacji (Kręt, 2020, s. 47–48). Niezbędnym elementem spajającym wszystkie komponenty Inteligentnych Systemów Transportowych są systemy łączności, zapewniające sprawną wymianę danych między infrastrukturą, pojazdami a centrami zarządzania.

W regionach o wysokim zagęszczeniu ludności rozbudowa infrastruktury transportowej (np. dróg) często okazuje się mało efektywna, gdyż zwiększona przepustowość zostaje szybko

wykorzystana przez kierowców. Znacznie bardziej opłacalną alternatywą jest w tym przypadku inwestowanie w Inteligentne Systemy Transportowe, które umożliwiają optymalizację istniejącej infrastruktury drogowej, eliminując potrzebę jej fizycznej rozbudowy (Maruszczak, 2016, s. 49). Ponadto systemy te pozwalają na kontrolowanie przepływu ruchu i jego rozładowywanie. Sprawny transport, poprzez skrócenie czasu podróży, przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców miast i jednocześnie zmniejsza prawdopodobieństwo powstawania zatorów drogowych. Dobra przepustowość miasta zwiększa jego bezpieczeństwo, ponieważ kierowcy są na bieżąco informowani o warunkach na drodze (Maruszczak, 2016, s. 50). Co więcej, takie podejście przynosi również korzyści ekologiczne – brak korków poprawia jakość powietrza, gdyż kierowcy stojący w miejscu spalają paliwo bez potrzeby, natomiast przy płynnym ruchu drogowym zmniejsza się emisja spalin (Wałek, 2016, s. 70).

Bezpieczeństwo w transporcie miejskim

Bezpieczeństwo w transporcie obejmuje szeroki zakres zagadnień – od ochrony pasażerów przed wypadkami drogowymi po zabezpieczenie przed przestępczością. W ujęciu ogólnym bezpieczeństwo definiuje się jako stan, w którym ryzyko wystąpienia zagrożenia jest ograniczone do akceptowalnego poziomu dzięki odpowiednim działaniom prewencyjnym, organizacyjnym, technologicznym i behawioralnym. Obejmuje ono zarówno aspekty obiektywne (mierzalne), jak i subiektywne (postrzegane), odnoszące się do pasażerów, kierowców oraz innych uczestników ruchu drogowego (Ostrowska, 2024, s. 144). Jest to niewątpliwie wielowymiarowe pojęcie, odnoszące się do ochrony życia i zdrowia wszystkich uczestników ruchu oraz zabezpieczenia infrastruktury transportowej przed różnego rodzaju zagrożeniami (np. uszkodzeniami mechanicznymi obiektów, które mogą powodować kolejne ryzyko). Za zdarzenia niebezpieczne w obrębie bezpieczeństwa ruchu drogowego uznaje się sytuacje, które zakłócają funkcjonowanie infrastruktury transportowej i stanowią zagrożenie dla uczestników ruchu. Należą do nich kolizje, wypadki oraz katastrofy drogowe – każda z tych kategorii różni się zakresem skutków i skalą konsekwencji. Jak wskazuje M. Pułkownik, zdarzenie niebezpieczne definiuje się jako niepożądany incydent prowadzący do strat materialnych, uszkodzeń ciała lub utraty życia, przy czym jego charakter decyduje o klasyfikacji (Pułkownik, 2018, s. 53–54). Kolizja drogowa odnosi się wyłącznie do szkód w mieniu, takich jak uszkodzenia pojazdów czy elementów infrastruktury, bez ofiar wśród ludzi. Jeśli zdarzenie przybiera formę wypadku drogowego, dochodzi już do uszczerbku na zdrowiu lub śmierci uczestników ruchu. Najpoważniejszym typem zdarzenia jest katastrofa drogowa, która charakteryzuje się wyjątkowo dużą liczbą ofiar śmiertelnych, często połączoną ze znacznymi zniszczeniami infrastruktury. Wszystkie te sytuacje wymagają analizy przyczyn oraz wdrażania działań prewencyjnych, mających na celu ograniczenie ich występowania.

Efektywność Inteligentnych Systemów Transportowych

Stosowanie ITS w miastach niesie wiele korzyści dla ich codziennego funkcjonowania. Implementacja nowoczesnych technologii, takich jak systemy inteligentnego zarządzania ruchem,

parkowania oraz monitoringu przepływu danych, przyczynia się do poprawy płynności ruchu, ograniczenia zanieczyszczenia powietrza i zwiększenia bezpieczeństwa. Przykładami wdrożenia ITS są miasta Barcelona i Kopenhaga, gdzie zastosowanie tych rozwiązań umożliwia osiągnięcie znaczących efektów, a Kopenhaga dąży do uzyskania neutralności węglowej do 2025 roku (Elassy, Al-Hattab, Takruri, Badawi, 2024, s. 13).

Współczesne systemy transportowe mają holistyczny charakter uwzględniający nie tylko aspekty technologiczne, ale także społeczne i urbanistyczne. Kluczowym celem jest tworzenie bezpiecznej i inkluzyjnej przestrzeni miejskiej, w której każda grupa uczestników ruchu – pasażerowie, kierowcy, rowerzyści, piesi, a także osoby z ograniczoną mobilnością – może poruszać się w sposób komfortowy i bezpieczny. Wdrażanie ITS pozwala na lepszą organizację ruchu, ograniczenie ryzyka wypadków oraz dostosowanie infrastruktury do potrzeb wszystkich użytkowników (Maruszczak, 2016, s. 48–49). Dzięki temu transport publiczny staje się nie tylko bardziej efektywny, ale także wpisuje się w ideę zrównoważonego rozwoju, poprawiając jakość życia w przestrzeni miejskiej i zapewniając wszystkim uczestnikom ruchu równe szanse bezpiecznego korzystania z infrastruktury transportowej (Wyszomirski, 2017, s. 28).

Od momentu wprowadzenia do użytku Inteligentne Systemy Transportowe podlegają intensywnemu rozwojowi, a ich zakres zastosowań stale się poszerza. Obejmują one m.in. kontrolę strumieni transportowych, zarządzanie miejscami parkingowymi, nadzór nad stanem technicznym pojazdów oraz monitoring środowiska (Malygin, Komashinskiy, Korolev, 2018, s. 489–490). Dodatkowo ITS umożliwiają szybkie raportowanie i dynamiczne zarządzanie zachowaniem kierowców oraz pieszych poprzez adaptacyjną regulację sygnalizacji świetlnej, aktualizację treści wyświetlanych na tablicach informacyjnych oraz kontrolę parametrów ruchu drogowego.

Ciągłe doskonalenie tych systemów pozwala najbardziej zaawansowanym technologicznie państwom na efektywniejsze wykorzystanie zasobów transportowych oraz znaczące ograniczenie liczby wypadków i ofiar śmiertelnych na drogach. Zgromadzone dane wskazują, że wysoka śmiertelność na obszarach miejskich i w aglomeracjach często wynika z braku wdrażania ITS przez odpowiedzialne jednostki administracyjne (Malygin, Komashinskiy, Korolev, 2018, s. 490).

Według analiz przeprowadzonych przez T. Gądek-Hawlenę oraz M. Wróbla, spośród osiemnastu przebadanych miast Polski jedynie w trzech odnotowano wzrost liczby wypadków drogowych, podczas gdy w pozostałych zaobserwowano spadek. Tendencja ta, utrzymująca się mimo rosnącej liczby pojazdów oraz prowadzonych w wielu miastach remontów dróg, sugeruje, że wdrożenie Inteligentnych Systemów Transportowych (ITS) wpływa pozytywnie na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego (Gądek-Hawlena, Wróbel, 2020, s. 100).

Analiza aktualnych danych dotyczących wypadków drogowych potwierdza utrzymujący się spadek ich liczby w skali roku. W zestawieniu uwzględniono trzy wybrane miasta w Polsce: Kraków, Łódź i Wrocław. Po porównaniu liczby wypadków na 100 tys. mieszkańców w tych miastach – w roku poprzedzającym wdrożenie systemów ITS, rok po ich uruchomieniu oraz na podstawie najnowszych danych z 2023 roku – stwierdzono wyraźny spadek liczby zdarzeń (tab. 1). Należy zaznaczyć, że wdrażanie ITS rozpoczęto w Krakowie w 2013 roku, w Łodzi pod koniec 2015 roku, a we Wrocławiu w 2012 roku.

Tabela 1. Liczba wypadków drogowych w wybranych miastach wojewódzkich w Polsce w latach 2011–2023 na 100 tys. mieszkańców

Miasto	Przed wdrożeniem ITS	Po wdrożeniu ITS	w 2023 roku
Kraków	154,1	151,0	95,7
Łódź	243,9	232,5	129,1
Wrocław	177,3	104,6	91,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS Bank Danych Lokalnych.

Inteligentne systemy transportowe, przynoszą wymierne korzyści zarówno mieszkańcom miast, przedsiębiorcom, jak i wszystkim innym podmiotom zaangażowanym w kształtowanie mobilności miejskiej. M. Ostrowska zwraca uwagę na badania przeprowadzone m.in. w Japonii, USA i Europie, z których wynika, że wdrażanie pozwala ograniczyć nakłady na infrastrukturę nawet o 30–35%, przy jednoczesnym osiągnięciu efektywności zbliżonej do tej uzyskiwanej przy budowie nowych dróg (Ostrowska, 2024, s. 152). Istotnym aspektem ITS jest także szybsze i skuteczniejsze reagowanie na zdarzenia drogowe. Zaawansowane systemy zarządzania incydentami drogowymi, obejmujące automatyczne wykrywanie zdarzeń, koordynację dojazdu służb ratunkowych oraz przywracanie normalnych warunków ruchu, jak zauważa Ostrowska, pozwalają skrócić czas potrzebny na zidentyfikowanie wypadku nawet o 65%, zmniejszyć o około 45% czas dotarcia pomocy na miejsce, a także ograniczyć prawdopodobieństwo wystąpienia wypadków wtórnych w granicach od 7% do 50% (Ostrowska, 2024, s. 152). Wszystkie te zjawiska łącznie przyczyniają się do poprawy ogólnego poziomu bezpieczeństwa w transporcie drogowym.

Jednocześnie w literaturze przedmiotu można znaleźć różne opisy sposobów oddziaływania ITS na bezpieczeństwo ruchu drogowego – w tym m.in. modyfikacje pojazdów wpływające na proces prowadzenia oraz bezpośrednie oddziaływanie na kierowców poprzez urządzenia zintegrowane z infrastrukturą drogową. Zautomatyzowane systemy alarmowe, tablice zmiennej treści i inteligentna sygnalizacja świetlna ułatwiają przekazywanie informacji kierowcom i pieszym, co pomaga unikać sytuacji niebezpiecznych i ogranicza ryzyko wypadków wtórnych (Szmidt, 2016, s. 152). Usprawnienie akcji ratowniczych, wynikające m.in. z szybszego wykrywania incydentów i efektywniejszego zarządzania służbami, zwiększa szanse przeżycia ofiar wypadków oraz skraca czas przywracania ruchu drogowego do normalnego stanu (Ostrowska, 2024, s. 152). W praktyce ITS można wdrażać w różnych wariantach – od pojedynczych elementów wspomagających tradycyjne systemy transportowe po zintegrowane sieci obejmujące całe miasta. Kluczowe jest jednak dostosowanie tych rozwiązań do rzeczywistych potrzeb użytkowników, a nie jedynie do potencjału technologicznego czy bieżących trendów rynkowych. Dzięki temu ITS staje się narzędziem realnie wspierającym bezpieczeństwo i płynność ruchu w miastach, umożliwiając racjonalne zarządzanie zasobami oraz rozwój infrastruktury w sposób oszczędny i zrównoważony. Główne korzyści płynące z zastosowywania Inteligentnych Systemów Transportowych, według A. Adamskiego (2015, za: Wałek, 2016, s. 72) obejmują:

– redukcję liczby wypadków i ofiar – zastosowanie ITS pozwala znacznie zmniejszyć ryzyko kolizji oraz ograniczyć skutki wypadków o 40–80%, dzięki szybszemu wykrywaniu zdarzeń i sprawniejszemu działaniu służb ratowniczych,
– optymalizację przepustowości – inteligentne zarządzanie ruchem zwiększa wydajność sieci drogowej o 20–25%, co poprawia płynność podróży i ogranicza powstawanie korków,
– oszczędność zasobów i kosztów – integracja danych w czasie rzeczywistym umożliwia ograniczenie inwestycji w nową infrastrukturę przy jednoczesnym zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa i komfortu podróży,
– dbałość o środowisko – ograniczenie zużycia paliwa i emisji zanieczyszczeń o 30–70% pozytywnie wpływa na jakość powietrza w miastach, co przekłada się na poprawę warunków życia mieszkańców,
– kompleksowe wsparcie użytkowników – inteligentne systemy komunikacji, tablice informacyjne i adaptacyjna sygnalizacja świetlna dostarczają uczestnikom ruchu bieżących informacji, umożliwiając podejmowanie świadomych decyzji w czasie jazdy oraz zwiększając komfort przemieszczania się.

Podobne obserwacje przedstawia T. Gądek-Hawlena. Z badań autorki nad efektywnością ITS, zwłaszcza w kontekście poprawy bezpieczeństwa drogowego (redukcji liczby wypadków), wynika, że (Gądek-Hawlena, Wróbel, 2020, s. 98):

– kamery monitorujące prędkość mogą zmniejszyć liczbę wypadków nawet o 80%, co wskazuje na ich wysoką skuteczność w przeciwdziałaniu przekraczaniu prędkości,
– systemy sterowania ruchem na wjazdach na autostrady oraz systemy zarządzania incydentami drogowymi przynoszą redukcję liczby wypadków sięgającą do 50%, co dowodzi ich znaczenia w usprawnianiu ruchu w newralgicznych punktach sieci drogowej,
– zaawansowane systemy koordynacji ruchu, podobnie jak kamery, mogą ograniczyć liczbę wypadków nawet o 80%, co potwierdza, że inteligentne zarządzanie ruchem w miastach przynosi realne efekty.

Na poprawę bezpieczeństwa ruchu wpływają również zmiany w przepisach prawa i oznakowaniu dróg. Jak podaje M. Ostrowska, z analiz przeprowadzonych przez P. Rämä wynika, że uwzględnienie warunków pogodowych przy wprowadzaniu ograniczeń prędkości, połączone z odpowiednimi znakami informacyjnymi i ostrzegawczymi, prowadzi do obniżenia średniej prędkości pojazdów w niesprzyjających warunkach pogodowych (Ostrowska, 2024, s. 153).

Wyzwania i ograniczenia Inteligentnych Systemów Transportowych w kontekście bezpieczeństwa

Wdrażanie nowoczesnych technologii w transporcie publicznym niesie ze sobą zarówno szanse, jak i wyzwania. Choć innowacyjne rozwiązania mogą znacząco poprawić bezpieczeństwo pasażerów i innych uczestników ruchu, ich skuteczność często zależy od wielu czynników, takich jak jakość infrastruktury, koszty wdrożenia czy zagrożenia cybernetyczne. Dodatkowo pojawiają się kwestie związane z ochroną prywatności oraz integracją różnych systemów. Analizy K. Wcisło

i J. Aleksandrowicza wskazują, że systemy ITS mogą być narażone na cyberataki, zwłaszcza gdy dane są zbierane i przechowywane za pośrednictwem sieci internetowej (Wcisło, Aleksandrowicz, 2023, s. 18). W przypadku manipulacji danymi dotyczącymi natężenia ruchu możliwe jest zakłócenie pracy sygnalizacji świetlnej, co prowadzi do zatorów drogowych i innych zagrożeń. Cyberprzestępcy mogą również atakować systemy zarządzania ruchem, obejmujące kontrolę wjazdu do stref ograniczonego dostępu, automatyczne rozpoznawanie tablic rejestracyjnych czy tablice VMS. Systemy ITS bywają też zależne od infrastruktury cyfrowej – awarie, błędy algorytmów lub nieprawidłowe wdrożenie mogą znacząco obniżać ich skuteczność. Choć nowoczesne rozwiązania uwzględniają pieszych (np. dzięki czujnikom i inteligentnym sygnalizacjom), w praktyce niektóre wdrożenia nadal faworyzują ruch samochodowy, marginalizując potrzeby pozostałych uczestników ruchu. Włamania do systemów ITS mogą prowadzić do fałszowania informacji o wykroczeniach kierowców, manipulacji dostępem do stref zamkniętych, a nawet do zakłócenia działań służb ratunkowych. Jak podkreślają autorzy, aby minimalizować ryzyko ataków, konieczne jest wdrażanie kompleksowych środków bezpieczeństwa, takich jak szyfrowanie danych, ograniczanie dostępu administracyjnego, szkolenie personelu, stosowanie uwierzytelniania użytkowników oraz regularna zmiana haseł (Wcisło, Aleksandrowicz, 2023, s. 19).

W instytucjach publicznych systemy informatyczne wspierają całość prowadzonej działalności, jednak ich pełny potencjał często nie jest wykorzystywany z powodu utrwalonych rozwiązań organizacyjnych oraz obaw przed zmianami, które wiążą się z ryzykiem. Jak zauważa G. Dydkowski, sam proces wdrażania lub modernizacji takich systemów jest skomplikowany i nierzadko prowadzi do opóźnień, przekroczenia kosztów oraz nieosiągnięcia założonych funkcjonalności. Dlatego przed rozpoczęciem tego rodzaju projektów, szczególnie finansowanych ze środków publicznych lub programów pomocowych, niezbędne są precyzyjne analizy ryzyka, kosztów i potencjalnych korzyści. Wykorzystanie pełni możliwości systemów informatycznych pozostaje jednym z kluczowych wyzwań sektora publicznego, w tym transportu zbiorowego (Dydkowski, 2023, s. 179–181).

Jednym z głównych wyzwań skutecznej implementacji ITS w Polsce jest stan infrastruktury miejskich systemów transportowych, wymagający znaczących inwestycji w nadchodzących latach. Z obserwacji E. Ciepaj wynika, że obecnie priorytetem pozostają projekty infrastrukturalne, co znajduje odzwierciedlenie w wysokości środków przeznaczanych na transport w ramach programów operacyjnych. Organizatorzy transportu publicznego działają jako jednostki sektora finansów publicznych, działające zgodnie z ustawą o finansach publicznych, co uniemożliwia gromadzenie zysków na cele inwestycyjne. W efekcie realizacja niezbędnych inwestycji wymaga pozyskiwania środków z funduszy publicznych lub unijnych (Dydkowski, 2023, s. 171). Eksperci podkreślają, że rola instytucji publicznych powinna ograniczać się do koordynacji oraz tworzenia jednolitych ram prawnych i administracyjnych, co skłania do poszukiwania alternatywnych źródeł finansowania – m.in. poprzez internacjonalizację kosztów zewnętrznych czy opłaty za korzystanie z infrastruktury (Ciepaj, 2012, s. 38–39). W przyszłości użytkownicy transportu mogą ponosić wyższe koszty zgodnie z zasadami „zanieczyszczający płaci" lub „użytkownik płaci" (Komisja Europejska, 2011, s. 9).

Poza barierami ekonomicznymi istotne znaczenie mają również wyzwania organizacyjne oraz negatywne nastawienie społeczne, utrudniające wprowadzanie zmian. Jak zauważa E. Ciepaj, wdrażanie ITS może napotykać opór wynikający z braku świadomości dotyczącej zagrożeń, takich jak niski poziom bezpieczeństwa ruchu czy zanieczyszczenie środowiska. Dlatego kluczowe jest prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych zarówno do użytkowników transportu, jak i instytucji zarządzających systemami transportowymi, w celu promowania skuteczności i korzyści płynących z wdrażania ITS (Ciepaj, 2012, s. 39).

Choć systemy ITS realnie zwiększają poziom bezpieczeństwa w transporcie miejskim, nie są w stanie wyeliminować najważniejszego i najbardziej nieprzewidywalnego elementu – czynnika ludzkiego. To właśnie błędy kierowców, pieszych i operatorów najczęściej prowadzą do wypadków, a żaden system nie jest w stanie całkowicie wykluczyć tego ryzyka. Według danych Komendy Głównej Policji z 2023 roku, aż 91,0% wypadków spowodowanych jest przez kierowców, natomiast tylko 0,2% wynika z przyczyn technicznych (Komenda Główna Policji, 2024, s. 25). Nie da się również jednoznacznie określić, w jakim stopniu ITS rzeczywiście poprawiają bezpieczeństwo. Brak uniwersalnego miernika skuteczności sprawia, że wzrost liczby wypadków w niektórych miastach nie musi świadczyć o nieskuteczności systemów, lecz może być konsekwencją zwiększonego natężenia ruchu i liczby pojazdów.

ITS mogą wspierać człowieka – poprzez lepszą koordynację, dostęp do informacji i narzędzia wspomagające podejmowanie decyzji – lecz nie zastąpią zdrowego rozsądku, ostrożności ani odpowiedzialności użytkowników dróg.

Podsumowanie

Inteligentne systemy transportowe to przełom w kształtowaniu bezpieczeństwa transportu miejskiego. Nie tylko podnoszą ogólny poziom bezpieczeństwa na drogach, lecz także przyczyniają się do optymalizacji ruchu oraz zrównoważonego rozwoju miast. Ich skuteczne wdrażanie wymaga jednak stałego monitorowania potrzeb użytkowników, rozwoju infrastruktury telematycznej oraz współpracy pomiędzy różnymi interesariuszami, aby korzyści płynące z ITS były realnie odczuwalne przez wszystkich uczestników ruchu drogowego. Sukces implementacji tych rozwiązań zależy od zachowania potrójnej równowagi między: innowacyjnością a interoperacyjnością systemów, precyzją technologii a zaufaniem użytkowników oraz standaryzacją a elastycznością wobec lokalnych potrzeb. Wdrażanie ITS wiąże się również z wyzwaniami, takimi jak zapewnienie cyberbezpieczeństwa, wysokie koszty implementacji czy konieczność integracji z istniejącą infrastrukturą.

Przyszłość transportu publicznego w dużej mierze zależeć będzie od dalszego rozwoju technologii oraz ich odpowiedniego dostosowania do realiów miejskich. Systemy te bywają także przedmiotem dyskusji i sporów politycznych. Pomimo początkowej krytyki ze strony niektórych środowisk, rozwiązania ITS pozostają kluczową alternatywą dla ograniczania ruchu pojazdów indywidualnych. Władze – wspierane szeroko zakrojonymi kampaniami informacyjnymi – powinny dążyć do konsekwentnej realizacji założeń związanych z wdrażaniem ITS, uświadamiając

obywatelom zarówno cele, jak i środki ich osiągania (Molecki, 2017, s. 116–120). Nowe podejście do transportu publicznego jest niezbędne, ponieważ bez jego rozwoju miasta mogą utracić zdolność do dalszego zrównoważonego funkcjonowania.

Bibliografia

Adamski, A. (2015). *PIACON-DISCON integrated approach to public transport priority control at traffic signals*. Poznań: Advanced OR and AI Methods in Transportation Publ. House.

Ciepaj, E. (2012). Determinanty i obszary implementacji rozwiązań telematycznych w ramach Inteligentnych Systemów Transportowych w miastach. *Studia Miejskie*, *6*, 31–40.

Dydkowski, G. (2023). *Systemy informatyczne i transformacja cyfrowa w miejskim transporcie zbiorowym*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach.

Elassy, M., Al-Hattab, M., Takruri, M., Badawi, S. (2024). Intelligent transportation systems for sustainable smart cities. *Transportation Engineering*, *16*. DOI:10.1016/j.treng.2024.100252.

Gądek-Hawlena, T., Wróbel, M. (2020). The impact of Intelligent Transportation Systems on road safety in Poland. *Economics and Organization of Logistics*, *5* (1), 95–105.

GUS, Bank Danych Lokalnych, *transport i łączność*. https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/tablica (5.06.2025).

Komenda Główna Policji. Biuro Ruchu Drogowego (2024). *Wypadki drogowe w Polsce w 2023 roku*. Pobrano z: https://dlakierowcow.policja.pl/download/20/423450/Wypadkidrogowe2023.pdf (5.06.2025).

Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Mobilności i Transportu. (2011). *Biała księga transportu: plan utworzenia jednolitego europejskiego obszaru transportu: dążenie do osiągnięcia konkurencyjnego i zasobooszczędnego systemu transportu*. Urząd Publikacji Unii Europejskiej, https://data.europa.eu/doi/10.2832/34321 (27.03.2025).

Kręt, P. (2020). Inteligentne systemy transportowe w Smart City. *Management and Quality – Zarządzanie i jakość*, *2* (2), 42−54.

Malygin, I., Komashinskiy, V., Korolev, O. (2018). Cognitive technologies for providing road traffic safety in intelligent transport systems. *Transportation Research Procedia*, *36*, 487−492.

Maruszczak, M. (2016). Inteligentne systemy transportowe a zarządzanie ruchem w miastach. *Journal of Translogistic*, *2* (1), 45−56.

Molecki, A. (2017). *Wdrażanie Inteligentnych Systemów Transportowych (ITS) w kontekście polityki transportowej aglomeracji miejskiej na przykładzie Wrocławia*. MAZOWSZE Studia Regionalne, 20.

Ostrowska, M. (2024). Bezpieczeństwo ruchu drogowego w polskich miastach a wdrażanie inteligentnych systemów transportowych. Zeszyty Naukowe Pro Publico Bono, *1* (1), 143–155.

Perenc, J., Wojan, W. (2013). Inteligentne Systemy Transportowe jako technologie sprzyjające rozwojowi sektora TSL. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Problemy Transportu i Logistyki, 23, 245−259.

Pułkownik, M. (2018). Wskaźniki oceny bezpieczeństwa w ruchu drogowym. *Prace Wydziału Nawigacyjnego Akademii Morskiej w Gdyni*, *33*, 53–62. https://doi.org/10.12716/1002.33.05.

Szmidt, E. (2016). Mechanizm działania systemów ITS i ich wpływ na BRD. *Transport Samochodowy*, *4*, 83–102.

Wałek, T. (2016). Inteligentne Systemy Transportowe jako instrument poprawy bezpieczeństwa. *Security, Economy & Law*, 2, 67–73.

Wcisło, K., Aleksandrowicz, J. (2023). Zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa w transporcie miejskim. *Transport miejski i regionalny*, *5*, 16–20.

Wyszomirski, O. (2017). Zrównoważony rozwój transportu w miastach a jakość życia. *Transport Miejski i Regionalny*, *12*, 27–32.

Cytowanie

Sas, S. (2025). Inteligentne Systemy Transportowe a bezpieczeństwo transportu miejskiego. *Acta Politica Polonica*, *2* (60), 119−128. DOI: 10.18276/ap.2025.60-08.

Acta Politica Polonica nr 2/2025 (60) | www.wnus.usz.edu.pl/ap | 129–139

ISSN (print): 2451-0432 | ISSN (online): 2719-4388 | DOI: 10.18276/ap.2025.60-09

Od teorii do praktyki – innowacyjne metody w dydaktyce szkoły wyższej na przykładzie nauki o państwie i systemach politycznych

Dorota Rdzanek

ORCID: 0000-0002-0966-4925
Uniwersytet Szczeciński
Instytut Nauk o Polityce i Bezpieczeństwie
e-mail: dorota.rdzanek@usz.edu.pl

Słowa kluczowe państwo, system polityczny, metoda 6 kapeluszy, case study, PBL

Abstrakt

Współczesna rzeczywistość, charakteryzująca się dynamicznymi zmianami i szybkim rozwojem technologii, wymaga redefinicji procesów dydaktycznych w szkolnictwie wyższym, szczególnie w obszarze nauk społecznych. Tradycyjne metody nauczania, oparte głównie na pasywnej recepcji wiedzy, okazują się niewystarczające wobec oczekiwań studentów i wymagań rynku pracy. Wdrożenie Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK) zainicjowało fundamentalną zmianę roli nauczyciela akademickiego, który z wyłącznego źródła wiedzy ewoluował w kierunku facylitatora i inspiratora samodzielnego uczenia się studentów. W artykule przeanalizowano rolę aktywizujących metod dydaktycznych w zwiększaniu efektywności kształcenia, rozwijaniu kompetencji praktycznych studentów oraz ich zaangażowania w proces uczenia się. Szczególną uwagę poświęcono specyfice zastosowania tych metod podczas zajęć z przedmiotów „nauka o państwie" i „współczesne systemy polityczne", w kontekście rozwijania aktywności poznawczej studentów i przygotowywania ich do efektywnego funkcjonowania w dynamicznie zmieniającym się świecie. Zastosowana metodologia badań oparta była na krytycznej analizie literatury przedmiotu, obejmującej publikacje z zakresu dydaktyki akademickiej, pedagogiki i nauk społecznych. Zestawiono i omówiono wyniki dotychczasowych badań oraz obserwacji dotyczących skuteczności różnych strategii nauczania. Wieloletnie doświadczenia autorki w prowadzeniu zajęć z analizowanych przedmiotów dostarczyły praktycznego kontekstu dla prezentowanych rozważań. Wnioski wskazują, że systematyczne stosowanie aktywizujących metod dydaktycznych w nauczaniu nauk społecznych znacząco podnosi efektywność kształcenia. Metody te nie tylko sprzyjają rozwijaniu kompetencji praktycznych studentów, lecz także zwiększają ich zaangażowanie w proces uczenia się. W odniesieniu do przedmiotów „nauka o państwie" i „współczesne systemy polityczne", analiza potwierdziła, że nowoczesne podejścia dydaktyczne odgrywają kluczową rolę w stymulowaniu aktywności poznawczej studentów i przygotowywaniu ich do wyzwań współczesnego świata.

From Theory to Practice: Innovative Methods in Higher Education Didactics, Exemplified by the Science of the State and Political Systems

Keywords state, political system, Six Thinking Hats method, case study, PBL

Abstract

Contemporary reality, characterized by dynamic social changes and technological acceleration, requires a redefinition of teaching processes in higher education, especially in the field of social sciences. Traditional teaching methods, often based on passive reception of knowledge, have proven insufficient in the face of student expectations and labor market requirements.

The implementation of the Polish Qualifications Framework (PRK) has further implied a fundamental change in the role of the academic teacher, who has evolved from being the sole source of knowledge to a facilitator and inspirer of independent learning among students. The research objective of the article is to examine the role of activating teaching methods in increasing the effectiveness of education, developing students' practical skills, and enhancing their involvement in the learning process. Particular attention was paid to the specific application of these methods in the courses "State Studies" and "Political Systems," in the context of developing students' cognitive activity and preparing them to operate effectively in a dynamically changing world. The research methodology is based on a critical analysis of the literature on the subject, including publications in the fields of academic didactics, pedagogy, and social sciences. A synthesis and compilation of existing research and observations on the effectiveness of various teaching strategies are carried out. The methodology is supplemented by the author's many years of experience in teaching the subjects "State Studies" and "Political Systems," which provided an empirical context for the presented analyses. The research findings indicate that the systematic use of activating teaching methods in the teaching of social sciences significantly contributes to increasing the effectiveness of education. These methods not only promote the development of students' practical skills, but also intensify their involvement in the learning process. With regard to the subjects "State Studies" and "Political Systems," the analysis confirmed that modern teaching approaches play a key role in stimulating students' cognitive activity and preparing them for the challenges of the modern world.

Wprowadzenie

Współczesna rzeczywistość, charakteryzująca się dynamiką zmian społecznych i szybkim rozwojem technologii, stawia przed systemem szkolnictwa wyższego – zwłaszcza w obszarze nauk społecznych – pilną potrzebę rewizji i unowocześnienia procesów dydaktycznych. Tradycyjne metody nauczania, często oparte na pasywnej recepcji wiedzy, okazują się niewystarczające wobec oczekiwań studentów i wymagań rynku pracy. Zmieniająca się rola nauczyciela akademickiego, który z wyłącznego źródła wiedzy staje się facylitatorem i inspiratorem procesu uczenia się, wymaga systematycznego doskonalenia kompetencji dydaktycznych oraz wdrażania innowacyjnych rozwiązań.

Wdrożenie Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK) w polskim systemie szkolnictwa wyższego zainicjowało głęboką zmianę w postrzeganiu tradycyjnej roli nauczyciela akademickiego. Dominujący do tej pory model dydaktyczny, oparty na jednostronnym przekazywaniu wiedzy i postrzeganiu wykładowcy jako głównego źródła informacji, ustępuje miejsca podejściu, w którym kluczowe znaczenie ma organizowanie i wspieranie procesu samodzielnego uczenia się studentów (Zając, 2015, s. 301).

Wdrożenie i systematyczne stosowanie aktywizujących metod dydaktycznych w nauczaniu nauk społecznych znacząco zwiększa efektywność kształcenia, rozwija kompetencje praktyczne studentów oraz ich zaangażowania w proces uczenia się. W artykule przeanalizowano i przedstawiono nowoczesne metody dydaktyczne stosowane w naukach społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem ich roli w rozwijaniu aktywności poznawczej studentów oraz przygotowywaniu ich do efektywnego funkcjonowania w dynamicznie zmieniającym się świecie. Skoncentrowano się głównie na specyfice zastosowania tych metod podczas zajęć z przedmiotów nauka o państwie i współczesne systemy polityczne.

Przeprowadzono krytyczną analizę literatury przedmiotu, obejmującą publikacje z zakresu dydaktyki akademickiej, pedagogiki i nauk społecznych. W niniejszym opracowaniu dokonano analizy i zestawienia wyników dotychczasowych badań oraz obserwacji dotyczących efektywności różnych strategii nauczania. Analizę teoretyczną wzbogacają doświadczenia dydaktyczne autorki, wynikające z wieloletniego prowadzenia zajęć z przedmiotów nauka o państwie i współczesne systemy polityczne, które stanowią praktyczne odniesienie dla omawianych zagadnień.

Od teorii do kompetencji horyzontalnych

Anna Sajdak wskazuje, że efektywność pracy nauczyciela akademickiego oparta jest na trzech kluczowych rodzajach kompetencji. Pierwsze to kompetencje merytoryczne, które są fundamentalne dla postrzegania wykładowcy jako eksperta w danej dziedzinie. Drugie – kompetencje dydaktyczne, obejmujące zdolności skutecznego przekazywania wiedzy. Trzecie – kompetencje interpersonalne, niezbędne do budowania pozytywnych relacji ze studentami (Sajdak, 2007, s. 201).

Wobec zmieniających się preferencji edukacyjnych studentów, którzy coraz częściej wykazują praktyczne podejście do zdobywania wiedzy, obserwuje się spadek zainteresowania tradycyjnym, teoretycznym modelem kształcenia. Współczesne młode pokolenie charakteryzuje się jednocześnie łatwością adaptacji w pracy zespołowej oraz gotowością do podejmowania zadań wymagających współpracy. Tendencje te wskazują na potrzebę odchodzenia od dotychczasowych metod nauczania na rzecz strategii, które pobudzą studencką aktywność i ciekawość poznawczą, skłaniając do samodzielnego poszukiwania rozwiązań (Wnęk-Gozdek, 2009, s. 145).

We współczesnym podejściu do edukacji akademickiej kładzie się nacisk na definiowanie celów kształcenia w kategoriach efektów obejmujących wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Analiza programów nauczania w różnych dziedzinach wskazuje na powtarzalność kluczowych umiejętności, takich jak komunikacja, podejmowanie decyzji, przetwarzanie informacji, praca zespołowa czy ustalanie priorytetów. Do istotnych umiejętności zalicza się również krytyczne myślenie, rozwiązywanie problemów, adaptacyjność, innowacyjność oraz zdolność uczenia się przez całe życie. Współczesny rynek pracy wymaga od absolwentów kompetencji horyzontalnych (tzw. *soft skills* lub *transferable skills*), które wykraczają poza wiedzę dziedzinową i stanowią kluczowy czynnik zawodowej adaptacji (Ratajczak, Uroda, 2018, s. 221–223). Osiągnięcie pożądanych efektów kształcenia zależy zarówno od treści programowych, jak i innowacyjnych metod nauczania, które łączą zdobywanie wiedzy z rozwojem kompetencji interpersonalnych. Obok niezbędnych kompetencji merytorycznych, równie istotne są kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich, obejmujące znajomość różnorodnych metod nauczania oraz świadomość ich potencjału w procesie kształcenia. Tradycyjne metody dydaktyczne często okazują się niewystarczające do skutecznego rozwijania umiejętności potrzebnych we współczesnym świecie umiejętności, co uzasadnia potrzebę stosowania metod aktywizujących (Wyżga, 2009, s. 75).

Kompetencje odgrywają szczególnie ważną rolę w nauce o państwie i systemach politycznych, gdzie kluczowe znaczenie ma rozumienie procesów społecznych i politycznych oraz zdolność ich krytycznej analizy. Współczesna dydaktyka akademicka w obszarze nauk społecznych – również

w przypadku takich przedmiotów jak nauka o państwie i systemach politycznych – stoi przed wyzwaniem nie tylko przekazywania wiedzy faktograficznej, lecz przede wszystkim rozwijania u studentów kompetencji umożliwiających efektywne funkcjonowanie w złożonej i dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości. Zrozumienie procesów zachodzących w życiu społecznym i politycznym wymaga od studentów aktywnego uczestnictwa w analizie struktur państwowych, mechanizmów funkcjonowania systemów politycznych, dynamiki procesów decyzyjnych oraz interakcji między aktorami politycznymi. Umiejętność krytycznej analizy okazuje się fundamentalna – obejmuje zdolność do rozpoznawania złożoności zjawisk, identyfikowania przyczynowo-skutkowych zależności, odróżniania faktów od opinii, weryfikowania źródeł informacji oraz formułowania własnych, ugruntowanych sądów. Brak rozwiniętej kompetencji krytycznego myślenia prowadzi natomiast do biernego przyswajania schematów, ograniczając ich potencjał do samodzielnego rozwiązywania problemów i adaptacji do nowych wyzwań.

W kontekście nauki o państwie i systemach politycznych, rola wymienionych kompetencji ma szczególne znaczenie. Kompetencje komunikacyjne są nieodzowne do formułowania argumentów, uczestniczenia w debatach politycznych, prezentowania wyników analiz oraz prowadzenia skutecznych negocjacji. W sferze życia publicznego, w której słowo odgrywa kluczową rolę, klarowna i precyzyjna komunikacja jest podstawą. Z kolei umiejętność podejmowania decyzji ma istotne znaczenie w analizie polityk publicznych, ocenie skuteczności działań rządowych czy zrozumieniu dylematów, przed którymi stają liderzy polityczni. Studenci powinni nabywać umiejętność analizy dostępnych danych, przewidywania konsekwencji różnych wyborów oraz formułowania racjonalnych osądów. Przetwarzanie informacji w erze nadmiaru danych i dezinformacji (np. zjawisko *fake news*) staje się umiejętnością warunkującą rzetelne poznanie rzeczywistości politycznej. Obejmuje ona zdolność selekcji, weryfikacji oraz syntezy danych pochodzących z różnorodnych źródeł. Równie ważna jest umiejętność współpracy w zespole, odzwierciedlająca kolektywny charakter procesów politycznych i społecznych. Projekty grupowe, symulacje parlamentarne czy studia przypadków wymagają od studentów kooperacji, podziału ról oraz dążenia do osiągania wspólnych celów. Ustalanie priorytetów jest nieodzowne w kontekście analizy złożonych problemów politycznych, w których ograniczone zasoby i częste konflikty interesów wymagają racjonalnego podejmowania decyzji. Uczy to studentów hierarchizowania zadań i efektywnego zarządzania czasem i zasobami.

Aktywizujące metody dydaktyczne tworzą unikalne środowisko do rzeczywistego doświadczania i praktycznego rozwijania tych kompetencji. Przekształcają proces nauczania z pasywnego odbioru w aktywną partycypację, co przekłada się na głębsze zrozumienie omawianych zagadnień, rozwój kluczowych zdolności oraz przygotowanie studentów do roli świadomych obywateli i przyszłych liderów życia publicznego (Osiński, 2010, s. 3–4).

Metoda sześciu kapeluszy myślowych

Metoda sześciu kapeluszy myślowych (ang. *Six Thinking Hats*) opracowana przez Edwarda de Bono to innowacyjne narzędzie wspierające równoległe myślenie i wielowymiarową analizę problemów. Jej istota polega na celowym i świadomym przyjmowaniu różnych perspektyw myślowych, symbolizowanych przez kapelusze w różnych kolorach. Każdy z nich reprezentuje inny tryb myślenia, co pozwala na systematyczne eksplorowanie danego zagadnienia oraz zrozumienie omawianych zagadnień, rozwój kluczowych zdolności oraz przygotowanie studentów do roli świadomych obywateli i przyszłych liderów życia publicznego. Zastosowanie tej metody sprzyja klarowności, efektywności i konstruktywności procesów dyskusyjnych oraz decyzyjnych, pomagając uczestnikom spojrzeć na problem z nowej perspektywy i ukierunkować tok rozumowania w sposób bardziej świadomy (Kowalska, 2014, s. 353–367).

Metoda de Bono może być stosowana do analizy wielu zagadnień z nauki o państwie. Doskonale sprawdza się podczas zajęć poświęconych genezie państwa, ponieważ umożliwia zrozumienie złożoności i różnorodności zarówno historycznych, jak i współczesnych koncepcji jego powstania, a także ich krytyczną ocenę pod względem mocnych i słabych stron (https://noautomata.com/metoda-6-kapeluszy-de-bono-pobudzamy-myslenie-lateralne/).

Sposób zastosowania:

Biały kapelusz (obiektywizm) – studenci przedstawiają fakty i kluczowe założenia każdej teorii (np. kto był jej głównym przedstawicielem, w jakim kontekście historycznym powstała),

Żółty kapelusz (optymizm) – dyskusja o zaletach i pozytywnych aspektach każdej koncepcji (np. dlaczego teoria umowy społecznej była rewolucyjna, jakie wartości promowała).

Czarny kapelusz (pesymizm) – analiza wad, ograniczeń i krytyki każdej koncepcji (np. co teoria podboju/przemocy ignoruje, jakie są słabe punkty teorii patrymonialnej w kontekście współczesnym),

Czerwony kapelusz (emocje) – jakie emocje lub intuicje budzą poszczególne teorie (np. czy studenci czują się bardziej związani z ideą państwa jako umowy, czy widzą w niej tylko produkt przemocy?),

Zielony kapelusz (możliwości) – jakie współczesne teorie mogłyby być rozwinięciem lub syntezą tych historycznych koncepcji/ jakie nowe podejścia do genezy państwa są możliwe,

Niebieski kapelusz (organizowanie) – podsumowanie dyskusji, porównanie koncepcji i wyciągnięcie wniosków na temat ich aktualności lub wpływu na współczesne myślenie o państwie.

Metoda sześciu kapeluszy znajduje także zastosowanie podczas zajęć dotyczących wewnętrznych i zewnętrznych funkcji państwa. Dzięki niej studenci mogą analizować to złożone zagadnienie z różnych perspektyw, rozwijając jednocześnie krytyczne myślenie, kreatywność i umiejętności współpracy.

Propozycja scenariusza dydaktycznego: *Państwo w obliczu kryzysu* (*np. pandemii, kryzysu ekonomicznego, migracyjnego).*

Biały kapelusz – które funkcje państwa zostały szczególnie obciążone lub wysunięte na pierwszy plan w czasie kryzysu (np. funkcja socjalna, bezpieczeństwa wewnętrznego, dyplomatyczna)?

Czarny kapelusz – jakie niedociągnięcia lub porażki państwa ujawniły się w realizacji jego funkcji podczas kryzysu? Co mogło pójść źle?
Żółty kapelusz – jakie sukcesy w działalności państwa zaobserwowano? Co zostało zrobione dobrze?
Zielony kapelusz – jakie nowe funkcje państwo powinno przejąć lub rozwinąć w przyszłości, aby lepiej radzić sobie z podobnymi kryzysami? Jakie są innowacyjne sposoby realizacji tradycyjnych funkcji?
Niebieski kapelusz – jakie wnioski wyciągnięto z doświadczeń kryzysu w kontekście pełnienia funkcji państwa?

Metoda case study

Metoda *case study* (studium przypadku) należy do kluczowych metod aktywizujących w dydaktyce akademickiej, szczególnie cenionych w naukach społecznych, w tym w nauce o państwie i systemach politycznych. Jej istota polega na dogłębnej analizie rzeczywistych lub symulowanych sytuacji problemowych, co umożliwia studentom praktyczne zastosowanie wiedzy teoretycznej, rozwijanie kompetencji analitycznych i decyzyjnych oraz doskonalenie kompetencji miękkich. Metoda *case study* zyskuje coraz większe uznanie w edukacji akademickiej dzięki swoim licznym walorom dydaktycznym. Analiza rzeczywistych problemów sprzyja rozwojowi krytycznego i twórczego myślenia, ucząc jednocześnie postrzegania zjawisk w ich złożonym kontekście. Dzięki studium przypadku studenci uczą się myślenia w kategoriach przyczynowo-skutkowych oraz przewidywania konsekwencji podejmowanych decyzji, co stanowi podstawę do kompleksowego rozpatrywania realnych wyzwań. Zespołowy charakter pracy nad przypadkiem pozwala uczestnikom dostrzec wielość możliwych interpretacji problemu oraz uświadomić sobie, że w procesach społecznych i politycznych rzadko istnieją jednoznaczne rozwiązania czy uniwersalne reguły działania. Równocześnie zastosowanie tej metody uwidacznia, że żadne okoliczności nie są na tyle wyjątkowe, by nie można było odnieść do nich wcześniej zdobytej wiedzy i doświadczeń. W rezultacie *case study* jawi się jako doskonałe narzędzie do łączenia teorii z praktyką, znacząco zwiększając zaangażowanie studentów w proces poznawczy (Zelek, 2021, s. 71).

Wykorzystanie metody *case study* na zajęciach z przedmiotu „współczesne systemy polityczne" do analizy formy państwa, rozumianej przez pryzmat formy rządów, struktury terytorialnej oraz reżimu politycznego – umożliwia studentom zrozumienie, w jaki sposób teoretyczne kategorie przejawiają się w praktyce politycznej. Porównanie przypadku Wielkiej Brytanii (monarchia parlamentarna) i Rzeczypospolitej Polskiej (republika parlamentarna) sprzyja refleksji nad tym, w jaki sposób funkcja głowy państwa – monarchy i prezydenta – wpływa na procesy polityczne, stabilność systemu oraz społeczne postrzeganie władzy. Analiza obejmuje zestawienie roli i uprawnień króla w Wielkiej Brytanii z kompetencjami prezydenta w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem ceremonialnych i politycznych aspektów obu urzędów. Dyskusja może dotyczyć także rzeczywistych różnic w funkcjonowaniu systemów monarchicznych i republikańskich, wykraczających poza wymiar symboliczny. Ciekawym elementem jest ponadto zbadanie historycznych uwarunkowań,

które doprowadziły do ukształtowania się tych konkretnych form rządów, oraz rozważenie, na ile monarchia zachowuje aktualność we współczesnych demokracjach. W tym kontekście metoda *case study* umożliwia również analizę zalet i ograniczeń federalizmu oraz unitaryzmu – zwłaszcza w odniesieniu do efektywności zarządzania, partycypacji obywatelskiej i wpływu decentralizacji władzy na spójność państwa.

Implementacja metody *case study* w omawianych obszarach nauki o państwie i systemach politycznych przynosi znaczące korzyści dydaktyczne. Umożliwia studentom głębsze zrozumienie abstrakcyjnych koncepcji poprzez osadzenie ich w realiach empirycznych. Aktywizuje proces uczenia się, rozwija umiejętności analityczne, syntetyczne i problemowe. Jednocześnie sprzyja kształtowaniu umiejętności społecznych – pracy zespołowej, komunikacji i negocjacji – które są kluczowe w przyszłej praktyce zawodowej absolwentów nauk społecznych. W efekcie studium przypadku nie tylko wzbogaca proces kształcenia, lecz także skutecznie przygotowuje studentów do samodzielnego rozwiązywania złożonych problemów politycznych we współczesnym, dynamicznie zmieniającym się świecie.

Metoda Problem-Based Learning (PBL)

Metoda Problem-Based Learning (PBL), czyli uczenie się oparte na problemach, to innowacyjne podejście dydaktyczne, które zyskało szerokie uznanie w szkolnictwie wyższym, szczególnie w naukach społecznych, medycznych, inżynieryjnych i ekonomicznych. Jej istota polega na organizowaniu procesu kształcenia wokół złożonych, autentycznych problemów stanowiących punkt wyjścia do zdobywania wiedzy i rozwijania umiejętności. W przeciwieństwie do tradycyjnego modelu, w którym najpierw przekazuje się wiedzę, a następnie wykorzystuje ją do rozwiązywania problemów, w PBL to problem inicjuje i stymuluje proces uczenia się. PBL jest zaawansowaną metodą dydaktyczną, która, mimo pewnych trudności wdrożeniowych, oferuje znaczące korzyści w zakresie rozwoju kompetencji studentów, wspierając rozwój kompetencji analitycznych, decyzyjnych i interpersonalnych oraz kształtując postawę samodzielności i odpowiedzialności za własny proces uczenia się (Multan, 2017, s. 170). Jest to szczególnie wartościowe w naukach społecznych, gdzie kluczową rolę odgrywa analiza złożonych i wieloaspektowych problemów. Konieczność pracy w grupie sprzyja rozwijaniu kompetencji miękkich niezbędnych do efektywnej współpracy – takich jak umiejętność argumentacji, negocjacji oraz osiągania kompromisu. W trakcie pracy nad projektem bazującym na PBL studenci doskonalą również zdolność planowania i organizowania samodzielnej pracy ukierunkowanej na rozwiązanie konkretnego zagadnienia (https://www.cel.agh.edu.pl/problem-based-learning/).

Typowy cykl PBL, często nazywany „procesem siedmiu kroków", obejmuje następujące etapy (Zając, 2010, s. 307–311):

1. Prezentacja problemu – nauczyciel przedstawia studentom złożony problem, który jest punktem wyjścia do pracy. Problem nie powinien mieć jednego, oczywistego rozwiązania.
2. Uściślenie terminu/pojęć – studenci wspólnie wyjaśniają wszelkie nieznane terminy i pojęcia zawarte w opisie problemu, aby zapewnić wspólne rozumienie zagadnienia.

3. Definiowanie problemu – grupa identyfikuje i precyzuje główne kwestie wymagające rozwiązania. Etap ten często określa się pytaniem: „Co musimy wiedzieć, aby rozwiązać ten problem?"
4. Burza mózgów (generowanie hipotez/wstępnych wyjaśnień) – na podstawie swojej wiedzy studenci formułują wstępne hipotezy dotyczące możliwych przyczyn i rozwiązań problemu.
5. Formułowanie celów uczenia się – grupa określa konkretne cele edukacyjne – czego muszą się nauczyć, aby móc rozwiązać problem.
6. Samokształcenie i zbieranie informacji – studenci indywidualnie lub w podgrupach poszukują niezbędnych informacji, korzystając z różnych źródeł (literatura, bazy danych, eksperci). Jest to faza intensywnego, samodzielnego uczenia się.
7. Synteza, zastosowanie i ocena – uczestnicy dzielą się zdobytą wiedzą, weryfikują pierwotne hipotezy oraz opracowują końcowe wnioski i propozycje rozwiązań.

W przypadku przedmiotów takich jak „nauka o państwie" i „współczesne systemy polityczne", studenci często mierzą się z abstrakcyjnymi koncepcjami i złożonymi strukturami teoretycznymi. PBL umożliwia zakotwiczenie tych koncepcji w konkretnych, realnych sytuacjach. Zamiast biernie przyswajać definicje państwa, suwerenności czy typologii systemów politycznych, studenci są konfrontowani z problemami wymagającymi od nich aktywnego poszukiwania, analizy i syntezy informacji. Takie podejście sprzyja nie tylko głębszemu przyswojeniu wiedzy, ale rozwija również umiejętność identyfikowania problemów, formułowania pytań oraz poszukiwania adekwatnych rozwiązań na podstawie dostępnych danych i teorii. Poza wymiarem czysto kognitywnym, PBL jest niezwykle efektywny w rozwijaniu kluczowych kompetencji miękkich, niezbędnych w przyszłej karierze zawodowej absolwentów nauk społecznych – takich jak współpraca zespołowa, komunikacja, inicjatywa oraz umiejętność organizacji pracy.

Zaletą PBL jest także rozwijanie umiejętności transferu wiedzy teoretycznej do praktycznych zastosowań. Rozwiązywanie realistycznych problemów politycznych, społecznych czy prawnych zmusza studentów do aplikowania zdobytej wiedzy, co prowadzi do jej głębszego utrwalenia i zrozumienia. Studenci nie tylko wiedzą „co", ale także „jak" wykorzystać swoją wiedzę. Jest to szczególnie cenne w naukach społecznych, gdzie zrozumienie dynamiki współczesnego świata wymaga nieustannej konfrontacji teorii z rzeczywistością empiryczną.

Metoda PBL znajduje doskonałe zastosowanie podczas zajęć poświęconych zagadnieniom obywatelstwa i bezpaństwowości. Zadanie dydaktyczne może polegać na tym, że grupa studentów – działając jako zespół ekspertów Biura Wysokiego Komisarza ONZ ds. Uchodźców (UNHCR) – przygotowuje krótkie opracowanie typu *policy brief* dotyczące problemu bezpaństwowości w wybranym regionie geograficznym (np. Azja Południowo-Wschodnia, Róg Afryki, Europa Wschodnia). Należy uwzględnić różnorodne kategorie osób zagrożonych bezpaństwowością, takie jak dyskryminowane mniejszości etniczne czy dzieci urodzone bez obywatelstwa rodziców.

Przykładowe zadania dla studentów:

1. Przedstawić precyzyjną definicję obywatelstwa oraz bezpaństwowości w ujęciu prawa międzynarodowego. Skatalogować główne kategorie osób zagrożonych bezpaństwowością w wybranym regionie, ilustrując je konkretnymi przykładami.

2. Zidentyfikować i przeanalizować pierwotne zasady nabywania obywatelstwa (prawo krwi, prawo ziemi) oraz inne czynniki – takie jak konflikty zbrojne, sukcesja państw, luki prawne czy dyskryminacja – prowadzące do powstawania bezpaństwowości w danym regionie.
3. Opisać prawa i obowiązki wynikające z obywatelstwa oraz przedstawić konsekwencje ego braku dla jednostek (np. ograniczony dostęp do edukacji, opieki zdrowotnej, zatrudnienia, prawa do podróżowania) i dla państw (np. zagrożenie stabilności społecznej, spowolnienie rozwoju gospodarczego).
4. Opracować zestaw rekomendacji politycznych i prawnych dla państw regionu i organizacji międzynarodowych, ukierunkowanych na zapobieganie bezpaństwowości i jej eliminację. Rekomendacje powinny być oparte na normach prawa międzynarodowego publicznego, m.in. Konwencji ONZ dotyczącej statusu bezpaństwowców z 1954 roku oraz Konwencji ONZ o redukcji bezpaństwowości z 1961 roku.

Cel dydaktyczny: zrozumienie fundamentalnego znaczenia obywatelstwa, identyfikacja złożonych przyczyn i konsekwencji bezpaństwowości oraz rozwijanie umiejętności formułowania rekomendacji politycznych opartych na wiedzy prawniczej i społecznej.

Podsumowanie

Przedstawione rozważania potwierdzają zasadność tezy o fundamentalnym znaczeniu wdrażania i systematycznego stosowania aktywizujących metod w dydaktyce akademickiej. W warunkach dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości społecznej i technologicznej, tradycyjne, transmisyjne modele kształcenia okazują się niewystarczające, a ich redefinicja staje się koniecznością. Wdrożenie Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK) dodatkowo wzmacnia ten kierunek zmian, akcentując przesunięcie paradygmatu – od roli nauczyciela jako głównego dysponenta wiedzy ku roli facylitatora i organizatora procesu samodzielnego uczenia się studentów.

Analiza specyfiki przedmiotów takich jak „nauka o państwie" i „współczesne systemy polityczne" ukazała szczególny potencjał różnorodnych metod aktywizujących w rozwijaniu kluczowych kompetencji. Jak wykazano w szczegółowych scenariuszach i ogólnych rozważaniach, zastosowanie: Problem-Based Learning (PBL), metody *case study* oraz metody sześciu kapeluszy myślowych de Bono umożliwia studentom nie tylko praktyczne wykorzystanie wiedzy w złożonych kontekstach, lecz także rozwijanie krytycznego myślenia, umiejętności analizy i syntezy, pracy zespołowej, efektywnej komunikacji oraz samodzielności w poszukiwaniu informacji.

Zastosowanie zintegrowanego podejścia, łączącego różnorodne metody aktywizujące, nie tylko zwiększa aktywność poznawczą studentów, lecz także sprzyja ich zaangażowaniu i motywacji do samodzielnego rozwiązywania problemów. Przekształca ono proces dydaktyczny z biernego przyswajania informacji w interaktywne, badawcze i partycypacyjne doświadczenie, lepiej odpowiadające oczekiwaniom współczesnych studentów oraz wymaganiom rynku pracy. Systematyczne wykorzystanie metod aktywizujących – takich jak Problem-Based Learning (PBL), studium przypadku i metoda sześciu kapeluszy myślowych – jest kluczowe dla podniesienia jakości kształcenia oraz efektywnego przygotowania absolwentów do wyzwań współczesnego świata.

Implementacja tych metod, mimo ich niewątpliwej wartości dla rozwoju kompetencji studentów, wiąże się jednocześnie z pewnymi ograniczeniami i trudnościami. W kontekście nauczania nauk społecznych, a w szczególności przedmiotów takich jak „nauka o państwie" i „współczesne systemy polityczne", wyzwania te mogą przybierać różnorodne formy.

Po pierwsze, jedną z głównych barier pozostaje czasochłonność przygotowania i prowadzenia zajęć z wykorzystaniem omawianych metod. Zarówno opracowanie angażujących studiów przypadku, jak i konstruowanie złożonych problemów w ramach PBL wymaga od wykładowcy znacznego nakładu pracy, wykraczającego poza standardowe przygotowanie do zajęć. Sam przebieg takich zajęć jest z reguły dłuższy niż w tradycyjnych formach kształcenia, co może kolidować z ograniczonym czasem przewidzianym w programie studiów.

Po drugie, skuteczność tych metod jest silnie uzależniona od przygotowania i zaangażowania studentów. W przypadku metody sześciu kapeluszy brak zrozumienia ról lub niechęć do przyjęcia odmiennych perspektyw może osłabić efektywność dyskusji. Podobnie, przy stosowaniu *case study* i PBL niewystarczające przygotowanie merytoryczne, trudności w pracy zespołowej czy opór przed samodzielnym poszukiwaniem rozwiązań mogą znacząco utrudniać osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Należy też uwzględnić potencjalny opór studentów przyzwyczajonych do pasywnego odbioru wiedzy, co niekiedy prowadzi do frustracji i spadku motywacji.

Po trzecie, wdrażanie innowacyjnych metod wymaga od prowadzącego zajęcia wysoko rozwiniętych kompetencji dydaktycznych, wykraczających poza tradycyjną wiedzę merytoryczną. Niezbędne są umiejętności zarządzania grupą, konstruktywnego udzielania informacji zwrotnej oraz elastycznego reagowania na dynamikę procesu uczenia się. Brak odpowiedniego przygotowania dydaktycznego kadry akademickiej może stanowić poważne ograniczenie pełnego wykorzystania potencjału tych metod.

Należy wreszcie zwrócić uwagę na ryzyko powierzchownego traktowania analizowanych problemów lub sprowadzania ich do uproszczonych schematów, zwłaszcza w przypadku złożonych zagadnień nauk społecznych. Aby uniknąć tej pułapki, konieczne jest precyzyjne formułowanie zadań, stałe monitorowanie postępów studentów oraz zapewnienie dostępu do odpowiednich zasobów i materiałów źródłowych. Warto również podkreślić, że ocena efektów uczenia się w ramach tych metod jest bardziej złożona niż w tradycyjnych modelach i wymaga stosowania alternatywnych form ewaluacji, które adekwatnie odzwierciedlają rozwój kompetencji.

Zidentyfikowane trudności podkreślają wagę dalszych badań i praktycznych implementacji, ukierunkowanych na doskonalenie dydaktyki akademickiej i jej dostosowanie do współczesnych realiów edukacyjnych.

Bibliografia

Dirak, A., *Problem-Based Learning*. Pobrane z: https://www.cel.agh.edu.pl/problem-based-learning (30.05.2025).

Kowalska, M. (2014). Metoda 6 kapeluszy na tle innych metod heurystycznych. *Roczniki Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu*, *13*, 353–367.

Multan, E. (2017). Metoda problemowa (PBL) w procesie dydaktycznym uczelni wyższej. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach. Seria: Administracja i Zarządzanie*, *113*, 170.

Olszewski, M., *Metoda 6 kapeluszy de Bono: pobudzamy myślenie lateralne.* Pobrane z: https://noautomata.com/metoda-6-kapeluszy-de-bono-pobudzamy-myslenie-lateralne/ (29.05.2025).

Osiński, Z. (2010). Kompetencje miękkie absolwenta humanistycznych studiów wyższych a metody prowadzenia zajęć. W: B. Sitarska, K. Jankowski, R. Droba (red.), *Studia wyższe z perspektywy rynku pracy* (s. 57–66). Siedlce: Wydawnictwo Akademii Podlaskiej. https://open.icm.edu.pl/handle/123456789/2390.

Ratajczak, S., Uroda, J. (2018). Innowacje dydaktyczne jako element przewagi konkurencyjnej na rynku uczelni wyższych. W: A. Francik, K. Szczepańska-Woszczyna, J. Daďo (red.), *Procesy innowacyjne w polskiej gospodarce – potencjał zmian* (s. 221−223). E-book: Wydawnictwo Naukowe Akademii WSB.

Sajdak, A. (2007). Pomiędzy misją a ekonomią, refleksja nauczyciela nauczycieli. W: E. Kobyłecka (red.), *O humanizacji pracy zawodowej nauczyciela* (s. 191−204). Poznań: Wydawnictwo Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego.

Wnęk-Gozdek, J. (2009). Formy i metody aktywizowania studentów. W: A. Domagała-Kręcioch, O. Wyżga (red.), *Współczesne wyzwania dydaktyki szkoły wyższej* (s. 145−161). Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego.

Wyżga, O. (2009). Metody nauczania stosowane na wyższej uczelni. W: A. Domagała-Kręcioch, O. Wyżga (red.), *Współczesne wyzwania dydaktyki szkoły wyższej*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego.

Zając, B. (2015). Metoda projektów jako strategia postępowania dydaktycznego na wyższej uczelni. O efektach kształcenia i metodzie projektów. *Studia Edukacyjne*, *34*, s. 301–311. DOI: 10.14746/se.2015.34.18.

Zelek, A. (2021). Case study – nieocenione narzędzie dydaktyczne. *Około Pedagogii*, *2,* 66−79.

Cytowanie

Rdzanek, D. (2025). Od teorii do praktyki – innowacyjne metody w dydaktyce szkoły wyższej na przykładzie nauki o państwie i systemach politycznych. *Acta Politica Polonica*, *2* (60), 129–139. DOI: 10.18276/ap.2025.60-09.

Acta Politica Polonica nr 2/2025 (60) | www.wnus.usz.edu.pl/ap | 141–144

ISSN (print): 2451-0432 | ISSN (online): 2719-4388 | DOI: 10.18276/ap.2025.60-10

Sprawozdanie z debaty „Prawo wyborcze – proces wyborczy. Dylematy i konieczne zmiany" (Poznań, 26.02.2025)

Radosław Zych

ORCID: 0000-0002-1221-9136
Uniwersytet Szczeciński
Katedra Systemów Politycznych i Polityk Publicznych
Instytut Nauk o Polityce i Bezpieczeństwie
e-mail: radoslaw.zych@usz.edu.pl

W ramach Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Wybory i prawo wyborcze. Prawo, gwarancje, standardy, praktyka", zorganizowanej przez Centrum Badań nad Konstytucjonalizmem i Demokracją Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, 26 lutego 2025 roku odbyła się debata – „Prawo wyborcze – proces wyborczy. Dylematy i konieczne zmiany". Obradom przewodniczył prof. dr hab. Szymon Ossowski (UAM), a w dyskusji wzięli udział: prof. dr hab. Krzysztof Skotnicki (UŁ), prof. dr hab. Andrzej Szmyt (UG) oraz prof. dr hab. Tadeusz Wallas (UAM).

Moderator rozpoczął dyskusję, prosząc uczestników najpierw o wskazanie głównych problemów, a następnie o przedstawienie koniecznych zmian dotyczących tytułowej problematyki. Jak zauważył prof. K. Skotnicki, poważnym problemem współczesnego systemu wyborczego jest to, że politycy dążą do wprowadzania takich rozwiązań prawnych, które przede wszystkim służą ich interesom. Tymczasem rolą środowiska naukowego jest formułowanie i promowanie rozwiązań, które nie zawsze mają realne szanse realizacji. Należy jednak pamiętać, że reakcja ustawodawcy zazwyczaj pojawia się z opóźnieniem wobec zmian zachodzących w życiu społecznym. Dyskutant zaznaczył przy tym, że konstytucyjna regulacja prawa wyborczego wymaga gruntownej przebudowy. Mówca podkreślił, że zdaje sobie sprawę z niewielkich szans na realizację tego postulatu. Zwrócił uwagę, iż istnieją obszary, które nie zostały w pełni uregulowane przez Konstytucję, na przykład wybory do Parlamentu Europejskiego. Wskazał również, że art. 62 ustawy zasadniczej wymaga gruntownej rewizji – przepis ten odnosi się wyłącznie do obywateli polskich, tymczasem w niektórych przypadkach prawo głosu przysługuje także osobom nieposiadającym obywatelstwa RP. Dodatkowo problematyczna pozostaje kwestia wieku wyborczego – czy ukończenie 18 lat stanowi naturalną granicę udziału w wyborach? Zdaniem referenta, wzorem Austrii, granica ta powinna zostać obniżona do 16 lat. Kontrowersje budzą również przepisy dotyczące ubezwłasnowolnienia i pozbawienia praw publicznych. Ponadto obowiązujące przepisy dotyczące wyborów do

Senatu nie odpowiadają w pełni ustrojowemu znaczeniu tej instytucji. Drugim poziomem – obok konstytucyjnego – jest Kodeks wyborczy. Prof. Skotnicki zwrócił uwagę na problem częstych nowelizacji tego aktu, które prowadzą do osłabienia jego spójności i stabilności. W konsekwencji Kodeks wyborczy staje się dokumentem trudnym w stosowaniu i interpretacji. Uczony wskazał również, że o problematyce wyborczej często dyskutują osoby cyfrowo wykluczone, które nie rozumieją mechanizmów działania algorytmów wpływających na przebieg kampanii. Tymczasem współczesna kampania wyborcza toczy się głównie w mediach społecznościowych, co wciąż pozostaje poza zakresem obowiązujących przepisów prawa.

Drugi z uczestników dyskusji, prof. Andrzej Szmyt, wskazał najistotniejsze dylematy związane z wyborami i prawem wyborczym. W opinii koreferenta materia wyborcza jest ściśle zakotwiczona w Konstytucji. Sprawą oceną pozostaje, czy dotychczasowe brzmienie przepisów można uznać za rozwiązanie optymalne. Jak zauważył, można wskazać około dziesięciu kluczowych zagadnień, takich jak np. konstytucjonalizacja Państwowej Komisji Wyborczej, przy czym wciąż istnieją spory co do zakresu regulacji konstytucyjnej. Profesor Szmyt opowiedział się za szerszym ujęciem tych kwestii w ustawie zasadniczej. Przykładowo, kwestię ubezwłasnowolnienia uznał za marginalną, natomiast większe znaczenie przypisał konstytucyjnemu uregulowaniu zasad prawa wyborczego. Zwrócił uwagę na brak jednoznacznego określenia w Konstytucji systemu wyborczego (proporcjonalnego lub większościowego) w odniesieniu do wyborów do Senatu. W tym kontekście naukowiec powołał się na słowa Lecha Garlickiego, zgodnie z którymi Sejm powinien być wybierany w systemie proporcjonalnym, a Senat – w większościowym. Profesor Szmyt przypomniał, że w minionej, dziewiątej kadencji Sejmu dokonano aż siedmiu nowelizacji Kodeksu wyborczego. Wskazał również na genezę tego aktu oraz osobiste relacje między Wiesławem Skrzydło a ówczesnym Prezydentem RP Aleksandrem Kwaśniewskim. Uchwalenie Kodeksu wyborczego stanowiło zwieńczenie wieloletnich postulatów formułowanych przez środowisko naukowe i praktyków. Zdaniem profesora, odpowiedzialność za częste nowelizacje nie leży po stronie prawników, lecz wynika z działań polityków, którzy kierują się partykularnymi interesami.

Trzeci dyskutant, prof. Tadeusz Wallas, opowiedział się za stabilizacją systemu wyborczego. W jego opinii prawo wyborcze nie powinno ulegać częstym zmianom, ponieważ nowelizacje są najczęściej motywowane interesami wynikającymi z bieżących sondaży politycznych. Być może – jak zaznaczył – warto rozważyć wprowadzenie wymogu kwalifikowanej większości przy dokonywaniu zmian w tym zakresie. Zdaniem profesora, wybory powinny mieć rzeczywiście charakter powszechny, co skłoniło go do postawienia pytania: co zrobić, aby faktycznie takie były? Wysoka frekwencja, jak zauważył, nadaje zwycięzcom wyborów silniejszy mandat i legitymację do podejmowania niekiedy bardzo trudnych decyzji. Dyskutant zwrócił uwagę na zasadność obniżenia wieku czynnego prawa wyborczego. W tym kontekście przypomniał obietnice Szymona Hołowni z 2021 roku oraz zauważył, że w Grecji wiek czynnego prawa wyborczego w wyborach do Parlamentu Europejskiego ustalono na 17 lat. Kolejną kwestią, którą poruszył profesor Wallas, była zasada równości wyborów. Zwrócił uwagę na konieczność zapewnienia równości szans oraz prawnego zagwarantowania wszystkim komitetom wyborczym równego dostępu do mediów publicznych. W opinii dyskutanta, zasada proporcjonalności w wyborach do Sejmu pozostaje

niezmienna i nie powinna być przedmiotem zmian. Jednocześnie referent wyraził poparcie dla wprowadzenia sejmowego systemu mieszanego. Kończąc swoje wystąpienie, profesor Wallas podkreślił znaczenie edukacji wyborczej jako istotnego elementu edukacji obywatelskiej. Jego zdaniem, mogłaby ona stanowić skuteczne remedium na zjawisko dezinformacji i jej negatywne skutki. W opinii mówcy, konkurs z zakresu prawa wyborczego organizowany przez Państwową Komisję Wyborczą zasługuje na szerszy rozgłos i większe znaczenie.

W drugiej części debaty moderator zapytał dyskutantów o to, które kwestie w obszarze prawa wyborczego należałoby uregulować w pierwszej kolejności.

Zdaniem prof. K. Skotnickiego, priorytetem powinno być uporządkowanie tych obszarów, w których obecne rozwiązania mają charakter fikcyjny. Dla przykładu, ogłoszono kandydatów w wyborach na urząd Prezydenta RP jeszcze zanim wybory zostały formalnie zarządzone, podczas gdy na tzw. prekampanię przeznaczane są ogromne środki finansowe. Fikcją pozostaje również instytucja ciszy wyborczej, co rodzi zasadne pytanie o sens jej dalszego utrzymywania. Równie ważne jest zachowanie odpowiedniego *vacatio legis* przy wprowadzaniu zmian w prawie wyborczym. Prof. Skotnicki zwrócił także uwagę na pojawiające się pomysły utworzenia okręgu wyborczego dla Polonii, zaznaczając, że bardziej racjonalnym rozwiązaniem byłoby wprowadzenie możliwości głosowania drogą elektroniczną. W opinii prof. A. Szmyta, jednym z najpilniejszych problemów pozostaje kwestia głosów obywateli zamieszkujących poza granicami kraju. W sensie technicznym istnieje wiele sposobów ich uwzględnienia, jednak – jak zauważył – ważniejsze jest pytanie, czy tej grupie w ogóle powinno przysługiwać czynne prawo wyborcze. Niektóre państwa odmawiają swoim obywatelom prawa głosu po opuszczeniu kraju. Dyskutant przypomniał również senacki projekt nowelizacji Konstytucji, który przewidywał przyznanie dwóch mandatów senackich osobom mieszkającym za granicą, nieposiadającym obywatelstwa polskiego, lecz posiadającym Kartę Polaka.

Jego zdaniem takie rozwiązanie mogłoby oznaczać odejście od konstytucyjnie rozumianej suwerenności Narodu jako wspólnoty obywateli. Referent podkreślił ponadto, że konieczne są rozwiązania instytucjonalne wspierające prowadzenie kampanii wyborczej, a także przemyślenie jej koncepcji w celu wyeliminowania istniejących absurdów.

Prof. Tadeusz Wallas przypomniał, że w przeszłości był zaproszony przez rektora jednego z uniwersytetów w Argentynie, gdzie społeczność polonijna jest bardzo liczna. Większość jej przedstawicieli nie posługuje się językiem polskim i ma ograniczoną wiedzę o sprawach kraju, czerpiąc informacje głównie z jednego źródła medialnego. Zdaniem prof. Wallasa, pozbawienie diaspory czynnego prawa wyborczego nie byłoby możliwe. Zaznaczył jednak, że posiadanie tego prawa nakłada na polskie instytucje obowiązek zapewnienia odpowiednich platform informacyjnych w językach, którymi diaspora się posługuje. Dyskutant opowiedział się również za zniesieniem ograniczenia dwukadencyjności lokalnych liderów. W jego opinii zasadne byłoby skrócenie kadencji wójtów z pięciu do czterech lat, tak jak było przed zmianą Kodeksu wyborczego. Prof. Wallas podkreślił także, że kandydaci na mężów zaufania powinni posiadać podstawową wiedzę z zakresu prawa wyborczego. Tymczasem, jak zauważył, często dochodzi do sytuacji, w których osoby pełniące tę funkcję zachowują się w sposób nieodpowiedni, utrudniając pracę obwodowych

komisji wyborczych. Zdaniem dyskutanta, mężowie zaufania nie powinni otrzymywać diet z budżetu państwa, skoro są nominatami komitetów wyborczych. W jego opinii Państwowa Komisja Wyborcza powinna składać się wyłącznie z sędziów.

Na zakończenie debaty głos zabrał jeden z uczniów, który zapytał, czy sam cenzus wieku powinien być czynnikiem przesądzającym o przyznaniu czynnego prawa wyborczego, czy też należałoby uwzględniać również doświadczenie i poziom wiedzy młodych obywateli. Postawił również pytanie, czy słuszne jest uzależnianie możliwości korzystania z praw wyborczych wyłącznie od wieku. Odpowiadając na to pytanie, prof. K. Skotnicki zwrócił uwagę na konieczność rozróżnienia zdolności prawnej od zdolności politycznej. Ta druga – rozumiana jako zdolność udziału w wyborach – ulegała stopniowej ewolucji. Obecnie obserwuje się tendencję do obniżania wieku wyborczego w związku z rozwojem technologicznym, który umożliwia coraz młodszym osobom zdobywanie wiedzy niezbędnej do świadomego uczestnictwa w akcie głosowania.

Kolejny uczeń zapytał prof. Skotnickiego o sens utrzymywania ciszy wyborczej. Zdaniem profesora, cisza wyborcza ma dziś charakter fikcyjny, dlatego warto zastanowić się nad zasadnością jej dalszego obowiązywania. Naukowiec podkreślił, że nie podziela przekonania, iż wyborca dopiero w lokalu wyborczym podejmuje decyzję, na kogo oddać głos.

Debata okazała się interesującym i inspirującym przedsięwzięciem. Co szczególnie istotne, wzbudziła ona duże zainteresowanie wśród młodych słuchaczy oraz pozwoliła na ukazanie tematyki wyborczej w sposób interdyscyplinarny – zarówno z perspektywy prawnej, jak i politologicznej.

Cytowanie

Zych, R. (2025). Sprawozdanie z debaty „Prawo wyborcze – proces wyborczy. Dylematy i konieczne zmiany" (Poznań, 26.02.2025). *Acta Politica Polonica*, *2* (60), 141–144. DOI: 10.18276/ap.2025.60-10.

Acta Politica Polonica nr 2/2025 (60) | www.wnus.usz.edu.pl/ap | 145–148

ISSN (print): 2451-0432 | ISSN (online): 2719-4388 | DOI: 10.18276/ap.2025.60-11

Sprawozdanie z I Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Filozofia a człowiek: wokół problemów filozofii politycznej, społecznej i filozofii prawa"

Krzysztof Jurek

ORCID: 0000-0003-4154-6416
Dialogiczne Towarzystwo Naukowe – Społeczeństwo i Polityka

30 maja 2025 roku odbyła się I Ogólnopolska Konferencja Naukowa – „Filozofia a człowiek: wokół problemów filozofii politycznej, społecznej i filozofii prawa". Wydarzenie zorganizowano w formule online za pośrednictwem platformy MS Teams. Celem konferencji było stworzenie przestrzeni do interdyscyplinarnej refleksji nad kluczowymi zagadnieniami dotyczącymi człowieka w kontekście współczesnej filozofii politycznej, społecznej oraz filozofii prawa. Wydarzenie zgromadziło przedstawicieli różnych ośrodków akademickich z całej Polski. Podczas konferencji uczestnicy zaprezentowali referaty poświęcone zarówno klasycznym, jak i aktualnym problemom filozoficznym. Szczególne miejsce zajęły rozważania nad relacją jednostki i państwa, problematyką sprawiedliwości społecznej oraz etycznym wymiarem prawa. Spotkanie sprzyjało wymianie poglądów, integracji środowiska naukowego oraz inspirującym dyskusjom. Konferencja została bardzo pozytywnie oceniona przez uczestników, co można odczytać jako zapowiedź jej kontynuacji w kolejnych edycjach.

Obrady otworzył dr Michał Stachurski, Przewodniczący Dyskusyjnego Towarzystwa Naukowego – Sekcji Idei Prawnych (DTN-SiP), który powitał wszystkich uczestników i prelegentów. W swoim wystąpieniu wstępnym podkreślił znaczenie filozoficznej refleksji nad człowiekiem w kontekście dynamicznie zmieniających się realiów społecznych, politycznych i prawnych Zwrócił uwagę na potrzebę prowadzenia otwartego dialogu naukowego oraz tworzenia przestrzeni do wymiany myśli między przedstawicielami różnych środowisk akademickich. Dr Stachurski wyraził przekonanie, że konferencja stanie się impulsem do dalszej współpracy i rozwoju badań naukowych, a następnie, jako moderator pierwszego panelu, zadbał o sprawny przebieg wystąpień oraz konstruktywną dyskusję. Zaangażowanie oraz merytoryczne podejście prowadzącego stworzyły atmosferę sprzyjającą twórczej debacie, co uczestnicy podkreślali, doceniając jego profesjonalizm i umiejętność łączenia różnych perspektyw filozoficznych.

Pierwszy referat wygłosił Jakub Kochanowicz z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. W swoim wystąpieniu – *Sprawiedliwość jako cnota polityczna – od Arystotelesa*

do Rawlsa – przedstawił ewolucję pojęcia sprawiedliwości w myśli filozoficznej, analizując ją na tle klasycznych i współczesnych koncepcji politycznych. Prelegent rozpoczął od arystotelesowskiego ujęcia sprawiedliwości, wskazując na rozróżnienie między jej wymiarem rozdzielczym a wyrównawczym, a następnie przeszedł do omówienia nowożytnych i XX-wiecznych teorii. Szczególną uwagę poświęcił teorii sprawiedliwości Johna Rawlsa, ukazując ją jako próbę odpowiedzi na pytania, które stawiał już starożytny filozof. Kochanowicz zestawił różne modele sprawiedliwości, podkreślając ich wpływ na kształtowanie ładu społecznego i politycznego. Referat wzbudził duże zainteresowanie słuchaczy i stał się punktem wyjścia do ożywionej dyskusji nad rolą wartości w porządku politycznym.

Następnie głos zabrała Marta Filipiak z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. W swoim referacie pt. *Filozoficzne podstawy praw człowieka – od Locke'a do współczesności* podjęła próbę ukazania historyczno-filozoficznej ewolucji idei praw człowieka. Rozpoczynając od koncepcji Johna Locke'a, prelegentka omówiła jego rozumienie naturalnych praw jednostki jako niezbywalnych i wynikających z samej natury ludzkiej. Następnie przeanalizowała rozwój tej myśli w kontekście oświecenia, rewolucji amerykańskiej i francuskiej, aż po XX-wieczne próby instytucjonalizacji praw człowieka. Filipiak zwróciła uwagę na wpływ filozofii na kształtowanie dokumentów międzynarodowych, takich jak *Powszechna Deklaracja Praw Człowieka.* Poruszyła również problem uniwersalizmu tej koncepcji oraz krytyki jej „zachodniego" charakteru w perspektywie postkolonialnej. Wskazała na potrzebę ciągłej reinterpretacji idei praw człowieka w kontekście zmieniających się warunków społecznych i kulturowych. Referat wyróżniał się klarowną strukturą oraz bogactwem odniesień filozoficznych, a prezentacja spotkała się z dużym zainteresowaniem uczestników, wywołując pytania dotyczące granic ich interpretacji.

Kolejny referat wygłosiła Anna Wardak z Uniwersytetu Gdańskiego. Jej wystąpienie pt. *Kobieta i państwo: literackie figury kobiecej podmiotowości jako interwencje w dyskurs władzy* dotyczyło relacji między kobiecą tożsamością a strukturami władzy politycznej. Prelegentka skupiła się na analizie wybranych postaci literackich, które – jej zdaniem – stanowią symboliczne interwencje w dominujący porządek społeczno-polityczny. Wskazała, w jaki sposób literatura może funkcjonować jako przestrzeń oporu wobec opresyjnych narracji oraz środek wyrażania kobiecej sprawczości. Wardak odwoływała się do teorii feministycznych, poststrukturalizmu i filozofii politycznej, ukazując, jak fikcyjne bohaterki przełamują stereotypy i destabilizują ustalone role społeczne. Szczególną uwagę zwróciła na mechanizmy, dzięki którym kobieca podmiotowość staje się narzędziem krytyki władzy państwowej. Referat wyróżniał się interdyscyplinarnym charakterem, łącząc analizę literacką z refleksją filozoficzną i społeczną. Wystąpienie wywołało ożywioną dyskusję na temat języka władzy, symbolicznych reprezentacji i emancypacji. Uczestnicy podkreślali oryginalność ujęcia tematu oraz jego aktualność w kontekście współczesnych debat polityczno-kulturowych. Referat Anny Wardak wzbogacił konferencję o ważną perspektywę genderową i kulturową.

Następnie głos zabrał mgr Maciej Kubiak, który przedstawił referat – *Tutto è ideologia, tutto è narrazione – o tym, jak ideologie rządzą naszym życiem na podstawie filozofii Antoniego Gramsciego.* Prelegent skoncentrował się na analizie roli ideologii w codziennym funkcjonowaniu

jednostki i społeczeństwa, przedstawionej z perspektywy włoskiego filozofa marksistowskiego. Omówił kluczowe pojęcia Gramsciego, takie jak hegemonia kulturowa, intelektualiści organiczni czy społeczne funkcje narracji. Zwrócił uwagę, że ideologie nie stanowią jedynie zbioru przekonań politycznych, lecz przenikają wszystkie aspekty życia – od wychowania, poprzez kulturę, aż po język. Kubiak ukazał, w jaki sposób narracje ideologiczne kształtują nasze postrzeganie rzeczywistości oraz wpływają na wybory i wartości uznawane za „naturalne". W swoim wystąpieniu odwołał się również do współczesnych przykładów hegemonii ideologicznej, odnosząc je do mediów i debaty publicznej. Referat miał wyraźny wydźwięk krytyczny i skłaniał do refleksji nad własnym uwikłaniem w dominujące narracje. Uczestnicy konferencji docenili trafność odniesień do aktualnych problemów społeczno-politycznych oraz klarowność prezentacji.

Dr Weronika Bednarczyk-Haase z Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa przedstawiła referat pt. *Zasady etyczne w postępowaniu medycznym – problemy i wyzwania.* Prelegentka skoncentrowała się na analizie kluczowych zasad bioetyki, takich jak autonomia pacjenta, dobroczynność, nieszkodzenie i sprawiedliwość. Podkreśliła, że we współczesnej praktyce medycznej coraz częściej dochodzi do sytuacji, w których zasady te wchodzą ze sobą w konflikt. Omówiła również wyzwania wynikające z rozwoju technologii medycznych, m.in. zastosowanie sztucznej inteligencji w diagnostyce czy ingerencje genetyczne. Szczególną uwagę poświęciła problemowi świadomej zgody pacjenta oraz dylematom etycznym w sytuacjach granicznych, np. w opiece paliatywnej. Dr Bednarczyk-Haase zwróciła także uwagę na znaczenie kontekstu kulturowego i prawnego w procesie podejmowania decyzji medycznych. Jej wystąpienie miało charakter interdyscyplinarny, łącząc elementy filozofii, prawa i praktyki klinicznej. Referat spotkał się z dużym zainteresowaniem uczestników i sprowokował dyskusję nad granicami odpowiedzialności lekarza.

Dr inż. Joanna Nowicka z Akademii Nauk Stosowanych Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu zaprezentowała referat pt. *Granice wolności gospodarczej między interesem jednostki a dobrem wspólnym.* Prelegentka skoncentrowała się na analizie napięcia między liberalnym rozumieniem wolności jednostki a potrzebą wprowadzania regulacji gospodarczych w imię interesu społecznego. Omówiła filozoficzne i etyczne podstawy wolności gospodarczej, odwołując się m.in. do myśli Johna Stuarta Milla, Friedricha Hayeka oraz współczesnych teorii sprawiedliwości społecznej. Zwróciła uwagę na problem narastających nierówności ekonomicznych oraz negatywne skutki niekontrolowanego rynku dla dobra wspólnego. Podkreśliła, że pełna swoboda działalności gospodarczej może prowadzić do wykluczenia społecznego, degradacji środowiska i osłabienia więzi międzyludzkich. Nowicka zaprezentowała również przykłady współczesnych regulacji mających na celu zrównoważenie interesu prywatnego z odpowiedzialnością społeczną. Jej referat miał wyraźny charakter normatywny i skłaniał do refleksji nad etycznym wymiarem polityki gospodarczej. Uczestnicy konferencji podjęli dyskusję nad granicami interwencji państwa oraz rolą przedsiębiorców w budowaniu ładu społecznego.

Zakończenie konferencji „Filozofia a człowiek: wokół problemów filozofii politycznej, społecznej i filozofii prawa" stanowiło okazję do refleksji nad różnorodnością poruszanych tematów oraz ich aktualnością we współczesnym świecie. Wystąpienia prelegentów ukazały, jak istotne jest filozoficzne podejście do kwestii sprawiedliwości, wolności, praw człowieka czy etyki zawodowej.

Uczestnicy mieli okazję zapoznać się zarówno z klasycznymi koncepcjami filozoficznymi, jak i ich nowoczesnymi reinterpretacjami. Szczególnie cenna okazała się interdyscyplinarna formuła konferencji, łącząca refleksję teoretyczną z praktycznymi aspektami życia społecznego. Wysoki poziom merytoryczny oraz różnorodność perspektyw sprawiły, że każde wystąpienie prowokowało do dalszych pytań i dyskusji. Spotkanie to pokazało, że filozofia nadal odgrywa ważną rolę w diagnozowaniu i rozumieniu wyzwań współczesności. Organizatorzy wyrazili wdzięczność wszystkim uczestnikom za zaangażowanie oraz chęć dzielenia się wiedzą i doświadczeniem.

Konferencja stworzyła przestrzeń do konstruktywnego dialogu i inspirującej wymiany poglądów. Organizatorzy zapowiedzieli kolejną edycję wydarzenia, która będzie kontynuacją rozpoczętych rozważań filozoficznych.

Cytowanie

Jurek, K. (2025). Sprawozdanie z I Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Filozofia a człowiek: wokół problemów filozofii politycznej, społecznej i filozofii prawa". *Acta Politica Polonica*, *2* (60), 145–148. DOI: 10.18276/ap.2025.60-11.